

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK BİLİM DALI

LİMİTET ŞİRKETLERDE PAY SAHİPLERİNİN BİLGİ
ALMA VE İNCELEME HAKKI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AFRA FIRAT

İstanbul
Eylül, 2024

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK BİLİM DALI

LİMİTET ŞİRKETLERDE PAY SAHİPLERİNİN BİLGİ ALMA
VE İNCELEME HAKKI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AFRA FIRAT

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Hasan PULAŞLI

İstanbul
Eylül, 2024

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Özel Hukuk Anabilim Dalı, Özel Hukuk Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Prof. Dr. Hasan PULAŞLI

Üye Prof. Dr. Şükrü YILDIZ

Üye Öğr. Gör. Mükerrerem Onur BAŞAR

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Erhan İÇENER
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Limitet Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkı**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Afra FIRAT

ÖNSÖZ

Yüksek lisans öğrenimimdeki katkılarıyla ve tez çalışmamın planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda desteğini esirgemeyen,engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren tez danışmanım Sayın Prof Dr. Hasan PULAŞLI'ya teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamı hazırlarken emekleriyle beni bugüne kadar getiren, tez zamanıyla sınırlandıramayacağım şekilde haklarını asla ödeyemeyeceğim, her zaman yanımda olan, annem Gülşen FIRAT'a ve babam Mehmet FIRAT'a minnettarım. Ayrıca kardeşim Berkin FIRAT'a desteklerinden ötürü teşekkür ederim.

Bu yolu birlikte yürüdüğüm ve bu süreci kolay geçirmem için büyük desteği olan hayat arkadaşım ve aynı zamanda meslektaşım Av. Tarık Halit TİRYAKİOĞLU'na, ayrıca tez yazma döneminde ve meslek hayatında fikir alışverişinde bulunabildiğim değerli arkadaşım ve meslektaşım Av. Hamza Çelik'e yanımda olmalarından ötürü teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak yazmış olduğum bu çalışmanın hukuk dünyasına katkı sağlamasını temenni ediyor ve çok severek yaptığım mesleğim olan avukatlık mesleğimde ve akademik serüvenimde nice başarılarla adım atmayı gönülden diliyorum.

Afra FIRAT

İstanbul, 2024

ÖZET

LİMİTET ŞİRKETLERDE PAY SAHİPLERİNİN BİLGİ ALMA VE İNCELEME HAKKI

Afra FIRAT

Yüksek Lisans, Özel Hukuk

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hasan PULAŞLI

Eylül-2024, 152 sayfa

Bu çalışma İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Hukuk Fakültesi yüksek lisans öğrencisi Afra Fırat tarafından İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Hukuk Fakültesi yüksek lisans tezi olarak 2024 yılında hazırlanmıştır. Bu çalışmanın konusu “Limitet Şirketlerde Pay Sahiplerinin Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkı”dır.

Tez çalışması dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, teze teorik bir çerçeve oluşturmak amacıyla, bilgi alma ve inceleme hakkı kavramları üzerinde durularak, bu hakların hukuksal açıdan değerlendirilmesi yapılacak, hakkın amacı ve hukuki niteliği anlatılacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, bilgi alma ve inceleme hakkının konusu, kapsamı, özellikleri ve anonim şirketlerde pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkından farklılıkları anlatılacaktır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, bilgi alma ve inceleme hakkının kullanılması ve sınırları konusu incelenecektir. Bu kapsamda, hakkın tarafları ve kullanılma usulü anlatılarak, hakkın hangi şartlarda sınırlanabileceği konusunda bilgilendirme yapılacaktır.

Tezin son bölümünde, bilgi alma ve inceleme hakkının kullanılmasının engellenmesi ve buna ilişkin hukuki süreç anlatılacaktır.

Çalışmamız kapsamında, tez konusunun dışına çıkmayacak şekilde literatürde yayımlanmış eserlerden, yüksek lisans ve doktora tezlerinden, makalelerden, yargıtay kararlarından, yeni ve mülga kanunlardan yararlanılmıştır. Tezdeki araştırmamızın temel amacı, Türk Ticaret Kanunu’nda temel ticari şirketlerden biri olarak düzenlenen

ve ülkemizde tercih edilen Şirket türü olan limitet Şirketin pay sahiplerine iç denetim yükümlülüğü veren bilgi alma ve inceleme hakkının kapsamını, düzenlenme Şeklini ve kanunda açıkça belirtilmeyen hususları öğretilerdeki görüşler çerçevesinde incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Limited Şirketlerde Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı, Bilgi Vermekten Kaçınma, Bilgi Alma Hakkı, İnceleme Hakkı, Bilgi Verme Yükümlüsü, Bilgi Alma Hakkının Sınırları.

ABSTRACT

SHAREHOLDERS RIGHT TO OBTAIN AND EXAMINE INFORMATION IN LIMITED LIABILITY COMPANIES

Afra FIRAT

Master, Private Law

Thesis Advisor: Prof. Dr. Hasan PULAŞLI

September-2024, 152 Pages

This study was prepared by Afra Fırat, a graduate student of Istanbul Sabahattin Zaim University Institute of Graduate Studies, Faculty of Law, as a master's thesis by Istanbul Sabahattin Zaim University Institute of Graduate Studies, Faculty of Law, in 2024. The subject of this study is "Shareholders Right to Obtain and Examine Information in Limited Liability Companies".

The thesis is comprised of four chapters. In the initial chapter, in order to establish a theoretical framework for the thesis, the concepts of the right to obtain and the review information will be emphasised, the legal evaluation of these rights will be conducted, and the purpose and legal nature of the right will be explained.

In the second part of the study, the subject, scope and characteristics of the right to obtain and review information and its differences from the shareholders right to obtain and review information in joint stock companies will be explained.

In the third part of the study, will examine the exercise and limitations of the right to obtain and examine information. In this context, the parties and the procedure for the exercise of the right will be explained, and information will be provided on the conditions under which the right may be limited.

In the last part of the thesis, the prevention of the exercise of the right to obtain and examine information and the related legal process will be explained.

Within the scope of our study, the works published in the literature, master's and doctoral theses, articles, decisions of the Court of Cassation, current and repealed laws have been used in a way not to go beyond the subject of the thesis. The main purpose of our research in this thesis is to examine the scope of the right to obtain and review

information, which is regulated in the Turkish Commercial Code as one of the basic commercial companies and which imposes an internal audit obligation on the shareholders of limited liability companies, which is the most preferred type of company in our country, the way it is regulated and the issues that are not explicitly stated in the law within the framework of the opinions in the doctrine.

Keywords: Right to Obtain and Examine Information in Limited Liability Companies, Avoiding Providing Information, Right to Information, Right to Review, Obligation to Give Information, Limits of the Right to Information.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı Kavramı.....	4
1.1.1. Genel Olarak	4
1.1.2. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Tanımı.....	6
1.1.3. Hakkın Düzenlenme Şekli	11
1.1.3.1. 6762 Sayılı Mülga Ticaret Kanunundaki Düzenlemeler.....	11
1.1.3.2. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunundaki Düzenlemeler	15
1.2. Hakkın Amacı	20
1.3. Hakkın Hukuki Niteliği.....	22
1.3.1. Vazgeçilmez Hak	23
1.3.2. Müktesep Hak	27
1.3.3. Bireysel Hak.....	32
1.3.4. Bağımsız Hak.....	35
İKİNCİ BÖLÜM	37
BİLGİ ALMA VE İNCELEME HAKKININ KONUSU, HAKKIN ÖZELLİKLERİ VE ANONİM ŞİRKETTEN FAKLİLİKLERİ	37
2.1. Hakkın Konusu ve Kapsamı.....	37

2.1.1. Bilgi Alma Hakkının Konusu ve Kapsamı	37
2.1.1.1. Müdürler Hakkında Bilgi Talebi.....	43
2.1.1.2. Gizli Yedek Akçeler Hakkında Bilgi Talebi.....	43
2.1.1.3. Bağlı İşletmeler Hakkında Bilgi Talebi	44
2.1.2. İnceleme Hakkının Konusu ve Kapsamı.....	51
2.1.2.1. Ticari Defterler.....	53
2.1.2.2. Yazışmalar ve Belgeler	56
2.1.2.3. Pay Defteri	57
2.2. Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkının Özellikleri.....	59
2.2.1. Şahsen veya Temsilci Aracılığıyla Kullanılabilmesi	59
2.2.2. İsteğe Bağlı Kullanılabilmesi.....	59
2.2.3. Ek Bilgilenme Kaynağı Olması	60
2.2.4. Dava Edilebilmesi	60
2.3. Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkının Anonim Şirkete Göre Farklılıkları	60
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	64
BİLGİ ALMA VE İNCELEME HAKKININ KULLANILMASI VE SINIRLARI	64
64	
3.1. Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkının Tarafları.....	64
3.1.1. Pay sahipleri (Ortaklar).....	64
3.1.1.1. Pay ve Pay sahipliği kavramı.....	64
3.1.1.2. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Pay Sahipliği Sıfatına Bağlı Olması	68
3.1.2. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Temsilci Aracılığıyla Kullanılması.....	77
3.1.3. Müdür Olan Ortağın Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı.....	80
3.1.3.1. Müdürlerin Müdürler Kurulunda Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı	82
3.1.3.2. Müdürler Kurulu Dışında Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı	84

3.1.3.3. Müdürler Kurulu Başkanının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı.....	84
3.1.3.4. İsvBK Kapsamında Müdürlerin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı .	85
3.2. Bilgi Verme Yükümlüsü	87
3.3. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkını Kullanma Usulü	89
3.3.1. Bilgi Alma Hakkının Kullanılma Usulü	89
3.3.1.1. Bilgi Alma Talebi	90
3.3.1.2. Bilgi Vermenin Şekli	92
3.3.1.3. Bilginin Özenli, Gerçeğe Uygun ve Hesap Verme İlkelerine Uygun Olarak Verilmesi.....	93
3.3.2. İnceleme Hakkının Kullanılma Usulü.....	94
3.3.2.1. İnceleme Talebi	95
3.3.2.2. İnceleme Talebinin Yeri ve İncelemenin Şekli	96
3.4. Hakkın Sınırları.....	97
3.4.1. Bilgi Vermekten Kaçınmanın Subjektif Unsurları.....	100
3.4.1.1. Bilginin Şirketin Amacına Aykırı Kullanılması.....	100
3.4.1.2. Ortağın Şirketle Rekabet Etmesi	100
3.4.2. Bilgi Vermekten Kaçınmanın Objektif Unsuru	102
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	108
BİLGİ ALMA VE İNCELEME HAKKININ KULLANILMASININ ENGELLENMESİ VE HUKUKİ SÜREÇ	108
4.1. Genel Olarak	108
4.2. Bilgi Vermekten Kaçınmaya Karşı Başvuru Yolları	109
4.2.1. Kaçınma Kararına Karşı Genel Kurula Başvuru.....	109
4.2.2. Genel Kurulun Başvuruya Olumlu Cevap Vermesi.....	112
4.2.3. Bilgi Alma Talebinin Haksız Olarak Reddi veya Engellenmesi Halinde Mahkemeye Başvuru.....	113
4.2.3.1. Dava Şartları	114

4.2.3.2. Davacı.....	116
4.2.3.3. Davalı.....	116
4.2.3.4. Dava Açma Süresi	117
4.2.3.5. Yetkili ve Görevli Mahkeme	117
4.2.3.6. Yargılama Usulü.....	118
4.2.3.7. İspat Yükü.....	119
SONUÇ.....	124
KAYNAKÇA	128
ÖZGEÇMİŞ.....	139

KISALTMALAR

A.Ş	: Anonim Şirket
AlmPOK	: Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu
Art	: Article (madde)
BK	: 818 sayılı Borçlar Kanunu
Bknz.	: Bakınız
Batider	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
C.	: Cilt
DN	: Dipnot
ETTK	: 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
f.	: Fıkra
GK	: Genel Kurul
GmbHG	: Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İsvBK	: İsviçre Borçlar Kanunu
Ltd. Şti	: Limitet Şirket
m.	: Madde
N	: Kenar Numarası
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
TDİT	: Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ
TDK	: Türk Dil Kurumu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve devamı

Y. : Yargıtay
YK : Yönetim Kurulu
YTTK : 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

,

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Limitet şirket¹, ilk kez Alman hukukunda, 1982 tarihli Kanun olan Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH) ile ortaya çıkmıştır.² 6102 sayılı TTK³'ün yürürlüğe girmesiyle de limitet şirketlerde önemli değişiklikler yapılmıştır. Değişikliğin kaynağı ise İsviçre Borçlar Kanunu'nda (İsvBK) limitet şirketlerin düzenlendiği Art. 772-826'dır.⁴

Limitet şirketler, TTK'nın 573-644. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Limitet şirketin tanımı da m. 573'te yapılmıştır. Bu tanıma göre limitet şirket; sermayesi belli olan, ortakların sınırlı sorumlu olduğu, bir veya birden fazla gerçek veya tüzel kişi ile kanun kapsamında yasaklanmamış amaç ve konu için kurulabilen bir şirket olarak

¹ Limitet şirket kavramı, İngilizcede "sınırlı" anlamına gelen "limited" kelimesinden gelmektedir. Bu ifade ortakların sorumluluklarının sınırlı olduğunu belirtmek amacıyla kullanılmaktadır. Bknz: **Sami Karahan/Mustafa Çeker**, *Şirketler Hukuku*, 2. bs. (Konya: Mimoza Yayınları, 2013), s. 819, DN: 1.

² **Oruç Hami Şener**, *Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku*, 1. bs. (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017), s. 1; **Fatih Aydoğan**, "Federal Almanya'da Limited Şirketler Kanunu'nda (GmbHG) Yapılan Değişiklikler – Yenilikler (MoMİG)", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 25, S.3 (2009): 392; **Henry P. De Vries/Friedrich K. Juenger**, "Limited Liability Contract: The GmbH", *Columbia Law Review*, C. 64, S. 5 (1964): 869; **Matthias Casper**, "Liability of the Managing Director and the Shareholder in the GmbH (Private Limited Company) in Crisis." *German Law Journal*, C. 9, S. 9 (2008): 1126.

³ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu 13.01.2011 tarihinde kabul edilmiş, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış, 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

⁴ **Fatih Bilgili/Ertan Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, 9. bs. (Bursa: Dora Yayınları, 2013), s. 615. İsvBK'da limitet şirketler hukukunda yapılan değişiklikler için bknz: **Ertan Demirkapı/Ali Haydar Yıldırım**, "İsviçre Borçlar Kanunu'nda Limited Ortaklıklar Hukuku Alanında Yapılan Yeni Düzenleme", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 24, S. 3 (2008): 435 vd.

tanımlanmaktadır⁵ (TTK m. 573). Tanımdan da anlaşılacağı üzere, limitet şirketin kuruluş amacı iktisadidir.⁶

Limitet şirketlerde genel kurul karar alma organı; müdürler de şirketi idare ve temsil organıdır. Şirketin genel kurul toplantısında karar alınırken, çoğunluk pay sahiplerinin karar esnasında azınlık ve bireysel pay sahiplerinin zarar görme ihtimallerini gözetmesi gerekir. Gözetilmemesi durumuna binaen TTK, azınlığı oluşturan pay sahiplerinin, hem şirket hem de çoğunluk pay sahiplerinin karşısında daha güçlü bir pozisyona sahip olabilmesi ve haklarının güvence altına alınması için ortaklık sıfatına bağlı haklar düzenleme altına alarak, azınlık pay sahiplerinin çıkarlarının zarar görme tehlikesini ortadan kaldırmaya çalışmaktadır.⁷ İzah edilen şekilde pay sahibinin korunması ve pozisyonunun güçlendirilmesi, kanunda pay sahibine bireysel olarak tanınan hakların düzenlenmesi ile mümkün olabilir.⁸ Zira tanınan bu haklar kanunda, TTK'nın 593 vd. maddelerinde "Ortakların Hak ve Borçları" başlığı altında hüküm altına alınmıştır. Nitekim çalışma konumuzu oluşturan "Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı" da pay sahibine tanınan önemli ortaklık haklarından sayılmaktadır.

Limitet şirketler pay sahiplerinin etkin olarak denetim yapabilmesi, pay sahipliği haklarını etkin bir şekilde kullanabilmesi ve de şirketin menfaatinin korunması için direkt olarak sağlıklı bir şekilde bilgi alma hakkına sahip olması gerekmektedir.⁹

⁵ Tanım için bkz: **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 5; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 616-617; **Serhan Dinç**, *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre Limited Ortaklıklarda Kuruluş Ve Kurulardan Doğan Hukuki Sorumluluk*, 1. bs. (Ankara: Seçkin Yayınları, 2017), s. 17.

⁶ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 15; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, s. 622. İktisadi (Ekonomik) amaç kavramına ilişkin bkz: **Hasan Pulaşlı**, "Türk, İsviçre ve Alman Hukukuna Göre "İktisadi Amaç" Kavramının Şirket ve Dernekler Bakımından Değerlendirilmesi", *Batider*, C. XXXII, S.2 (2016): 22 vd.

⁷ **Oruç Hami Şener**, *Teorik Ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, 2. bs. (Ankara: Seçkin Yayınları, 2015), s. 712.

⁸ **Burak Sümer**, "Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkı" (Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022), s. 1.

⁹ **Ozan Can**, *Limited Şirketlerde Ortakların Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı*, 1. bs. (Ankara: Turhan Kitabevi, 2015), s. 2.

Ancak bilgi almanın sınırsız olacağı düşünülmemeli, sınırsız olması ihtimalinde şirketin menfaatinin zarar görebileceği de göz ardı edilmemelidir.

Bilgi alma ve inceleme hakkı, 6762 sayılı mülga TTK'da eksik ve dar bir şekilde düzenlenmiştir. Mülga kanunda, ortak sayısına göre ayırım yapılmış ve pay sahiplerine gerçek ve fonksiyonel anlamda her zaman istedikleri gibi kullanabilecekleri bir bilgi alma ve inceleme hakkı tanınmamıştı.¹⁰ Bu eksiklikler nedeniyle yeniden bir düzenleme yapılma ihtiyacı doğmuştu.¹¹ Bu nedenle 6102 sayılı TTK ile daha kapsamlı bir bilgi alma ve inceleme hakkı düzenlenmiştir. Bu kapsamda hakkın kullanımının etkin şekilde gerçekleştirilmesi ve hakkın meşru sınırlarının belirlenmesi için büyük değişiklikler yapılmıştır.¹² Ancak buna rağmen kanunda hala açıkça belirtilmeyen hususlar da vardır. Bu hususlar genellikle anonim şirketlere atıf yapılmak suretiyle kıyas yoluyla uygulanmaya mecbur bırakılmıştır. Örneğin, TTK'nın 614. maddesinde düzenlenen hüküm uyarınca limitet şirket ortağının bilgi alma ve inceleme hakkının vazgeçilmez nitelikte olduğu belirtilmemesine rağmen, anonim şirketlere ilişkin 437. madde hükmüne atıf yapılarak limitet şirket pay sahipleri açısından da bilgi alma ve inceleme hakkının vazgeçilmez nitelikte olduğu doktrinde kabul edilmiştir. Başka bir örnek ise müdürlerin bilgi alma ve inceleme hakkına ilişkindir. TTK kapsamında, limitet şirketlerde müdürlerin bilgi alma ve inceleme hakkı ayrıca ele alınmamış, TTK madde 644/1-c hükmü uyarınca, müdürlerin bilgi alma ve inceleme hakkına ilişkin hükümlerin TTK madde 392'nin kıyas yolu ile uygulanacağı belirtilmiştir. Bu konular tezin diğer bölümlerinde detaylıca ele alınmıştır. Ancak özellikle belirtmek gerekir ki, kanunda açıkça yazmayan hususlara ilişkin anonim şirketlere atıf yapılması uygulamada karışıklığa neden olabilmektedir.

¹⁰ **Mehmet Emin Bilge**, Limited Şirketlerde Ortakların Bilgi Alma Hakkı “Yürürlükteki Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Hükümleri Çerçevesinde”, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 9, S. 1 (2005): 429.

¹¹ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 3.

¹² **Can**, *Limited Şirketler*, s. 2. Yazar, 6102 sayılı TTK'nın 614. Maddesinde yeniden düzenlenen hükmün, kısa vadede pay sahibinin bilgi alma hakkını genişlettiğini, uzun vadede ise hem yeni TTK'ya hem de şirketler hukukunun amacına hizmet eder nitelikte olduğunu belirtmiştir. (**Can**, *Limited Şirketler*, s. 3).

Tezimizde, limitet şirketlerdeki pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkı, sadece anonim şirkete atıf yoluyla değil, başlı başına limitet şirket bünyesinde ele alınmıştır.

Bu çalışmada öncelikle limitet şirket pay sahiplerine tanınan bilgi alma ve inceleme hakkının tanımı ve niteliğine ek olarak, hakkın mülga kanun döneminde düzenleniş şekliyle yeni TTK kapsamındaki düzenlenmesine ilişkin detaylara yer verilecektir. Sonrasında hakkın kullanım usulü ve sınırları ile hakkı kullanarak elde edilen bilgileri, şirketi zarara uğratmak amacıyla kullanan pay sahiplerinin karşılaşılabileceği yaptırımlar üzerinde durulacaktır.

1.1. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı Kavramı

1.1.1. Genel Olarak

Ülkemizde tercih edilen şirketler türlerinden biri olan limitet şirket, bir sermaye şirkettir. Ancak limitet şirket, anonim şirketteki gibi sermaye ortaklığının gösterdiği bütün özellikleri taşıdığı anlamına gelmemektedir. Aynı zamanda şahıs özellikleri de baskın olduğundan ötürü karma bir şirket türüdür.¹³ Limitet şirket kavramına ilişkin düzenlemeyi barındıran TTK m. 573 hükmü, limitet şirketin şahıs şirketi niteliğine sahip olduğunu açıkça belirtmiş olmasa da, düzenlemenin lafzından ve de İsvBK'daki tanımda, limitet şirketin sınırlı sorumlu kişilere dayalı sermaye şirketi olduğu (personenbezogene Kapitalgesellschaft) (OR Art. 772) ifade edilen düzenlemede, limitet şirketin şahıs şirketi özelliklerine haiz olduğu belirtilmiştir.¹⁴

Bu düzenlemeler ışığında, limitet şirket ortakları sermaye borcu altına girerek, yatırım yapma ve kar payı elde etmeyi amaçlamaktadır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, limitet şirket¹⁵ ortaklarına birtakım yükümlülükler getirmekle birlikte, bunun yanında şirkette hesap verilebilirliğin ve şeffaf bir yapının

¹³ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 10; **Hasan Pulaşlı**, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 8. bs. (Ankara: Adalet Yayınevi, 2022) § 35, N.1; **Esma Candar**, “Limited Şirketlerde Haklı Nedenle Çıkma” (Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022), s. 4.

¹⁴ **Candar**, s. 4; **Pulaşlı**, *Şirketler*, § 35, N. 1.

¹⁵ Bu çalışmada, TTK m. 1531 uyarınca, “şirket” ve “ortaklık” kavramları eş anlamdadır ve birbirleri yerine kullanılmıştır.

oluşması için bazı haklar da öngörmüştür. Bu haklar malvarlığı hakları ve katılma hakları olmak üzere iki grupta incelenebilmektedir. Katılma hakları içerisinde yer alan en önemli haklardan birisi de, ortaklık sıfatından kaynaklanan menfaatlerin korunması amacıyla kanunda öngörülen “Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı”¹⁶ başlığıyla TTK madde 614’te düzenlenmiştir. Maddedeki “Bilgi” kelimesinin TDK’deki anlamı, “İnsan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütünü; bili, malumat”¹⁷ şeklindedir. Bilgi, kişinin düşünerek karar verme ve bu kararın sonucuna katlanabilmesi kapsamında rol oynamakta olup, bilgiye dayanmayan kararın sağlıklı bir karar olmadığı ve hukuki sorumluluk doğuracağı aşikardır.¹⁸ Hukukun en önemli kavramlarının başında gelen “Hak” sözcüğünün anlamı ise, “Hukuken korunan ve sahibine bu korumadan yararlanma yetkisi tanınan menfaattir”.¹⁹ Bu iki kelimenin de bir araya gelmesiyle, bilgi alma hakkı ortaya çıkmakta ve bu sayede ortakların şirket içindeki menfaatlerinin korunması sağlanmaktadır.²⁰ Ortakların sahip olduğu bilgi alma ve inceleme hakkı, kendilerinin yukarıda bahsedilen yatırım yapma ve kar payı elde etme amacına ulaşım ulaşılamayacakları konusunda denetim yapmalarını ve ortak sıfatına haiz olmaktan kaynaklanan diğer haklarını rahatça kullanabilmelerini sağlar. Aynı zamanda, kişisel bağın söz konusu olduğu limitet şirketlerde bu hakkın kullanılması, şirket ile ortak arasında mesafe oluşmasını engellemeye ve ilişkilerin güçlendirilmesine yarayacaktır.²¹ Ancak ortaklar bilgi alma ve inceleme hakkı kanunda öngörülen ölçülerde kullanabilir. Bu hakkı şirketteki her ortak

¹⁶ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), bilgi alma ve inceleme hakkının temelini kamuyu aydınlatma ilkesine dayandırdığından, söz konusu hakkı aydınlatıcı haklar kategorisinde değerlendirmektedir. Detaylı bilgi için bkz: **Tekinalp** (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar Hukuku I*, 13. bs. (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014), s. 616, N. 876. Kamuyu aydınlatma ilkesi için bkz: **Tekinalp/Poroy** (Çamoğlu), *Ortaklıklar I*, s. 288, N. 471; **Rauf Karasu**, *Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler*, 2. bs. (Ankara: Yetkin Yayınları, 2015), s. 107 vd.

¹⁷ TDK, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 12/11/2023).

¹⁸ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 6.

¹⁹ **M. Kemal Oğuzman/Nami Barlas**, *Medeni Hukuk*, 22. bs. (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2016), s. 141.

²⁰ **Sümer**, s. 3-4.

²¹ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 7.

kullanabileceğinden, hakkın kullanılması için pay oranına ve ortak sayısının ne kadar olduğuna bakılmaz.²²

1.1.2. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Tanımı

Limitet şirketlerde bilgi alma ve inceleme hakkı kapsamında kavram kargaşası yaşanmakta olup söz konusu hak farklı kavramlar ile nitelendirilmiştir.²³ Kontrol hakkı, iç denetleme hakkı, bilgi (malumat) alma hakkı, finansal bilgi alma hakkı, inceleme ve bilgi alma hakkı, soru sorma hakkı ve inceleme hakkı kavramları en sık kullanılan kavramlar arasındadır.²⁴ Ancak TTK'nın 614. maddesinde hak, bilgi alma ve inceleme başlığı ile düzenlenmiş olduğundan, doktrinde bu terim kullanılmaya başlanmıştır. Bu sebeple çalışmamızda bu terime yer vereceğiz.

Bilgi alma ve inceleme hakkının tanımı 6762 sayılı mülga kanunda ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yapılmamıştır. Öğretide hakka ilişkin birbirinden farklı tanımlar yapılmıştır. Bu farklılığın sebebi, yazarların bakış açılarının birbirinden farklı olması ve de mülga kanunda hakkın eksik ve anlaşılması zor bir şekilde düzenleme altına alınmış olmasından kaynaklanmaktadır.²⁵

Bilgi alma hakkı; ortakların talebine dayanan, bireysel ve bağımsız olarak kullandığı, yönelttiği sorularla şirketin bütün işlerinden bilgi almasını sağlayan bir haktır.²⁶ Bilgi

²² **Mustafa Yavuz**, "Limited Şirketlerde Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkı", *Vergi Raporu*, S. 160 (2013): 50; **Şükrü Yıldız**, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi*, 1. bs. (Ankara: Seçkin Yayınları, 2004), s. 175.

²³ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 6; **Betül Bozkır**, "Anonim Şirket Pay Sahibinin Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkı" (Yüksek Lisans Tezi. İbn Haldun Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2023), s. 6; **Rauf Karasu**, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 23, S. 2, (2005): 75.

²⁴ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 9; **Bozkır**, s. 6; **Bilge**, s. 433; **Karasu**, s. 75.

²⁵ Mülga kanun döneminde hakka ilişkin tanımlar için bknz: **Bozkır**, s. 3 vd; **Ali Murat Dolu**, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkı*, 1. Bs. (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2017), s. 3-4.

²⁶ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 505-506; **Bilge**, s. 433. **Can**, bilgi alma hakkını "limited şirketlerde ortağın, şirketin bütün işleri veya hesapları hakkında, müdürlere soru

alma kavramı, ortakların şirketteki belge, faaliyet raporları gibi birtakım raporları, şirketin tüm özel ve resmi hesaplarını incelemeyi kapsadığı gibi (pasif bilgi alma hakkı), genel kurul toplandığı zaman ortakların genel kurulda soru sorarak alacağı cevapları da kapsar (aktif bilgi alma hakkı).²⁷ Ancak bu durumdan ortakların sadece soru sormak için genel kurulu beklemesi gerektiği anlaşılmamalıdır. Çünkü kanun, bilgi alma hakkını ortakların genel kurul dışında her zaman kullanabileceğini öngörmüştür.²⁸ Başka bir deyişle bilgi alma kavramı, pay sahibinin açıklama talep etmesi veya soru sorması üzerine bilgi verme yükümlülere olan müdürler tarafından bilgilendirilmesi anlamına gelmektedir.²⁹

Bilgi alma hakkı, geniş anlamda bilgi alma hakkı ve dar anlamda bilgi alma hakkı olmak üzere iki şekilde sınıflandırılabilir. Geniş anlamda bilgi alma hakkı, inceleme hakkını da içinde barındırmakta olup, TTK madde 614/1'deki hakkın içeriğini oluşturan ve bu doğrultuda pay sahibinin şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında bilgi alabilmesini ve belirli konularda inceleme yapabilmelerini sağlamaktadır.³⁰ Pay sahibi, bu bilgi talebini soru sormak suretiyle yerine getirebileceğinden, 614. maddenin soru sormaya dayalı bilgi alma hakkı ile pay sahibinin belirli konuları araştırmasına dayalı inceleme hakkını düzenlediği doktrinde kabul edilmektedir.³¹ Dar

sormak suretiyle, bilgi edinmesini sağlayan bir ortaklık hakkı” şeklinde tanımlamıştır. (**Can, Limited Şirketler**, s. 12). **Yıldız**, bilgi alma hakkını, ortağa şirketin ekonomik durumunun egemenlik ilişkilerinin, çoğunluk pay sahiplerinin elde ettiği menfaatlerin tam olarak bilinmesi ve hakların bilinçli şekilde kullanılma, sahip olduğu payın değerini öğrenme ve yönetimi denetleme amacıyla tanınan bir hak olarak tanımlamıştır. (**Yıldız, Eşit İşlem**, s. 174).

²⁷ **Sümer**, s. 6.

²⁸ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 506; **Hasan Pulaşlı**, *Şirketler Hukuku Şerhi*, 4. bs. (Ankara: Adalet Yayınevi, 2022), § 66, N. 198a; **Yavuz**, s. 51.

²⁹ **Ayhan Kortunay**, *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Edinme Hakkı*, 1. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015), s. 325.

³⁰ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 10.

³¹ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 10. Ayrıca Bilge, Limited Şirketlerde Ortakların Bilgi Alma Hakkı isimli çalışmasında da, bilgi alma hakkını soru sorma hakkı ile bir tutarak, inceleme hakkını da kapsayacak şekilde kullanmıştır. (**Bilge**, s. 433). Ancak Can, bilgi alma hakkı ile soru sorma hakkının birbirinden farklı olduğunu, bilgi alma hakkının soru sorma hakkını da

anlamda bilgi alma hakkı ise, pay sahibinin şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında bilgi sahibi olması anlamına gelmektedir.³²

Bilgi alma talebi yazılı veya sözlü olarak yapılabileceği gibi, bilgi veren kişiyi dinleyerek, ondan açıklama yapmasını isteyerek ya da ona soru sorarak gerçekleştirilebilir.³³ Aynı şekilde verilecek olan bilginin de yazılı veya sözlü olarak verilmesi mümkündür. Ancak yazılı şekilde verilen bilgi, herhangi bir uyuşmazlık çıkması durumunda ispat açısından kolaylık sağlayacaktır.³⁴

Ortaklar şirkette var olan bütün iş ve işlemler için, aynı zamanda da bütün belgeler ve hesaplar için kanunda koruma altına alınan bilgi alma hakkını kullanabilmektedir. Bu hak sayesinde şirketteki bütün işlemler, gelişmeler, yönetim vb. konular hakkında haberdar olabilmektedir. Bu doğrultuda ortaklar, edindikleri bilgiler sayesinde şirkete kullandıkları oylarıyla etki edebilmekte ve hakkın bilinçli bir şekilde kullanılması şirkete fayda sağlamaktadır. Bilgi alma hakkı, doğru bir şekilde kullanıldığı takdirde ortakları koruyacak ve şirket içindeki denetimi sağlayacak niteliktedir.³⁵

Bu hakkın içeriğini; ortağın bilgi almak istediği konu hakkında şirkete yöneltilen soru sormaya dayanan bilgi alma hakkı, şirketin defterlerini, belgelerini, raporlarını vb. evraklarını inceleme hakkı ile bütün bu taleplerin reddi ve hakkın kullanılmasının engellenmesi neticesinde yargı yoluna başvurma imkanının var olması oluşturmaktadır.³⁶

kapsayarak daha geniş bir anlama sahip olduğunu belirtmiştir. (**Can, Limited Şirketler**, s. 10, DN: 19).

³² **Can, Limited Şirketler**, s. 12. Yazar, dar anlamda bilgi alma hakkına örnek olarak, pay sahibinin bir konu hakkında direkt olarak bilgi istemesini veya müdürlere soru sorarak bilgi talep etmesini göstermiştir. (**Can, Limited Şirketler**, s. 12-13).

³³ **Kortunay**, s. 325.

³⁴ **Kortunay**, s. 325.

³⁵ **A. Atakan Karataş**, “Limited Şirketlerde Ortakların Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı”, (2018),

<http://www.buladi.av.tr/upload/Limited%20%C5%9Eirket%20Ortaklar%C4%B1n%C4%B1n%20Bilgi%20Alma%20ve%20%C4%B0nceleme%20Hakk%C4%B1%20.pdf> s. 2.

³⁶ **Bilge**, s. 433.

Her ne kadar TTK madde 614 uyarınca ortakların bilgi alma taleplerinin yerine getiriliş zamanı ile ilgili bir hüküm öngörülmemişse de, ortaklar bilgi alma talebinde bulunduğu zaman müdürler bu talepleri hemen yerine getirmek zorundadır. Yani bu hak, ortak tarafından müdüre karşı kullanılır ve müdür de istenilen bilgiyi en kısa sürede temin edip ortağa sunar. Ortaklara verilen bilgiler gerçeğe ve dürüstlük kurallarına uygun olmalı, eşitlik ilkesi göze alınmalıdır.³⁷

İnceleme hakkı; şirket ortağının aktif bir şekilde şirket işleri ile ilgili öğrenmek istediği bilgiyi elde etmek için kullandığı bir haktır. Söz konusu bu hak öğretide yazarlar tarafından farklı şekilde tanımlanmıştır. *Kaya*'ya göre inceleme hakkı, ortak tarafından şirketteki defterlerin ve yazışmaların genel kurulun izni veya yönetim kurulunun kararı ile incelenmesidir.³⁸ *Dolu*, genel kurul veya yönetim kurulunun izni sonucunda, ortağın sorusunu ilgilendiren konularda bizzat ya da uzman yardımıyla şirket evrakı üzerinde inceleme yapmasını sağlayan bağımsız bir hak olduğunu belirtmektedir.³⁹ *Can* ise, pay sahibinin belirli konularda bilgi edinmek için şirketin defter ve belgelerini incelemesini sağlayan hak olarak tanımlamıştır.⁴⁰ İnceleme kavramı ise, bilgiyi alan kişi tarafından kendisine sunulan yazılı belgelerin okunması ya da herhangi bir duyu organı ile inceleme, izleme veya dinleme suretiyle vakıf olunmasıdır.⁴¹ Ortaklar incelemek istedikleri konuyu müdürlere açıkça belirtmek zorundadır. Müdürler de bu talebe açıkça ve derhal cevap vermelidir. Gerekli hallerde inceleme yapılacak

³⁷ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 507; **Hasan Pulaşlı**, *Şirketler Hukuku Şerhi*, 5. bs. (Ankara: Adalet Yayınevi, 2024), § 66, N. 200a; **Yavuz**, s. 52; **Pulaşlı**, *Şirketler*, § 35, N.139. Eşit işlem ilkesine ilişkin bkz: **Karasu**, *Emredici Hükümler*, s. 117; **Fatih Bilgili/İdil Nur Gürbüz Gökberk**, “Anonim Şirketlerde Eşit İşlem İlkesi Çerçevesinde Bilgi Alma Hakkı”, *Prof. Dr. Hasan Pulaşlı'ya Armağan*, 1. bs. (Ankara: Adalet Yayınevi, 2023), s. 198 vd.

³⁸ **Arslan Kaya**, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*, 1. bs. (Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2001), s. 289.

³⁹ **Dolu**, s. 195.

⁴⁰ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 14.

⁴¹ **Kortunay**, s. 326. İnceleme, kelime anlamı olarak, “İncelemek işi; tetkik” olarak tanımlanmaktadır. (TDK, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 01/07/2024).

belgelere ilişkin birtakım notlar alınabileceği gibi, belgelerin fotokopisi de çektirilebilir.⁴²

İnceleme hakkı, bilgi alma hakkına nazaran kapsamı daha sınırlıdır. Bu kapsamda ortaklar, TTK madde 614/1 uyarınca ancak belirli bazı konularda inceleme yapabilir, genel bir inceleme yapma yetkileri yoktur.⁴³ Bunun sebebi, TTK madde 635 hükmüyle limitet şirketlerin denetlenmesi özel olarak düzenlenmiş olmasıdır.⁴⁴

Ortakların inceleme yapmak istediği konuda menfaatinin olup olmaması gerektiği ve bu hakkı nasıl kullanabileceğine ilişkin kanunda bir düzenleme mevcut değildir. Buna ilişkin yorum İsviçre BK'nın madde 802/2 hükmüne bakılarak yapılabilir.⁴⁵ Bu düzenleme uyarınca eğer limitet şirkette bir denetçi varsa, ortaklar ancak haklı bir menfaatin varlığında inceleme hakkına sahiptir. Eğer limitet şirkette denetçi yoksa ortaklar haklı bir sebebinin olup olmadığı aranmaksızın şirkette istediği bilgi, belge ve raporları inceleme yetkisi bulunmaktadır. Türk hukukuna göre düşünüldüğünde, ortaklar TMK'nın 2. maddesinde düzenlenen dürüstlük kuralına uygun davranarak, müdürlere hangi konuda inceleme yapmak istediklerine dair bilgiyi açıkça belirttikleri takdirde, bu hakkı haklı neden varlığı aranmaksızın kullanabilmesi kanun amacına daha uygun düşecektir. Aksi takdirde, kanun maddesinde açıkça haklı nedenin varlığına ilişkin bir düzenleme yapılmadığından, inceleme hakkının kullanılması için haklı bir neden aranması gibi bir sınırlama getirilmesi, ortağın sahip olduğu inceleme hakkını sınırlayacak nitelikte olacaktır.

Pay sahibinin şirket içinde ihtiyacı olan bilgiyi edinebilmesi amaçlarına hizmet eden bilgi alma ve inceleme hakkının aynı anda birlikte kullanabilmeleri mümkün

⁴² **Kortunay**, s. 326.

⁴³ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 507.

⁴⁴ TTK madde 635'e göre; "397 nci maddenin beşinci ve altıncı fıkraları dışında kalan, Anonim şirketin denetçiye (...) denetime ve özel denetime ilişkin hükümleri limited şirkete de uygulanır".

⁴⁵ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 508; **Pulaşlı**, *Şirketler*, § 35, N.139a; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 66, N. 198b; **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 66, N. 200b.

olduğundan, birbirlerini tamamlar niteliktedir.⁴⁶ Her iki hak ayrı ayrı kullanılabilceği gibi, elde edilen bilgilerin incelenerek doğrulanmasının gerektiği durumlarda da birlikte kullanılması zorunlu hale gelebilir. Bu durumda ortağın iki hakkı da aynı anda kullanması engellenemez.⁴⁷

1.1.3. Hakkın Düzenlenme Şekli

Bilgi alma ve inceleme hakkı, 6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanunu'nda (ETTK) ve 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu'nda (YTTK) farklı şekillerde düzenlenmiştir. Söz konusu hak, mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda dolaylı, dar kapsamlı ve maddi hukuk açısından yetersiz bir şekilde düzenlenmekle birlikte, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu bu hakkı daha geniş bir şekilde kamuyu aydınlatma denetim, dürüst hesap verme ve eşitlik ilkelerine göre yeniden tanzim etmiş, günümüz modern şirketler hukuku bakımından geniş bir bilgi alma ve inceleme hakkı oluşmasını⁴⁸ ve uygulanmasını sağlamıştır.⁴⁹

Bu başlık altında ilk önce 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamındaki kanuni düzenlemelere yer verilecek, sonrasında ise hala yürürlükte olan ve günümüzde uygulama alanı bulan yeni 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre hakkın düzenlenme şekli incelenecektir.

1.1.3.1. 6762 Sayılı Mülga Ticaret Kanunundaki Düzenlemeler

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda (ETTK), limitet şirket ortaklarının bilgi alma ve inceleme hakkı 548. maddede "Murakabe" başlığı altında, şirketteki ortak sayısına göre ayırım yapılarak düzenlemiştir. Bu madde hükmü uyarınca;

⁴⁶ **Hasan Karakılıç**, *Limited Ortaklıkta Rekabet Yasağı*, 1. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2019), s. 38.

⁴⁷ **Kortunay**, s. 326.

⁴⁸ TTK madde 614 gerekçesi; "*Ortaklara modern şirketler hukuku anlamında geniş bilgi alma hakkı tanınmıştır.*"

⁴⁹ **Yavuz**, s. 50; **Karakılıç**, s. 39; **Fazıl Aydın**, *En Son Değişiklikler İle Yeni Türk Ticaret Kanununda Limited Şirketler*, 1. bs. (Ankara: Bilge Yayınevi, 2013), s. 100.

(1) Ortakların sayısı yirmiye aşan limitet şirketlerde bir veya birden fazla murakıp bulunur. Bu fasılda başka bir hüküm bulunmadığı takdirde anonim şirketlerdeki murakıplara ait hükümler limitet şirket murakıplarına da tatbik olunur.

(2) Ortaklarının sayısı yirmi ve yirmiden az olan limitet şirketlerde, idare hak ve vazifesi bütün ortaklara ait değilse müdür sıfatını haiz olmıyan ortaklar Borçlar Kanununun 531 inci maddesinde yazılı haktan faydalanabilirler.

Mülga kanundaki bu düzenlemeye bakıldığında, ortakların bilgi alma ve inceleme hakkı açık ve net bir şekilde ele alınmamış, bu hak şirketin denetçisi olup olmamasına göre düzenlenmiştir.⁵⁰ Ortak sayısı yirmi veya daha az olan limitet şirketlerde, şirketi idare etme görevi bütün ortaklarda değilse, müdür sıfatı olmayan ortaklar bireysel olarak, madde hükmünde atıf yapılan ve mülga 818 sayılı Borçlar Kanununun 531. Maddesi⁵¹ uyarınca, şirket işleri hakkında bilgi alma, şirketteki evrakları ve tutulan defterleri incelemek gibi haklara sahiptir. Bu madde hükmüne dayanılarak bilgi alma ve inceleme hakkı kullanılabilir. Hakkın nasıl kullanılacağı ile ilgili kuralların ve şartların sözleşme ile belirlenebilmesinde bir engel yoktur. Ancak kanun koyucu, hakkın kullanılmasının engellenmesine ve sözleşme ile ortadan kaldırılmasına müsaade etmemiştir. Dolayısıyla söz hakkın özüne dokunulması ve ortağın bu haktan mahrum bırakılması hakkaniyete uygun olmayacaktır. Limitet şirket ortağının söz konusu hakkı engellenirse, ortağın haklarını korumak amacıyla yasal yollara başvurarak bu haksızlığın giderilmesini isteme imkanı vardır.

Madde 548/2 hükmündeki düzenlemedeki “İdare hak ve vazifesi bütün ortaklara ait değilse müdür sıfatını haiz olmıyan ortaklar“ ifadesine göre, şirketin tüm ortakları müdürse, ortakların hepsi denetim hakkına sahiptir. Aksinin savunulması, ortakların

⁵⁰ Yavuz, s. 50; Pulaşlı, Şerh, 5. bs., § 66, N. 200b.

⁵¹ 818 sayılı (mülga) Borçlar Kanunu’nda, “Şirket işlerini tetkik” başlığı ile düzenlenen madde 531’e göre; “İdare salahiyetini haiz olmasa bile her şerikin şirket işlerinin nasıl gittiği hakkında şahsen malümat almağa ve şirketin defterlerini ve evrakını tetkike ve kendine mahsus olmak üzere şirketin mali vaziyeti hakkında hülasa çıkarmağa hakkı vardır; hilafına mukavele, batıldır”.

denetim hakkından yoksun kaldığı anlamına gelir ve bu durum denetim hakkı ile ilgili düzenlemelere uygun düşmez.⁵²

Ortak sayısı yirmiye aşan limitet şirketlerde ise, kanunda buna ilişkin açık, net ve gerçek anlamıyla bir düzenleme yapılmadığından, bu şirketlerde ortaklar bilgi alma hakkını ancak bir veya birden fazla denetçi seçerek kullanabilmektedir. Yani yirmiden fazla ortak sayısı olan şirketlerde ortaklar doğrudan denetleme hakkına sahip değildir. Kanun koyucu denetleme yapması için ortaklar dışında bir organ oluşturularak denetlemenin o organ tarafından yapılmasını zorunlu kılmıştır. TTK madde 548/2 hükmündeki düzenleme uyarınca, bu şirketlerde bir veya birden fazla denetçi bulunmakta ve bu denetçilere de anonim şirketteki kanun hükümlerine atıf yapılarak, anonim şirketlerdeki denetçilerle ilgili hükümler uygulanmaktadır. Bu sebeple şirkette gerekli olan bilgileri alıp incelemeleri yapmak denetçilerin hakkıdır.⁵³ Bir başka deyişle, bilgi alma hakkı ortaklar adına denetçi tarafından kullanılabilirdiğinden, ortakların her zaman kullanabileceği bireysel ve bağımsız nitelikte bilgi alma hakkı tanınmamıştır.⁵⁴

Özetle, mülga kanun döneminde, ortak sayısı yirmiden fazla olan limitet şirketlerde ortakların direkt olarak denetim hakkı olmayıp, denetim organı tarafından ortaklar adına denetim yapılmaktayken, ortak sayısı yirmi ve daha az olan limitet şirketlerde ise müdür sıfatını taşımayan ortak, eski BK hükümlerine atıf yapılmak suretiyle bilgi alma ve inceleme hakkını kullanabilmektedir.⁵⁵

Bu durum, ortak sayısı yirmiye aşan limitet şirketler kapsamında uygulamada bazı eksiklikler ve sıkıntılar ortaya çıkarmıştır. Çünkü bilgi alma ve inceleme hakkı, ortakların hepsi tarafından sınırlanmaksızın, bireysel olarak ve istedikleri her zaman geciktirilmeksizin kullanılmalıdır. Bunun sonucu olarak, bilgi alma hakkının doğru ve yeterli bir biçimde kullanılması, diğer ortaklık haklarının kullanılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bir ortak eğer talep ettiği konuda yeterli bir şekilde bilgi sahibi

⁵² **Bilge**, s. 431.

⁵³ **Bilge**, s. 429.

⁵⁴ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 25; **Bilge**, s. 431.

⁵⁵ **F. Tülay Parlak**, “Limited Şirketlerde Bilgi Alınması, İncelenmesi Ve Kısıtlanması”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 94, S. 1 (2020): 160.

olmuşsa, diğer haklarını da bilinçli ve doğru bir şekilde kullanabilecektir. Bütün bunları sağlamak amacıyla ortak sayısı bakılmaksızın söz konusu hakkın doğru bir biçimde kullanılmasını uygulamaya dökmek ve bu konudaki tartışmaları ortadan kaldırmak için 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda bu hak yeniden düzenlenmiştir.

ETTK madde 548 kapsamında yapılan kanuni düzenlemeye bakıldığında ortak sayısına göre bilgi alma ve inceleme hakkına yer verilmiş, ortak sayısı yirmiye aşan limitet şirketlerdeki denetçilere ilişkin -her ne kadar maddi hukuk açısından yetersiz olsa da⁵⁶- anonim şirketlerde düzenlenen denetçilere ilişkin hükümlere atıf yapılacağı belirtilmiş, fakat ortaklara açık ve net bir hükümle her zaman kullanabilecekleri bilgi alma ve inceleme hakkı öngörülmemiştir. Bu yüzden bazı yazarlar, ETTK madde 362-363'te düzenlenen anonim şirketlerde pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkı⁵⁷ kapsamındaki hükümlere atıf yapılarak, bu hükümlerin limitet şirketteki ortaklar bakımından uygulanması gerektiğini savunmaktadır.⁵⁸ Ancak ilgili kanun hükümlerine atıf yapılsa dahi, söz konusu düzenlemelerle limitet şirketlerdeki ortakların bilgi alma ve inceleme hakkının kapsamlı olarak nasıl kullanılacağı ile ilgili kurallara yer verilmemiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde atıf yapılan hükümler, limitet şirketler açısından yetersiz kalmıştır.⁵⁹ Kaldı ki, eski kanun döneminde hakkın kullanılması ile ilgili zaman dilimi sınırlandırılmış, sadece genel kurulda kullanılması mümkün kılınmış, bilgi alınacak ve incelenecek konular sadece şirketin mali defterlerinin incelenmesi olarak öngörülmüştür.⁶⁰ Bu da ortaklar açısından hakkın kullanımının ne kadar kısıtlı olduğunu göstermektedir. Bilgi alma ve inceleme hakkının kullanma zamanı ve konu sınırlamasına bağlı kalarak ortaklara tanınması, şirket ortaklarına yeterli bir koruma sağlamadığı gibi, hakkın içeriğini denetleyecek bir mekanizma bulunmadığından tartışmaya açık hale gelmiştir. Söz konusu hakkın

⁵⁶ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 66, N. 198b; **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 66, N. 200b.

⁵⁷ Geniş bilgi için bkz: **Kaya**, s. 103 vd; Ayrıca YTTK düzenlemesinden sonra Anonim ortaklıkta bilgi alma ve inceleme hakkında kapsamlı bilgi için bkz; **Pulaşlı**, *Şirketler*, § 27, N. 56-72; **Soner Altaş**, *Anonim Şirketler*, 12. bs. (Ankara: Seçkin Yayınları, 2023), s. 582-585.

⁵⁸ **Bilge**, s. 432.

⁵⁹ **Kaya**, s. 124-126.

⁶⁰ **Bilge**, s. 432.

anonim şirketlere nazaran daha sınırlı olarak düzenlenmesi, limitet şirketin “karma şirket tipi” yapısına uygun düşmemektedir. Çünkü limitet şirket şahıs şirketi özelliklerini de kapsadığından, kişisel ilişkilerin daha çok ön plana çıktığı ve bu kapsamda söz konusu hakkın anonim şirketlerdeki ortaklara tanınan haktan daha geniş ve detaylı olması gerektiği öğretide savunulmaktadır.⁶¹

1.1.3.2. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunundaki Düzenlemeler

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK), şirketler hukuku kapsamında birçok yenilik ve düzenlemeler getirmiştir. Bu yenilik ve düzenlemeler, pay sahibinin haklarının ve şirket içindeki yerinin güçlenmesi adına, en önemli ortaklık haklarından biri olan bilgi alma ve inceleme hakkı kapsamında getirilmiş, ortaklara mülga kanundaki düzenlemelere nazaran daha geniş kapsamlı ve dava yoluyla da güçlendirilmiş bilgi alma ve inceleme hakkı tanınmıştır.⁶² Dolayısıyla Yeni TTK ile şirketler hukuku kapsamında bilgiye erişim imkanı kolaylaştırılmıştır.⁶³ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile şirket ortağına direkt olarak denetim yetkisi verilmiş olup, anonim şirketlerdeki söz konusu hakka ilişkin TTK madde 437 hükmüne nazaran daha dar kapsamlı düzenlemeler yapılmış olsa da, limitet şirket ortakları bakımından önemli bir değişiklik olmuştur.⁶⁴ Hem ortaklar için hem de şirketin geleceği için bu değişikliğin yapılması zorunlu hale gelmiştir. Çünkü yukarıda da belirtildiği gibi eski kanunda yer alan düzenlemeler hakkın doğru kullanımı için yetersiz kalmıştır.

⁶¹ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 66, N. 198b.

⁶² **M. Şakir Başaran/Fazıl Aydın**, *Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Tüm Yönleri İle Limited Şirketler*, 1. bs. (Ankara: Bilge Yayınevi, 2011), s. 106; **Şükrü Yıldız**, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku*, 1. bs. (Denizli: Arıkan Yayınları, 2007), s. 176-177; **Abuzer Kendigelen**, *Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, 3. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2016), s. 522; **Bozkır**, s. 19; **Yavuz Akbulak**, “TTK Yönünden Bilgi Alma Hakkı”, <https://blog.lexpera.com.tr/ttpk-yonunden-bilgi-alma-hakki/> (Erişim Tarihi: 25.11.2023).

⁶³ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 26.

⁶⁴ **Parlak**, s. 159.

Limitet şirketlerde ortaklara tanınan bilgi alma ve inceleme hakkı, mülga kanundaki eksiklikler, anonim şirketlere yapılan atıfların yetersizliği, ortakların menfaatlerini yeterince karşılayamaması, boşluklar ve hakkın uygulanması ile ilgili tartışmalar da göz önüne alınarak 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun limitet şirkete ilişkin düzenlemelerin yer aldığı “Ortakların Hak ve Borçları” başlığındaki üçüncü bölümün 614. maddesinde “Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı” başlığı altında yeniden düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre;

(1) Her ortak, müdürlerden, şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında bilgi vermelerini isteyebilir ve belirli konularda inceleme yapabilir.

(2) Ortağın, elde ettiği bilgileri şirketin zararına olacak şekilde kullanması tehlikesi varsa, müdürler, bilgi alınmasını ve incelemeyi gerekli ölçüde engelleyebilir; bu konuda ortağın başvurusu üzerine genel kurul karar verir.

(3) Genel kurul, bilgi alınmasını ve incelemeyi haksız yere engellerse, ortağın istemi üzerine mahkeme bu hususta karar verir. Mahkeme kararı kesindir.

Yapılan bu düzenleme, mülga kanundaki düzenlemelere nazaran daha detaylı ve kapsamlıdır. Çünkü yeni düzenleme ile ortağın bu hakkı kullanacağı zaman ve konuların sınırı ortadan kalkmış, aynı zamanda ortaklara bu hakka ilişkin daha fazla koruma sağlamaya başlanmıştır. Bu durum hem ortakları hem de azınlık pay sahiplerini koruma altına almış, onların söz konusu bu hakkını kanun çerçevesinde iyileştirerek daha geniş kapsamda olmasına ve bilinçli bir şekilde kullanılmasına katkı sağlamıştır.⁶⁵ Ayrıca söz konusu düzenlemenin emredici nitelikte olduğunu belirtmekte fayda vardır. Çünkü maddede düzenlenen bu hak, TTK madde 577’de belirtilen şirketin esas sözleşmesinde yapılabilecek değişiklikler içinde yer almadığından ve TTK madde 579’da düzenlenen emredici hükümler başlığı altında kanunda buna açıkça izin verilmediğinden, emredici nitelikte bir hüküm olarak kabul edilmektedir.⁶⁶ Bu sebeple şirket esas sözleşmesi ile hakkın kapsamı daraltılamaz, uygulanması zorlaştırılmaz ama ortak lehine kullanılmasının kolaylaştırılması mümkündür.⁶⁷

⁶⁵ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 66, N. 198b; **Sener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 504.

⁶⁶ **Parlak**, s. 160.

⁶⁷ **Parlak**, s. 160.

Bu maddeye göre, bilgi alma ve inceleme hakkının ortağın şahsına ait olduğu ve ortakların hakkı bireysel olarak kullanabileceği görülmektedir.

Limitet şirketlerde madde hükmünde belirtildiği üzere ortak ayrımı yapılmaksızın her bir ortağın şirketin bütün iş ve hesaplarına ilişkin müdürlerden bilgi talep etme hakkı olduğu gibi, bazı konularda inceleme yapmayı talep etme hakkı vardır.⁶⁸ Şirketin bütün işleri ibaresinin kapsamının ne olduğu konusunda kanunda açık ifade bulunmasa da, bunun kapsamına ortaklığı şirket içinde ya da şirket dışında ilgilendiren bütün konular girmektedir.⁶⁹ Bu hükümden yorumla, ortaklık sıfatı kapsamında olmayan, direkt olarak şirketi ilgilendiren konular (şirketin malvarlığı, başka şirketlerdeki hisseleri vb. gibi) bilgi alma kapsamında talep edilebilecek konulardan değildir. Bu hakka göre eğer ortaklar talep ederse, şirket raporları, harcamaları, daha önce alınan kararlar vb. gibi şirket ile ilgili birçok bilgi müdürler tarafından ortaklarla paylaşılmaktadır. Bu sayede, ortaklar şirketin bütün işleyişinden haberdar olmuş olacaktır. Böylece bazı istisnalar dışında, şirket hakkındaki tüm detaylara ilişkin olarak ortaklar bilgi sahibi olabilmektedir.

Ortaklar bu hakkı kanuni düzenlemeye uygun olarak belirtilen sınırlar çerçevesinde serbest bir şekilde ve istedikleri zaman kullanabilir. Ortağın sahip olduğu bu hakkı sadece genel kurulda kullanması gerekmez, genel kurul olmadığı zaman da kullanma hakkına sahiptir. Aksinin kararlaştırılması kanunun emredici özelliğine aykırı olduğundan mümkün değildir. Zira bu hak vazgeçilmez hak niteliğinde olup engellenemez. Nitekim bu husus TTK'nın 447. maddesinde "Butlan" başlığı altında genel kurulun hangi kararlarının batıl olduğunu düzenleyen maddede de anılmıştır.⁷⁰ Yani bu düzenlemeden de anlaşılacağı üzere bu hak ancak kanunun öngördüğü şekilde sınırlandırılabilir veya şirket sözleşmesinde bu sınırlandırmaya ilişkin düzenlemeler yer alabilir. Ancak bu sınırı aşacak şekilde ortaklar bu haktan tamamen mahrum bırakılamaz.

⁶⁸ **Pulaşlı**, *Şirketler*, § 35, N. 139.

⁶⁹ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 506.

⁷⁰ TTK madde 447/1-b'ye göre; "*Genel kurulun... b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, ... kararları batıldır*".

TTK madde 614'ün düzenlenmesinde dayanak olan kanun hükümlerinden birisi de Alman hukukunda GmbHG 51a hükmünde yer alan düzenlemedir. Bu hüküm bizim kanunumuzda getirilen düzenlemeyle benzer niteliktedir. Bu maddede, her ortağın talep ettiği bilgilere karşılık müdürlerin hemen cevap vermek zorunda olduğu ve ortağın incelemek istedikleri belgeleri geciktirmeksizin inceleme imkanı sunması gerektiği hüküm altına alınmıştır.⁷¹

Ortağın bilgi alma ve inceleme hakkı taleplerini, müdürlerin derhal yerine getirmek zorunda olduğunu belirtmişsek de, TTK'nın ilgili maddesinde buna ilişkin açık bir ifade yer almamaktadır. Taleplerin derhal yerine getirilmemesi, mülga kanuna göre daha detaylı bir şekilde düzenlenerek koruma altına alınmak istenen bu hakkın kullanılmasının etkisini azaltacağından ve bu konuda tartışmalara sebep olacağından, müdürlerin ortakların taleplerini derhal karşılamak gerektiği yorumunda bulunmak mümkündür.

Söz konusu madde hükmüne uygun bir şekilde, müdürler şirket ortaklarına bilgi verirken dürüst, şeffaf ve eşit⁷² davranmalı, aynı zamanda somut ve gerçek dışı olmayan bilgiler vermek zorundadır. Bu çerçevede bilgilerin nasıl verileceği konusunda kanunda herhangi bir şekil şartı aranmamaktadır.⁷³ Yani müdür dilerse sözlü, dilerse yazılı olarak talep edilen bilgiyi paylaşabilir.

Şirketin iş ve işleyişi ile ilgili ortağın inceleme hakkı da vardır. Ortağın incelemeye ilişkin talebi soyut ve genel olmamalıdır. Örneğin ortağın şirketin durumu ve işleyişi hakkında genel olarak bilgi almak istediğini müdürlere iletmesi, hukuka aykırı olacaktır. Çünkü bu talep çok soyut kalacaktır ve müdürler tarafından talebin yerine getirilmesi olanaklı olmayacaktır. Ortak tarafından kullanılacak olan bilgi alma ve inceleme hakkı müdüre iletilirken, bu hakkın hangi konu ve nedene dayanarak talep edildiği açık ve somut bir şekilde belirtilmelidir. Örneğin, “şirket hakkında bilgi almak istiyorum” şeklindeki bir talep yeterince somut değildir. Bunun yerine bu talebi daha da özelleştirerek, “şirketin ekonomik durumuna ilişkin bilgi almak istiyorum”

⁷¹ Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 506.

⁷² TTK madde 627'ye göre; “Müdürler ortaklara eşit şartlar altında eşit işlem yaparlar”.

⁷³ Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 507.

şeklindeki talep daha somut olup, bu konuda talebinin müdürler tarafından net bir şekilde anlaşılması ve karşılanması daha mümkündür.

Kanuni düzenlemeye bakıldığında, müdürlerin inceleme hakkının sadece belirli konularla sınırlı kaldığı, her konuda genel bir inceleme yapma yetkisinden kaçınıldığı görülmektedir. Ancak her ne kadar belirli bir konuda inceleme yetkileri varsa da, inceleme yaparken müdürler ortakların talep edeceği bilgi ve belgeler varsa onları da ortaklara vermekle yükümlüdür.⁷⁴

Neticede ortakların bilgi alma ve inceleme hakkı, hem bağımsız olarak hem de birlikte kullanılabilen, aralarında kanun kapsamında herhangi bir ayırım yapılmayan, aynı şekilde önem verilen ve doğru kullanıldığı takdirde limitet şirketin ortaklar tarafından denetlenmesini sağlayan bir hakır.⁷⁵

Kanuni düzenlemeye göre, ortağın talep ettiği bilgiler ve incelemek istediği belgeler şirkete zarar verecekse, ortağın da bunu şirket zararına kullanma ihtimali varsa, müdürlerin bu hakkı kısıtlama yetkileri vardır. Ancak bu kısıtlamanın sebebi haklı bir nedene dayanmalıdır. Keyfi ve haksız kısıtlamaları kanun engellemiştir. Hakkın kullanılmasının kısıtlandığı durumlarda, ortağın veya müdürün başvurusu ile genel kurulun bu konuda izin vermesi gerekmektedir. Bu sayede ortak ve şirket arasında denge kurularak ilişkilerin bozulmaması sağlanmaya çalışılmıştır.⁷⁶ Buna rağmen genel kurul da haksız yere hakkın kullanılmasını engellerse, ortağın son çare olarak hukuki yollara başvurma hakkı vardır.

Son olarak belirtmek gerekir ki 614. madde, limitet şirketin kişisel özelliklerinin de var olduğu dikkate alındığında, ortak ile şirket ilişkilerini olumlu bir şekilde etkileyeceğinden, bu madde hükmünün Türk hukukunda yer alması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilecektir.⁷⁷

⁷⁴ Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 508.

⁷⁵ Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 508.

⁷⁶ Fatih Bilgili/Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku Dersleri*, 6. bs. (Bursa: Dora Yayınları, 2018), s. 477.

⁷⁷ Can, *Limited Şirketler*, s. 28.

1.2. Hakkın Amacı

TTK 614. Maddesinde hüküm altına alınan bilgi alma ve inceleme hakkı, olağan veya olağanüstü GK toplantıları, şirketin bilançosunun açıklanması, özel denetçi tayin edilmesi gibi şirket ortağının bilgi almasına yarayan bu yolların haricinde, ortağa aktif bir şekilde kullanabileceği bilgi alma hakkı veren en önemli araçtır.⁷⁸ Ortakların bilgi alma ve inceleme hakkının hem anonim şirketlerde hem de limitet şirketlerde kapsamlı bir şekilde ele alınmış olmasının en temel amacı, ortakların şirketteki bütün iş ve işlemlerden haberdar olup bu konularda aydınlanmasının sağlanmasının yanı sıra, çoğunluk pay sahiplerinin azınlık⁷⁹ pay sahiplerinin menfaatlerine zarar verecek şekilde davranmasını engellemektir. Bu durum limitet şirketlerin kuruluş amacının ve yapısının zarar görmemesi açısından önemli bir durum teşkil etmektedir.⁸⁰ Şirket bünyesinde azınlık pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkını doğru ve etkin bir şekilde kullanmaları sağlanarak, çoğunluk pay sahiplerinin etkinliğinin ve gücünün altında kalmasının önlenmesi amaçlanmıştır.⁸¹

Kuşkusuz ki pay sahibi, emeğini veya sermayesini ortaya koyduğu ve kar elde etmek beklentisinde olduğu şirketin durumu hakkında bilgi sahibi olmak isteyecektir. Pay sahiplerinin şirketin ekonomisi, finansal durumu, işleyişi, yönetimi vb. konularda bilgi almayı istemesi çok doğaldır.⁸² Bu talep ise bilgi alma ve inceleme hakkı kullanılarak karşılanabilir. Bu sayede pay sahibi, şirketten talep ettiği bilgileri aldığı takdirde hem bireysel çıkarlarını hem de şirketin çıkarlarını koruyarak ortaklığın sistemi hakkında doğru ve yerinde değerlendirmeler yapabilecektir.⁸³

⁷⁸ **Parlak**, s. 160; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 29.

⁷⁹ Azınlık kavramına ilişkin bkz: **Sümer**, s. 76, DN: 316.

⁸⁰ **Sümer**, s. 45; **Oğuz Atalay**, “Anonim Şirketlerde Bilgi Alma Ve İnceleme Haklarının Mahkeme Aracılığıyla Kullanılması”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 16, S. 2014 (2015): 53.

⁸¹ **Atalay**, s. 53; **Sümer**, s. 75; **Necla Akdağ Güney**, “Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Aktif ve Pasif Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı Üzerine Bazı Düşünceler”, *Regesta Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 4, S. 1 (2019): 39.

⁸² **Kaya**, s. 2; **Sümer**, s. 74; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 29.

⁸³ **Sümer**, 76.

Ortakların sahip olduğu bilgi alma ve inceleme hakkının varlığı, Şirketle ortak arasındaki menfaatin, denetimin ve Őeffaflığın oluşmasını sağlar. Yani ortaklar bir nevi denetim hakkını ŐstlenmiŐ olur ve Şirkette kontrol sađlanmıŐ olur.⁸⁴ Ancak bu kontrol mekanizması ve iş denetim, Şirkete ait olan denetim görevinin tamamen ve sadece ortak tarafından Őstlenildiđi anlamına gelmemektedir. Aynı zamanda, bu hakkın kanunda, mŐlga kanuna nazaran daha detaylıca yer verilmesinin amacı, pay sahiplerinin ortak olmalarından kaynaklı diğer haklarının bilinÇli ve tam bir Şekilde kullanabilmesinin sağlanmasıdır. Kuşkusuz ki ortağın bir konuda fikrinin ve ngrŐsŐnŐn oluŐabilmesi işin doğru bilginin işlevinin önemli olduğu hususu sabit olduğundan, bu doğrultuda bilgi alma ve inceleme hakkının en önemli amacının, ortağın bŐtŐn haklarının bilinÇli bir Şekilde kullanılmasını sağlamak olduğu da grŐlecektir.⁸⁵ Şirket yönetiminde devamlılığın ve işleyişteki istikrarın aksamaması aÇısından bu hakkın doğru bir Şekilde ve haksız yere sınırlanmaksızın kullanılması önemlidir. Ayrıca hakkın doğru bir Şekilde kullanılması gerekmektedir. Bu kapsamda, TTK m. 614 lafzında da anlaşılacağı ũzere, pay sahibinin kanundan kaynaklanan hakkı doğrultusunda bilgiye sahip olabilmesi; Şirketin bŐtŐn işleri ve hesapları hakkında bilgi alma hakkını kullanması, belirli konularda da inceleme hakkını kullanması yollarından biri ile sağlanabilir.

Limitet Şirketlerde pay sahibinin bir konuda bilgi sahibi olup o anki koşullara uygun karar verebilmesi ve başka haklarını da bilinÇli olarak kullanabilmesi işin bilgi alma ve inceleme hakkına ihtiyaŐı vardır. Bu doğrultuda pay sahibinin kendi menfaatlerini koruyacak kararlar alabilmesini sağlamak bilgi alma ve inceleme hakkının en önemli amaŐlarından biridir.⁸⁶

⁸⁴ rneğin, Şirketin 5 yıllık yatırım kararlarının sonuÇları hakkında bilgi talep eden ortak, mŐdŐrlerin yatırım kararlarının yerinde olup olmadığını denetleme imkanına sahip olur. (**Can, Limited Şirketler**, s. 30).

⁸⁵ **Ali PaŐlı**, Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi (Corporate Governance), 2. bs. (İstanbul: Őađa Hukuk Vakfı Yayınları, 2005), s. 101; **Karasu**, s. 78-79. *Bahtiyar*, ortağın oy hakkını isabetli olarak kullanması işin ortaklığın durumu hakkında bilgi sahibi olması gerektiğini belirtmektedir. Bknz: **Mehmet Bahtiyar**, *Makaleler II*, 1. bs. (İstanbul: Beta Yayınları, 2008), s. 170.

⁸⁶ **SŐmer**, s. 74; **Pulaşlı**, Şerh, 4. bs., Ő 42, N. 252.

Özetle, bilgi alma ve inceleme hakkındaki temel amaç, pay sahiplerini talep ettikleri konularda bilgilenmesini sağlayarak şirket içindeki kontrol mekanizmasını devreye sokup menfaatlerini korumak ve pay sahipliği hakkından kaynaklanan diğer hakların daha yeterli ve bilinçli bir şekilde kullanılmasına imkan tanımaktır.⁸⁷ Diğer hakların bilinçli kullanılması da doğru ve dürüst bilgi edinme ile mümkündür.⁸⁸ Limitet şirkette pay sahibinin bu hakkı etkin ve yeterli bir şekilde kullanılmasının engellenmesi, şirketin çıkarlarını da doğrudan etkileyebileceği gibi, yeterli bilgi edinemeyen ve çoğunluğun gücüne karşı pasif pozisyonda kalan pay sahibinin şirketten ayrılması mümkün hale gelecektir.⁸⁹ Direkt olarak şirketten ayrılmasa bile, şirkete yatırım yapmaya devam edip etmeme konusunda endişe yaşayacaktır. Bu gibi durumların yaşanmaması ve şirket işleyişinin sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi adına, pay sahibinin bilgi alma talepleri ve inceleme taleplerinin gereği gibi karşılanması da dahil olmak üzere, ortaklıktan kaynaklanan bütün haklarını usulüne uygun olarak kullanmasına müsaade edilmelidir. Buna ilişkin talepleri de haksız bir şekilde keyfi olarak engellenmemelidir.

1.3. Hakkın Hukuki Niteliği

Limitet şirketlerde pay sahibi olan kişiye kanun hükümleri uyarınca korunan birtakım haklar sağlanmaktadır.⁹⁰ Bu haklar öğretilerde bazı kıstaslara göre nitelendirilir.⁹¹ Kanun kapsamında düzenleme altına alınan bilgi alma ve inceleme hakkı, pay sahipliği hakkı

⁸⁷ **Güzin Üçışık**, “Türk Hukukunda Anonim Ortaklıklarda Kamuyu Aydınlatma İlkesi”, *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 3, S. 1 (2009): s. 18; **Kaya**, s. 25; **Karasu**, s. 76; **Karataş**, s. 7; **Dolu**, s. 7, DN: 14; **Bozkır**, s. 1-2; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 30.

⁸⁸ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 31.

⁸⁹ **Sümer**, s. 78.

⁹⁰ **Çiğdem Ceylan**, “Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı”, (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2019), s. 22.

⁹¹ **Ceylan**, s. 22. Nitelendirmeler ve çeşitli sınıflandırmalar için bkz: **Tekinalp** (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar I*, N. 865 vd.

olarak kabul edilmiştir.⁹² Kanun, hakkı koruma altına almakla birlikte aynı zamanda haklı sebeplerin varlığı halinde şirkette iyi niyetli olmayan ortakların şirkete zarar verecek işlemler yapmasını engelleyecek ve şirketle rekabet halinde olan ortaklara karşı ise şirket menfaatini koruyacak nitelikte hükümler içermektedir.⁹³

Bu hususlar dışında, bilgi alma ve inceleme hakkının vazgeçilmez, feragat edilmez, bireysel ve bağımsız hak olduğuna ilişkin özellikleri hala korunmaya devam etmektedir. Ancak hakkın müktesep niteliğine ilişkin net bir açıklama söz konusu olmamakla birlikte, öğretide buna ilişkin bazı görüş ayrılıkları bulunmaktadır.⁹⁴ Buna ilişkin kısım aşağıdaki bölümlerde daha detaylı inceleneceği için bu kısımda sadece yapılan bu açıklama ile yetinilmektedir.

1.3.1. Vazgeçilmez Hak

Şirketler hukuku kapsamında pay sahiplerinin bazı hakları, gerek hak sahibinin, gerekse hak sahibi dışındakilerin müdahalesiyle ve iradesiyle hiçbir şekilde ortadan kaldırılamaz⁹⁵, üzerinde tasarruf edilemez.⁹⁶ Pay sahibinin iradesinin etkili olmadığı bu haklara vazgeçilmez haklar denmektedir.⁹⁷ Ortağın rızası ya da bilgisi dahilinde de olsa sınırlandırılmayan, elinden alınamayan, feragat edilemeyen, ancak kanunda öngörülen şekilde sınırlandırılabilen haklar vazgeçilmez haklardır.⁹⁸

⁹² **Dolu**, s. 62; **Ceylan**, s. 22.

⁹³ **Karataş**, s. 3.

⁹⁴ **Karataş**, s. 3.

⁹⁵ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 34, N. 134a; **Dolu**, s. 71. Dolu'ya göre; “Kaldırılamaz nitelikten bahsedilen, hakkın yapılan bir düzenleme ya da alınan bir karar ile ileriye dönük olarak ortadan kaldırılmasının mümkün olmamasıdır”.

⁹⁶ **Dolu**, s. 68; **Ünal Tekinalp**, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, 4. bs. (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015), s. 348-349; **Karataş**, s. 4.

⁹⁷ **Tekinalp** (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar I*, N. 870e.

⁹⁸ **Bahadır Ünal**, *Alman ve Türk Hukukunda Anonim Şirket Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*, 1. bs. (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2021), s. 174-175; **Karahan/Bozgeyik**, *Şirketler Hukuku*, s. 634; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 38; **Seda Seyman**, Kemal Şenocak (edt.), *Şirketler Hukuku Şerhi*, 1. bs. (İstanbul: Seçkin Yayınları, 2023), s. 2482; **Tekinalp**, *Yeni*

Vazgeçilmez haklar ile ilgili TTK'da açıklayıcı bir tanım yapılmamakla birlikte, kanunda bazı maddelerde direkt olarak limitet şirketler ile ilgili olmasa da, bu terimi içinde barındıran düzenlemeler mevcuttur (m. 391/1-c, m. 447/1-c, m. 452, m. 462/3, m. 625 gibi).⁹⁹

Ortakların bilgi edinmesi hem adi şirketlerde hem de anonim ve limitet şirketlerde vazgeçilmez haklardan olup şirketlerin işleyişi için kullanılması zorunludur. Limitet şirketler ile ilgili kanun hükümlerinde açıkça vazgeçilmez haklar ile ilgili düzenlemelere yer verilmeyip anonim şirketler ile ilgili kanuni düzenlemelerde bu hakkın varlığına ilişkin düzenlemeler yapılmış olduğundan, TTK uyarınca limitet şirketlerdeki vazgeçilmez hakların varlığı, anonim şirketlerdeki hükümlere kıyas yoluyla tanınabileceği doktrinde kabul edilmiştir.¹⁰⁰ Örneğin TTK madde 436/6 “Bilgi alma ve inceleme hakkı, esas sözleşmeyle ve şirket organlarından birinin kararıyla hakkın amacı ve sınırlanmaz” hükmüne haiz olmakla birlikte, kanunda anonim şirket ortağının söz konusu hakkına ilişkin hukuki nitelik belirlenmesi yapılmış olup¹⁰¹, limitet şirkette böyle açık bir hükme yer verilmemiştir. Ancak bu durum limitet şirket

Hukuk, s. 348. Tekinalp’ in tanımına göre vazgeçilmez haklar; “Sınırlanması veya tamamen kaldırılması pay sahibinin rızasına bağlı olmayan, onun vazgeçemeyeceği, ondan alınamayacak, yani pay sahibinin yoksun bırakılamayacağı, kanunen tanınan ve korunan, gereğinde sınırları kanunen gösterilen haklar vazgeçilmez/vazgeçilemez haklardır” şeklinde açıklanmıştır.

⁹⁹ **Sümer**, s. 42; **Tekinalp** (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar I*, N. 870f; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 38.

¹⁰⁰ **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 571. Anonim şirketlere ilişkin TTK madde 452 düzenlemesinin limited şirketlerde karşılığı yoktur. Ayrıca TTK madde 589 kapsamında da limited şirket sözleşmesinin değiştirilmesinde mütesep ve vazgeçilmez hakların saklı olduğu belirtilmemiştir. Ancak bu hükümlere rağmen limited şirketlerde vazgeçilmez hakların olmadığını söylemek mümkün değildir. Şirketin yapısı, 614. Maddenin amacı ve emredici nitelikte olması da göz önüne alındığında bilgi alma hakkının vazgeçilmez nitelikte olduğunu kabul etmek gerekmektedir. (**Can**, *Limited Şirketler*, s. 39).

¹⁰¹ TTK madde 437 hükmünün gerekçesine göre, “Beşinci fıkra ile her iki hakka da mütesep ve sınırlanmaz bir hak niteliğini kazandırır (Tasarı m. 452). Bu hakların ikisinin veya bunlardan birinin Tasarının 452 nci maddesi anlamında vazgeçilemez hak olup olmadığı öğretisi ile mahkeme kararlarına bırakılmıştır”.

ortağının bilgi alma ve inceleme hakkının vazgeçilmez özellikte olduğu anlamına gelmemektedir.

Vazgeçilmez haklar, pay sahibinin menfaatine yarar sağladığı gibi¹⁰², onlara kanun kapsamında daha fazla koruma sağlamaya hizmet eder. Aynı durum anonim şirketlerdeki pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkında da söz konusudur. Şöyle ki, bu hak anonim şirket iç işleyişindeki menfaat ilişkisinin süreklilik arz etmesi ve dengenin sağlanması için tanındığı gibi, gerekli durumlarda bilgi alabilen ve inceleme yapabilen pay sahibinin şirkete sermaye getirmesi için devamlılığını sürdürmesi açısından da önemli bir yere sahiptir. Aksi takdirde bu hakkı bilinçli bir şekilde kullanamayan ve haktan faydalanamayan pay sahibi, şirkete sermaye koymaya devam etme konusunda şüpheye düşecektir.¹⁰³ Bu durum da anonim şirketin kuruluş amacıyla örtüşmeyecektir. Kanuni düzenlemenin amacı da bu riski ortadan kaldırmaktır.

Bilgi alma ve inceleme hakkı, her ne kadar durum ve koşullara göre kullanımı zorunlu olmamakla birlikte¹⁰⁴ somut bir durum karşısında ortağın bu hakkını kullanmayı talep etmemesi de “vazgeçme, feragat etme” anlama gelmediğinden¹⁰⁵ vazgeçilmez bir hak niteliğinde olup, ortaklar bu haklarını tamamen kaldırılmasını ya da sınırlandırılmasını sağlayan kararlar alamazlar.¹⁰⁶ Aynı şekilde müdürler de ortakların haklarını kullanmasını engelleyen ve ortadan kaldıran şekilde düzenlemeler yapamazlar. Genel kurul kararı ve şirket sözleşmesi ile bilgi alma hakkı sınırlandırılmaz ve kaldırılamaz.¹⁰⁷ Ortakların bu hakkı ancak TTK madde 614/2 hükmü uyarınca düzenlenen istisnai hal söz konusu olduğunda, yani ortağın bilgi alma ve inceleme hakkı talebi yerine getirildiğinde bu durumu şirkete zarar verecek şekilde kullanma tehlikesi ihtimali bulunduğu, müdürler gerekli ölçüde hakkın kullanımının

¹⁰² **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 348; **Dolu**, s. 69; **Sümer**, s. 42.

¹⁰³ **Dolu**, s. 69.

¹⁰⁴ **Dolu**, s. 72; **Sümer**, s. 44; **Pulaşlı**, *Şirketler*, § 27, N. 60; **Karataş**, s. 4; **Karasu**, s. 78; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 39.

¹⁰⁵ **Pulaşlı**, *Şirketler*, § 27, N. 60; **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 42, N. 258; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 39; **Ünal**, s. 175.

¹⁰⁶ **Karataş**, s. 4; **Dolu**, s. 72; **Karasu**, s. 78; **Parlak**, s. 161.

¹⁰⁷ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 39-40; **Yıldız**, *Limited Şirketler*, s. 177-178.

sınırlandırılmasına neden olabilir.¹⁰⁸ Burada gerekli ölçü kavramı yorumlandığında, müdürlerin keyfi ve dürüstlük kuralına aykırı davranmadan gerçek ve haklı sebep olması halinde hakkın engellenebileceği anlamı çıkmaktadır. Zira böyle bir durumda hakkın kullanımının engellenmesine karşın ortakların yasal yollara başvurabileceği de madde hükmünde belirtilmiştir.¹⁰⁹

Hangi genel kurul kararlarının butlan olduğuna dair düzenlemeler 447. maddede yer almaktadır.¹¹⁰ Burada sayılan butlan sebepleri sadece bunlarla sınırlı değildir. Bu hüküm uyarınca, düzenleme altına alınan hakların vazgeçilmez olduğu, maddede yer alan “özellikle” ibaresinden dolayı butlan sebeplerinin sınırlayıcı nitelikte olmadığı, şirket sözleşmesi ile vazgeçilmez haklara ilişkin düzenleme yapılamayacağı ve vazgeçilmez haklara aykırı davranmanın sonucu olarak butlan hükümlerinin uygulanacağı sonucu ortaya çıkmaktadır.¹¹¹

Neticeten, limitet şirketlerde pay sahiplerinin kendilerine ortak olmalarından kaynaklı olarak tanınmış olan vazgeçilmez nitelikteki bilgi alma ve inceleme hakkı, kanunda öngörülen ölçülere uyulmaksızın engellendiği ve sınırlandırıldığı takdirde buna ilişkin alınan genel kurul kararları batıl olacaktır.¹¹² Aynı şekilde hakkın engellenmesini ve sınırlandırmasını sağlayan müdürler tarafından verilen kararlar ve şirket esas sözleşme

¹⁰⁸ Hakkın kullanımının sınırı sadece kanun tarafından belirlendiğinden, bu sınırı genişleten kararlar ve şirket sözleşmesi hükümleri batıldır. (**Can, Limited Şirketler**, 40).

¹⁰⁹ **Karataş**, s. 4.

¹¹⁰ TTK madde 447 uyarınca; “(1) Genel kurulun, özellikle;

a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandırır veya ortadan kaldıran,

b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandırır,

c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır”.

¹¹¹ **Sümer**, s. 43.

¹¹² **Şener, Limited Ortaklıklar Hukuku**, s. 608; **Can, Limited Şirketler**, 40.

maddeleri de batıl olacaktır.¹¹³ Bu kurallar hakkın niteliğinin vazgeçilmez karakterde olmasından kaynaklanmaktadır.

1.3.2. Müktesep Hak

Limitet şirketlerde, vazgeçilmez haklar kapsamı dışında bir de ortakların sahip olduğu hakların incelendiği müktesep haklar kategorisi vardır. Bu sebeple bilgi alma ve inceleme hakkının, müktesep hak olup olmadığının da tartışılması gerekmektedir.

Müktesep hakkın varlığı, daha çok idare hukuku, sözleşmeler hukuku ve medeni usul hukuku kapsamında karşımıza çıkmakla beraber, limitet ortaklık kapsamında ortakların korunması ve müdürlerin karşısında daha etkili olup sahip oldukları haklarını sınırlandıran veya tamamen kaldıran işlemlerin yapılmasının ve buna ilişkin kararlar alınmasının engellenmesini sağlamak amacıyla şirketler hukuku kapsamında da söz konusu bu kavram karşımıza çıkmaktadır.¹¹⁴ Çoğunluk karşısında ortakların korunmasının amaçlanması, müktesep haklar teorisinin bir gereğidir.¹¹⁵

Müktesep hak kavramı, TDK kapsamında “kazanılmış hak” olarak tanımlanmıştır.¹¹⁶ Müktesep hak kavramının anlamına göre, “iktisap edilmiş” bir hakkın varlığına ihtiyaç vardır.¹¹⁷ Doktrinde ise müktesep hak, pay sahiplerine pay sahibi olmalarından kaynaklı olarak tanınan, pay sahiplerinin izni alınmadan kısıtlanamayan ve elinden alınamayan, üzerinde üçüncü bir kişi tarafından tasarruf yapılamayacak haklar olarak tanımlanmıştır.¹¹⁸ Bu doğrultuda ortak söz konusu hakka sahip olduktan sonra,

¹¹³ **Sümer**, s. 45.

¹¹⁴ **Sümer**, s. 35; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 259.

¹¹⁵ **Dolu**, s. 73.

¹¹⁶ TDK, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 26/12/2023). Pulaşlı da, müktesep haktan bahsedebilmek için hakkın kazanılış şeklinin önemli olduğunu ve anonim şirketlerde müktesep haklardan bahsedebilmek için hakkın esas sözleşme ile kazanılmış olması gerektiğini belirtmektedir. (**Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 44, N. 1).

¹¹⁷ **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 44, N. 1.

¹¹⁸ **Tamer Bozkurt**, *Şirketler ve Kooperatifler Hukuku*, 8. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2013), s. 278; **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 348; **Dolu**, s. 72; **Tekinalp** (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar I*, N. 868; **Ünal**, s. 178; **Sümer**, s. 35; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs.,

kendisinin onayı dışında dokunulamayacak ve bu sayede menfaati korunmuş olacaktır.¹¹⁹ Buna göre vazgeçilmez haklar, hak sahibinin rızası dahilinde olsa bile sınırlandırılmayacak ve elinden alınamayacakken, müktesep haklarda hak sahibinin rızası ve onayıyla sınırlandırılma imkanı söz konusu olabilecektir.¹²⁰

6762 sayılı mülga kanunda müktesep hakkın tanımına ilişkin bir düzenleme yer alırken¹²¹, 6102 sayılı kanunda söz konusu hakkın tanımı ile ilgili herhangi bir açıklamaya yer verilmemiş, sadece m. 452’de “Genel kurul, aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde, kanunda öngörülen şartlara uyararak, esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebilir; müktesep ve vazgeçilmez haklar saklıdır” şeklinde yapılan kanuni düzenlemenin içinde bu kavram yer alarak TTK kapsamında korunmuştur. Madde 452’nin gerekçesinde müktesep hakkın korunmasının nedeni olarak, kanunda müktesep hak niteliğindeki hakların varlığı ve esas sözleşme ile de

§ 34, N. 134. Karahan/Bozgeyik’ göre müktesep haklar; “*Vazgeçilmez hak niteliği taşımayan, pay sahibinin rızası olmadan sınırlandırılmayan veya ortadan kaldırılamayan, buna karşı pay sahibinin rızasına bağlı olarak genel kurul kararı ile ve kanunun belirlediği ölçüde kısıtlanabilen, sınırlandırılabilen veya tamamen ortadan kaldırılabilen haklar*” şeklinde tanımlanmıştır. (Karahan/Bozgeyik, *Şirketler Hukuku*, s. 634-635).

¹¹⁹ Dolu, s. 73.

¹²⁰ Sümer, s. 36; Bozkurt, s. 278.

¹²¹ Pulaşlı, *Şerh*, 5. bs., § 44, N.1. Üyelik hakkı, oy kullanma hakkı, iptal davası açma hakkı, kar payı alma hakkı, tasfiye sonucuna katılma hakkı müktesep hak olarak düzenlenmişti. (Bozkurt, s. 278). 6762 sayılı TTK’nın Müktesep Haklar başlığına haiz 385. maddesi uyarınca; “(1) Aksine esas mukavelede hüküm olmadığı takdirde umumi heyet aşağıdaki maddelerde bildirilen şartlar dairesinde esas mukavelelerin bütün hükümlerini değiştirebilir. Şu kadar ki; münferit pay sahiplerinin bu sıfatla haiz oldukları müktesep haklarda rızaları olmaksızın hiçbir değişiklik yapılamaz.

(2) Müktesep haklar; kanun veya esas mukavele hükümlerine göre umumi heyet ve idare meclisi kararlarına tabi olmıyan yahut umumi heyetin toplantılarına iştirak hakkından doğan, hususiyle azalık, rey kullanmak, iptal davası açmak, kar payı almak ve tasfiye neticesine iştirak etmek gibi haklardır.”

müktesep hak niteliğindeki hakların öngörülmesinin mümkün olduğu gösterilmiştir.¹²² ETTK’da yer alan düzenlemeye göre, müktesep hakka ilişkin yapılan tanım ve hakkın sınıflandırılması yoğun bir şekilde eleştirilmiş, bu eleştirilere göre madde düzenlemesindeki tanımda belirtilen müktesep hak kavramının anlamının tam olarak anlaşılmadığı, tanımın daha fazla gelişmesi gerektiği, müktesep hak sınıflandırmasının yeterli olmadığı ve vazgeçilmez haklarla ayrı olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.¹²³ Bu kapsamda eleştiriler dikkate alınarak YTTK’da müktesep hakkın anlamına ilişkin bir tanım yapılmamış ve hangi hakların müktesep haklar kategorisine girdiği belirtilmemiştir.¹²⁴ Bir diğer kaynak olan İsvBK’da, “müktesep hak” ile ilgili hüküm kaldırılmasına rağmen¹²⁵ TTK’da yer alan 452. maddeye göre “müktesep ve vazgeçilmez haklar” ifadesi ile kavram TTK’da yer almıştır.¹²⁶ Kavramın İsvBK’da yer verilmemesi TTK’da yer almasını engellememiş, kavramın varlığı devam etmiştir. Kısaca bu hükümde, sözleşmenin hükümlerinin değiştirilebileceği, ancak değiştirilirken müktesep ve vazgeçilmez haklara dokunulamayacağı ifade edilmektedir.¹²⁷

Yukarıda da belirtildiği gibi, YTKK müktesep hakların tanımını yapmamış, ancak “müktesep haklar” terimine yer vermiştir. Çünkü kanun, kanuni müktesep hakları barındırmaktadır ve sözleşme ile de müktesep hakkın ortağa tanınabilmesini mümkün

¹²² **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 344; **Tekinalp** (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar I*, N. 867. Ayrıca bkz: TTK madde 452 gerekçesi.

¹²³ **Tekinalp** (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar I*, N. 866.

¹²⁴ **Tekinalp** (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar I*, N. 867.

¹²⁵ İsviçre’deki düzenlemeye ilişkin detaylı bilgi için bkz: **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 345, N. 14-23; **Sümer**, s. 36. İsviçre’de 1991 reformu ile söz konusu hüküm kaldırılmış, ancak müktesep hak kavramı İsviçre hukukunda var olmaya devam etmiştir. Türk hukukunda ise müktesep hak kavramı tamamen kaldırılmamış, sadece ismen zikredilmesi yoluyla hüküm altına alınmıştır. (**Bozkurt**, s. 278).

¹²⁶ **Sümer**, s. 36. İsviçre hukukunun aksine TTK’ da müktesep hak kavramının korunmasının sebebi, kanunda bu haklara bazı hükümlerde yer verilmesi ve esas sözleşme ile de bu hakkın oluşturulabilmesidir. (**Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 44, N.3).

¹²⁷ **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 347.

kalmıştır.¹²⁸ Müktesep hakkın tanımına ilişkin açıklamaların YTTK’da yer verilmemesinin sebebi, mülga kanunda yapılan tanımın eksik kalması ve kavram ile ilgili doktrinde tartışmalara sebep olup gelişmesinin engellemesidir.¹²⁹ Bu nedenlerle YTTK müktesep hak tanımını açıkça düzenlemek yerine doktrinde yorumlanmaya açık ve gelişmesini sağlayacak şekilde bir yaklaşım sergileyerek düzenleme yoluna gitmiştir.¹³⁰ Yani ETTK’daki 385. maddenin karmaşık ve tartışmaya sebep olan yapısı devre dışı kalmıştır.¹³¹

Limitet ortaklıklar hukukunda vazgeçilmez haklar ve müktesep haklara ilişkin en temel fark, iki hak türünün de ortağın üzerinde yarattığı etkinin farklı olmasıdır. Şöyle ki, müktesep haklar ortağın onayıyla ve rızası dahilinde üzerinde tasarruf edilebilen ve ondan alınabilen bir hak türü olmasına rağmen, vazgeçilmez haklar ortağın rızası ve onayı olmasına rağmen kendisinden alınamayan, tasarruf edilemeyen, değiştirilemeyen, ortağın kendi isteğiyle dahi dokunulmasını yasaklayan haklardır.¹³²

Buna karşın kanundan doğan “mutlak müktesep haklar” ise “alınamaz veya vazgeçilemez” olarak nitelendirilmektedir.¹³³ Bu itibarla müktesep haklar nispi ve mutlak olmak üzere ikiye ayrılmaktaydı. Mutlak müktesep haklar, ortağın rızasıyla dahi olsa sınırlandırılmazken; nispi müktesep haklar genel hükümlere göre korunmakta, bireysel menfaatlerden ve şirketin çıkarlarından ortaya çıkmaktadır.¹³⁴

¹²⁸ **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 345- 347; **Tekinalp** (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar I*, N. 867; **Bozkurt**, s. 278.

¹²⁹ **Sümer**, s. 36; **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 348; **Tekinalp** (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar I*, N. 866.

¹³⁰ **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 348.

¹³¹ **Bozkurt**, s. 278. Yazara göre, vazgeçilmez hak ve müktesep hak kavramlarının içeriği de doktrindeki görüşlerle ve içtihatlar ile doldurulacaktır. Ancak müktesep hak kavramı önceden daha etkin olmakla birlikte şu an etkisinin azaldığı ve pay sahiplerinin de haklarının korunması için başka hukuki kurumlara ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. (**Bozkurt**, s. 278-279).

¹³² **Dolu**, s. 73-74; **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 44, N. 10.

¹³³ **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 44, N.1.

¹³⁴ **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 44, N.5.

Müktesep hakkın hukuki niteliği öğretide tartışmalıdır. *Dolu*, bilgi alma ve inceleme hakkını müktesep hak olarak nitelendirmektedir. Yazar tarafından, şirkette pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkının hem müktesep hem de vazgeçilmez hak olarak düzenlendiği, kanuna göre bazı hakların pay sahibini koruma amaçlı olarak müktesep kabul edildiği ve bu kapsamda söz konusu hakkın da müktesep hak kategorisine girdiği savunulmaktadır.¹³⁵

Bilgili/Demirkapı, söz konusu hakkın müktesep hak niteliğinde olduğu düşüncesindedir. Yazara göre, limitet şirketlerde bilgi alma ve inceleme hakkını müdürlerin engelleyemeyeceği veya sınırlandıramayacağına ilişkin bir düzenleme yoktur. Halbuki, anonim şirketlerde pay sahiplerine tanınan bilgi alma ve inceleme hakkına ilişkin TTK'nın 437. maddesinde, "Bilgi alma ve inceleme hakkı, esas sözleşmeyle ve şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz" denmektedir. Bu düzenlemenin limitet şirket bakımından uygulanmaması, bilgi alma ve inceleme hakkının hukuki niteliğinin şirket ortağı bakımından müktesep hak olmadığı izlenimini uyandırdığını, ancak bu düşüncenin limitet şirketin yapısına uymadığını, anonim şirketlere uygulanan düzenlemenin limitet şirketler için de uygulanması gerektiğini savunmaktadır.¹³⁶ Öğretide yer alan farklı görüşe sahip *Yavuz*'a göre, anonim şirketlerde söz konusu hakkın düzenlendiği madde 437'deki düzenlemenin aynısı, limitet şirkette bilgi alma ve inceleme hakkına ilişkin düzenlemelerin yer aldığı madde 614 hükmünde yer almadığından söz konusu hak sınırlandırılabilen ve ortağın vazgeçebileceği bir hak türüdür.¹³⁷

Bilge'ye göre de, anonim şirketlere ilişkin düzenlemede ortağın bilgi alma ve inceleme hakkının esas sözleşme ya da şirketteki herhangi bir organ tarafından kaldırılamayacağı özel olarak düzenlenmesinden dolayı müktesep hak olarak değerlendirilebileceğini, ancak limitet şirketlerde ortakların bilgi alma ve inceleme hakkının kanunda emredici nitelikte düzenlenmediğini, bu hakkın sözleşme ile değiştirilebileceğini veya şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılabilceğini, bu sebeple de limitet şirketlerde söz konusu hakkın müktesep niteliğinin olmadığını

¹³⁵ *Dolu*, s. 74.

¹³⁶ *Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 477-478.

¹³⁷ *Yavuz*, s. 51.

savunmaktadır.¹³⁸ Dolayısıyla sözleşmeye konulacak bir hükümlerle, ortağın bilgi almasından kaçınmasına sebep olacak düzenlemeler yapılabilecektir.

Can ise, bilgi alma ve inceleme hakkı herhangi bir karar ve sözleşme ile kaldırılamayacağından vazgeçilmez nitelikte olduğunu, aynı zamanda hakkın emredici nitelikte olduğunu, bu nedenle ortadan kaldırılmasının mümkün olmadığını, ancak müktesep hakların pay sahibinin onayıyla kaldırılabilirliğini ve değiştirilebilirliğini, bu nedenle de vazgeçilmez nitelikte olan hakkın müktesep hak niteliğine haiz olmadığını savunmaktadır.¹³⁹

Katıldığımız görüşe göre, müktesep haklar pay sahibinin rızasıyla kaldırılabilirliğinden, bilgi alma ve inceleme hakkının da pay sahibinin rızası olsa dahi kaldırılamayacağından, söz konusu hakkın müktesep hak niteliğine haiz değildir.

Alman hukukunda ise limitet şirketlere ilişkin düzenlemelerin yer aldığı kanun hükümleri uyarınca, limitet şirketlerde ortağın bilgi alma ve inceleme hakkı¹⁴⁰, “Bu hükümler esas sözleşmeyle değiştirilemez” demek suretiyle müktesep hak olarak düzenlenmiştir.¹⁴¹

1.3.3. Bireysel Hak

Limitet şirkete belirli bir sermayesiyle katılan ortak, getirmiş olduğu sermayesi oranında kazanmış olduğu pay sahipliği haklarının hepsinden yararlanacağını bilmekte ve kabul etmektedir.¹⁴² Bu doğrultuda, örneğin azınlık pay sahiplerinin haklarının

¹³⁸ **Bilge**, s. 435; **Karataş**, s. 4.

¹³⁹ **Can**, *Limited Şirketler*, 41.

¹⁴⁰ Bknz; **Rauf Karasu**, “Ausübung Des Informationsrechts Der Gmbh-Gesellschafter Durch Dritte Im Deutschen Recht”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 52, S. 3 (2003): 324. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/628958> (Erişim Tarihi: 03/02/2024).

¹⁴¹ GmbHG § 51a/3. Metnin tam İngilizce hali için bknz; https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gmbhg/englisch_gmbhg.pdf (Erişim Tarihi: 23/01/2024).

¹⁴² **Sümer**, s. 30; **Kürşat Göktürk**, “Anonim Şirket Pay Sahipliği Haklarının Kullanılmasında Muhalefet Şartı”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 8, S. 2 (2017): s. 55.

kullanımının etkisinin azaltılması veya tamamen kaldırılması, pay sahiplerinin limitet ortaklığa katılma ve bu kapsamda kar etme amacına uygun düşmeyecektir.¹⁴³ Bu durumun önlenmesi amacıyla da TTK kapsamında, paylarının oranının azlığına ve çokluğuna bakılmaksızın her ortağın sahip olabileceği bireysel haklar öngörülmüştür.

Ortakların bireysel hakları doktrinde, hakkın kullanılmasının belli bir çoğunluğun sağlanmasına bağlı olmadığı ve özelliği gereği her ortağın tek başına kullanabildiği haklar olarak tanımlanmaktadır.¹⁴⁴ Bireysel hak niteliği dışındaki diğer hakların kullanımı için, kanunda öngörülmüş bir oran ölçüsünde ortakların sermaye paylarının bir araya gelmesi gerekmektedir.¹⁴⁵

Pay sahibi, sahip olduğu bireysel hakkı olan bilgi alma ve inceleme hakkını, şirkete karşı bir görev kapsamında kullanmak zorunda olmayıp ancak kendi menfaati doğrultusunda ve bizzat kullanabilir.¹⁴⁶

Çoğunluk pay sahiplerinin şirket bünyesinde gücü fazla olduğundan, yasada bireysel haklar ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin amacı, çoğunluk pay sahiplerinin sahip oldukları hak ve yetkilerin sınırsızca kullanmasının önüne geçilmesidir. Kanun koyucu bu sınırı azınlığa bireysel haklar tanıyarak sağlamıştır. Azınlığa tanınan bu haklar çoğunluk pay sahibinin sınırını belirlemektedir. Burada amaçlanan güçlü karşısında zayıfın korunmasıdır.¹⁴⁷ Bu kapsamda bütün pay sahipleri

¹⁴³ **Sümer**, s. 30.

¹⁴⁴ **Dolu**, s. 63. Ayrıca ayrıntılı bilgi için bkz: **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 256-257, **Mehmet Bahtiyar**, *Ortaklıklar Hukuku*, 11. bs. (İstanbul: Beta Yayınları, 2016), s. 151; **Tekinalp** (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar 1*, N. 877; **Can**, *Limited Şirketler*, 43; **Ünal**, s. 173.

¹⁴⁵ **Dolu**, s. 63.

¹⁴⁶ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 256; **Pulaşlı**, *Şirketler*, § 27, N.59; **Atalay**, s. 61; **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 42, N. 256.

¹⁴⁷ **Can**, *Limited Şirketler*, 43; **Direnç Akbay**, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıklar Hukukunda Azınlığın Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkı Yoluyla Korunması” (Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017), s. 67; **Seyman**, s. 2482.

arasında denge kurulmuş ve azınlık pay sahibinin de hakları korunmuştur.¹⁴⁸ Aksi takdirde, şirkette alınacak her kararda ve her durumda çoğunluk pay sahiplerinin sözü geçerli olup bireysel pay sahipliğinin söz hakkı olmazsa, azınlık pay sahipleri şirkete yatırım yapmaktan vazgeçer.¹⁴⁹ Bu durumun önüne geçmek için kanun bireysel hakları geliştirmiştir. Bilgi alma ve inceleme hakkı da ortağın sahip olduğu pay oranının miktarının ne kadar olduğu önemli olmaksızın, herhangi bir şart aranmadan şirketteki her pay sahibinin¹⁵⁰ ortak sıfatına haiz olmasından kaynaklı olarak eşit bir şekilde kullanabileceği bir hak türüdür.¹⁵¹ Ortaklıktan kaynaklanan bir hak olması sebebiyle de pay sahibinin diğer haklarıyla bağlantılıdır ve paydan bağımsız olarak devredilemez.¹⁵²

Bilgi alma ve inceleme hakkının bütün ortaklarca şarta bağlı olmadan eşit bir şekilde kullanabileceği, TTK madde 614'ün lafzından da anlaşılmaktadır. Söz konusu maddenin birinci fıkrasında belirtilen “Her ortak, müdürlerden, şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında bilgi vermelerini isteyebilir ve belirli konularda inceleme yapabilir” hükmündeki “her ortak” ibaresi, hakkın kullanımı için herhangi bir ayırım yapılmadığını göstermektedir. Yine bu hükümden anlaşılacağı üzere söz konusu hak, ortağın şirket bünyesinde pay sahibi olduğu için sahip olduğu bir hak türü olup, payın miktarının ne olduğu veya pay sahipliğinin azınlık/çoğunluk oluşturma koşulunun gerekmediği ve bu doğrultuda hakkın kullanımı için sadece pay sahibi sıfatına haiz

¹⁴⁸ **Sümer**, s. 31; **Erdoğan Moroğlu**, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, 7. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), s. 1; **Akdağ Güney**, s. 39.

¹⁴⁹ **Dolu**, s. 65.

¹⁵⁰ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 257; Ayrıca bkz: İsvBK'da, intifa hakkı sahiplerinin kanunda herhangi bir hüküm yoksa ancak esas sözleşmede açıkça belirtilmesi halinde bilgi alma hakkına sahip olduğu düzenlenmiştir (İsvBK m. 656c/1-2). <https://www.ilo.org/dyn/travail/docs/2305/Code%20des%20Obligations.pdf> (Erişim Tarihi: 06.02.2024).

¹⁵¹ **Arslan Kaya**, “Özel Denetim İsteme Hakkının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı ile İlişkisi”, *Banka Ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 31, S. 1 (2015): 62; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 257; **Sümer**, s. 31; **Karasu**, s. 76; **Karataş**, s. 5; **Akdağ Güney**, s. 39; **Bilge**, s. 432; **Dolu**, s. 65-66.

¹⁵² **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 256; **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 42, N. 256.

olduğunun kanıtlanması kafi olacaktır.¹⁵³ Özetle, hakka sahip olabilmek için ortaklık sıfatı gerekmektedir.¹⁵⁴

1.3.4. Bağımsız Hak

Bağımsız haklar, pay sahipliğinden kaynaklanan başka bir hakkın kullanımına bağlı olmayan haklardır.¹⁵⁵

Limitet şirkette ortağın diğer ortaklık haklarını etkili ve düzgün bir şekilde kullanılmasını sağlayan bilgi alma ve inceleme hakkı, başka haklardan bağımsız olarak kullanılmaktadır.¹⁵⁶ Yani hakkın kullanımı için karar alınmasına veya şirket ortağının ya da müdürün onayına ihtiyaç yoktur. Buna ek olarak, hem bilgi hem de inceleme hakkının kullanımının, başka bir hakkının kullanımına bağlı olması ya da o hakkın kullanımına yardımcı olarak kullanılması, bilgi alma ve inceleme hakkının kısıtlanmasına ve pay sahibinin hakkı kullanmak için ihtiyacının olduğunu ispatlaması zorunluluğunu doğuracaktır.¹⁵⁷ Her ne kadar İsviçre öğretisinin eski yargı kararlarında bilgi alma hakkının yardımcı ve diğer hakların kullanımını sağlayan ikincil nitelikte bir hak olduğu kabul edilmiş olsa da, eleştiriler ve İsviçre Federal Mahkemesinin görüşünün değişmesi sonucunda söz konusu bu kararlardan dönülmüş olup, hakkın bağımsız nitelikte olduğu, yardımcı veya ikincil bir hak niteliğinde olmadığı fikrine geçiş yapılmıştır.¹⁵⁸ Görüldüğü üzere, söz konusu hakkın kullanılması için pay sahipliğinden kaynaklanan başka hakların kullanılması şart olmadığı gibi, diğer

¹⁵³ **Sümer**, s. 31; **Dolu**, s. 63.

¹⁵⁴ **Bilge**, s. 434; **Karataş**, s. 5.

¹⁵⁵ **Dolu**, s. 66; **Can**, *Limited Şirketler*, 41.

¹⁵⁶ **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 42, N. 260a. **Pulaşlı**, *Şirketler*, § 27, N. 62; **Sümer**, s. 32; **Ceylan**, s. 22; **Karasu**, s. 76; **Kaya**, s. 77; **Atalay**, s. 61; **Parlak**, s. 161; **Can**, *Limited Şirketler*, 42; **Akbay**, s. 59; **Abuzer Kendigelen/İsmail Kırca**, *Şirketler Hukuku Cilt III*, 1. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2022), s. 302; **Ünal**, s. 175.

¹⁵⁷ **Sümer**, s. 33; **Bilge**, s. 434; **Karasu**, s. 77; **Ünal**, s. 176.

¹⁵⁸ **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 42, N. 260a; **Ceylan**, s. 22; **Akdağ Güney**, s. 40; Buna ilişkin İsviçre Federal Mahkemesi kararları için bkz: **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 261, DN. 694-695'te yer verilen BGE 109 II 48/95 II 161 ve BGE 82 II 217; 95 II 157.

hakların kullanımının etkisinin artmasına ve bu yüzden pay sahibine yardımcı olduğu da aşıkardır.¹⁵⁹ Günümüzde de var olan düzenlemeler ışığında hakkın bireysel ve vazgeçilmez hak niteliği göze alındığında, bağımsız niteliğinin de var olduğunu kabul etmek kanunun amacına uygun düşecektir.

Hakkın bireysel hak niteliğinde olduğu gibi, bağımsız hak niteliğinde olmasının bir görünümü de pay sahiplerinin pay oranlarının miktarının önemli olmamasıdır. Buna karşılık örneğin oy hakkının belirlenmesinde pay oranlarının miktarı önemlidir.¹⁶⁰ Ayrıca, diğer pay sahipliği hakları ile bağlantılı olup o hakların bilinçli ve ortağın menfaatine uygun kullanılmasını sağlayan bilgi alma ve inceleme hakkı, bu amacıyla da bağımsız hak niteliğine sahip olduğunu göstermektedir.¹⁶¹

Bilgi alma ve inceleme hakkı, limitet şirketlerin varlığını devam ettirebilmesi için en temel haklardan biri olduğundan, bu derece önemli ve etkili bir hakkın, başka bir hakkın kullanımına bağlı kılınması ortağın haktan beklediği menfaatin karşılanamaması ve bu doğrultuda şirket içindeki şeffaf yapının oluşumunun engellenmesine sebep olacaktır.¹⁶² Ayrıca bu durum keyfi olarak bilgi vermektan kaçınılmasına sebep olabileceğinden, ortağın bu hakkı haksız yere sınırlandırılmış olacaktır. Kanun koyucu bu durumun önüne geçmek amacıyla hakkın bağımsızlığına ilişkin düzenlemeler yapmıştır. Hakkın vazgeçilmez, bireysel ve bağımsız hak niteliğine sahip olduğu göz önüne alındığında, kanuni düzenlemeler uyarınca bilgi alma ve inceleme hakkının kullanımının haksız bir şekilde ve keyfi olarak sınırlandırılmasına veya engellenmesine yönelik kuralların konulmuş olması, hakkın işlevinin de şirket açısından ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

¹⁵⁹ Sümer, s. 33; Dolu, s. 66; Karasu, s. 76; Ceylan, s. 75; Bilge, s. 434.

¹⁶⁰ Sümer, s. 33.

¹⁶¹ Sümer, s. 34; Akdağ Güney, s. 40.

¹⁶² Dolu, s. 68.

İKİNCİ BÖLÜM

BİLGİ ALMA VE İNCELEME HAKKININ KONUSU, HAKKIN ÖZELLİKLERİ VE ANONİM ŞİRKETTEN FAKLİLİKLERİ

2.1. Hakkın Konusu ve Kapsamı

2.1.1. Bilgi Alma Hakkının Konusu ve Kapsamı

Hakkın kapsamının ne olduğunu anlayabilmek için öncelikle bilgi almanın konusunun ne olduğunun tespit edilmesi gerekmekte olup, söz konusu hakkın konusu, kapsamının sınırlarını da belirleyeceğinden, ortağın şirketin işleri ve denetimine ilişkin konular da bilgi alma hakkının konusunu oluşturacaktır.¹⁶³ Bu doğrultuda da şirketi ilgilendiren konular dışında kalan bilgi alma talepleri kapsam dışında sayılacaktır.¹⁶⁴ Daha açık bir ifadeyle, ortağın şirketin işleri ile ilgili aydınlanmak istediği ve şirket içindeki denetim mekanizmasının sağlanmasına yönelik bütün hususlar, buna ek olarak halihazırda veya geleceğe yönelik olarak çalışanların durumu, şirket yapısı ve organizasyonu ile ilgili değişiklikler vb. bilgi alma hakkının konusunu oluşturmaktadır.¹⁶⁵ Nitekim İsvBK'da da bilgi alma hakkının konusu şirket işleri olarak hüküm altına alınmıştır.¹⁶⁶

Bilgi alma hakkının konusu ve kapsamına ilişkin detaylar 614. maddedeki düzenleme ile genel olarak ifade edilmektedir. Buna göre, bilgi alma hakkının konusunu şirketin bütün iş ve işlemleri oluşturmakta olup¹⁶⁷, maddede yer alan “şirketin bütün işleri ve hesapları” ifadesinden görüleceği üzere, herhangi bir konu sınırlandırılması

¹⁶³ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 268; **Kaya**, s. 193.

¹⁶⁴ **Kaya**, s. 193.

¹⁶⁵ **Kaya**, s. 194-195; **Sümer**, s. 151; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 268.

¹⁶⁶ İsvBK m. 697/1.

¹⁶⁷ **Yavuz**, s. 52; **Bilge**, s. 440; **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 505; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 68.

bulunmamaktadır.¹⁶⁸ Şirketin bütün işleri¹⁶⁹ ve hesapları kavramı, hakkın en geniş çerçevede sınırını belirlediği gibi, hakkın kullanım alanının ne olduğunu da belirlemektedir.¹⁷⁰ Her ne kadar konu sınırlandırması bulunmadığı ifade edilmişse de, kanunun 614. maddesinin 2. fıkrasında bir istisna söz konusudur. Bu istisnayı düzenleyen hükmün, şirketin menfaatlerini korumak amaçlı önlem alınması için getirildiği aşikardır.¹⁷¹ Benzer düzenleme Alman hukukunda da vardır. Alman hukukundaki ilgili düzenlemeye göre, alınan bilginin şirket dışı kullanılabilmesine ilişkin herhangi bir endişe duyulması halinde yöneticiler bilgi alma ve inceleme hakkını reddedebilir.¹⁷² Belirtilen istisna hariç ortağın bilgi alma hakkının konu bakımından herhangi bir sınırlandırılması söz konusu olmadığından, bilgi alma talebini karşılamakla yükümlü olan müdürlerin görev alanlarına ilişkin de pay sahibi bu hakkını kullanabilmektedir.¹⁷³

Kanunda, hangi iş ve işlemlerin şirket işleri sayılacağına ilişkin detaylı bir düzenleme yapılmamıştır. Ancak şirket işlerinden ne anlaşılması gerektiği geniş bir şekilde

¹⁶⁸ **Kendigelen/Kırca**, s. 305; **Kaya**, s. 202; **Bilge**, s. 440; **Karataş**, s. 5; **Yavuz**, s. 52; **Cansu Özsan**, “Limited Şirket Ortaklarının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı”, <https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/limited-sirket-ortaklarinin-bilgi-alma-ve-inceleme-hakki#p0274> (Erişim Tarihi: 25/02/2024).

¹⁶⁹ **Çamoğlu**'na göre, Anonim şirketlerde bilgi alma ve inceleme hakkını düzenleyen TTK madde 437/2 hükmü uyarınca, “*Pay sahibi genel kurulda, yönetim kurulundan, şirketin işleri; denetçilerden denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir*” demek suretiyle de “şirketin işleri” kavramı kullanılmıştır. Ancak bu kavramın limitet şirkette kullanılan “şirketin bütün işleri” kavramından bir farkı yoktur. (**Ersin Çamoğlu**, “Limited Ortağın Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Kullanılması ve Sınırları”, *Prof. Dr. Hamdi Yasaman'a Armağan*, 1. bs. (İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık, 2017), s. 152, DN: 11).

¹⁷⁰ **Çamoğlu**, s. 152.

¹⁷¹ **Karataş**, s. 5.

¹⁷² GmbHG § 51a/2. Metnin tam ingilizce hali için bkz; https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gmbhg/englisch_gmbhg.pdf (Erişim Tarihi: 25/02/2024).

¹⁷³ **Sümer**, s. 152; **Kaya**, s. 202.

yorumlanmalıdır.¹⁷⁴ Buna göre, şirket bilançosunda belirtilen işler dışında, şirketin yönetimi, şirketin finansal ve ekonomik durumu, bağlı şirketler veya üçüncü kişilerle olan ilişkisi vb. konular şirket işlerini kapsamaktadır.¹⁷⁵ Madde 614/2 hükmünde belirtilen şirketin zararına olan ve menfaatlerine zarar veren konular dışında şirketin bütün işleri hakkında müdürlerin ortaklara bilgi vermesi gerekmektedir.¹⁷⁶ Bu doğrultuda, ortağın şirketin durumu için bilinçli ve yeterli değerlendirme yapıp elde ettiği bilgileri şirketin yararına kullanabileceği bütün bilgiler, şirket işleri kapsamında değerlendirilebilir.¹⁷⁷ Aynı şekilde limitet ortaklığın amacı uyarınca doğrudan şirketle ilgili yapılan işler ve faaliyetler (şirketin durumu, mali ve ekonomik durumu gibi) şirket işleri sayılmaktadır.¹⁷⁸

Bunun dışında bilgi alma hakkının konusunu, şirketin gelecekteki planlarının ve anlaşmalarının ne olduğu da dahil olmak üzere, alınmış ve alınacak kararlar, şirketteki gelişmeler, finansal tablolar, faaliyet raporları, toplantı notları, mali yükümlülükler, araştırma ve geliştirme (arge) çalışmaları ve buna ilişkin masraflar; şirketin başka bir kişi veya şirket ile olan anlaşmaları, sözleşmeleri, raporları, da oluşturmaktadır.¹⁷⁹ Bu

¹⁷⁴ **Karasu**, s. 84; **Ünal**, s. 228.

¹⁷⁵ **Bilge**, s. 440; **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 506. Şirketin bütün işleri ifadesinden, limited şirketi doğrudan ilgilendiren, yani şirketin ortaklarla ve üçüncü kişilerle ilişkisini, şirketin organlarını, kısaca şirkete ilişkin tüm iş ve işlemlerin anlaşılması gerekmektedir. (**Can**, *Limited Şirketler*, s. 69).

¹⁷⁶ **Sümer**, s. 154; **Karasu**, s. 84.

¹⁷⁷ **Sümer**, s. 154; **Çamoğlu**, s. 153-154. *Çamoğlu*'na göre şirketin bütün işleri ve hesapları kavramının kapsamından, “*şirket malvarlıklarının edinilme nedeni, şekli, bedeli, alacak ve borçlarının kaynakları, bunların hukuki temelleri ve güncel tutarları, şirketin malî yükümlülükleri, sosyal sigorta borçları, diğer kamu kurumları ile ilişkileri ve bunlara olan borçları, şirketin iştirakleri ve devamlı iş yaptığı müşterileri, bayileri, tedarikçileri, temsilcileri, acenteleri vb. bunlara ilişkin sözleşmeler, raporlar, toplantı zabıtları, hatta taslaklar ve toplantı notları, şirket personelinin maaşları, mesleki kariyerler ve görevleri*” anlaşılabilir. (**Çamoğlu**, s. 153-154).

¹⁷⁸ **Sümer**, s. 155; **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 506.

¹⁷⁹ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 506; **Karataş**, s. 5-6; **Bilge**, s. 440; **Karasu**, s. 84; **Özsan**, Limited Şirket Ortaklarının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı, <https://www.erdem->

sayede pay sahipleri şirketteki tüm konularda bilgi sahibi olabilecektir. Zaten hakkın düzenlenmesinin asıl amacı da budur. Söz konusu bu amaç dikkate alındığında, bilgi alma ve inceleme hakkının şirketi ilgilendiren tüm konuları barındırması gerektiği hususu sonucuna ulaşılacaktır.¹⁸⁰ Bu bilgilendirmenin tam olarak yapılmaması, hakkın amacına aykırı düşecektir. Buna ek olarak, pay sahibinin talep ettiği bilginin şirketin işleri ile olması gerekmektedir.¹⁸¹ Eğer ki talep edilen bilgi şirket işleri ile ilgili değilse ve bilginin elde edilmesi pay sahibinin şirket içindeki menfaatlerini korumuyorsa, bilgi alma hakkı amacı dışında kullanılmış olacak ve pay sahibine bilgi verilmesi zorunlu olmayacaktır.¹⁸² *Pulaşlı*'ya göre de, pay sahibinin alacağı bilginin, şirketin durumu hakkında bir yargıya varabilmesine ve pay sahipliğinden kaynaklanan diğer hakların bilinçli olarak kullanılmasına yardımcı olması gerektiğinden, bu amaca hizmet etmeyen bilginin verilmemesi gerekmektedir.¹⁸³ Dolayısıyla buradan çıkarılacak olan sonuç, talep edilen bilgi ile şirketin işleri arasında nedensellik bağı bulunması gerektiğidir.¹⁸⁴ Bunun kanuni dayanağı ise, TTK madde 614/1 hükmünde “şirketin bütün işleri ve hesapları” ibaresinin bulunması, hakkın kullanımının şirketle bağlantılı konulara ilişkin olması gerektiğini göstermektedir.¹⁸⁵ Aynı şekilde bilgi alma ve

erdem.av.tr/bilgi-bankasi/limited-sirket-ortaklarinin-bilgi-alma-ve-inceleme-hakki#p0274
(Erişim Tarihi: 25/02/2024).

¹⁸⁰ **Kaya**, s. 198; **Sümer**, s. 151-152.

¹⁸¹ **Sümer**, s. 155.

¹⁸² **Çamoğlu**, s. 154; **Sümer**, 152; **Akdağ Güney** s. 51.

¹⁸³ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 278. Yazar, kanunda buna ilişkin bir düzenleme yer almasa da, keyfiyetin engellenmesi açısından yasalar çerçevesinde bilgi verilirken bu şartın aranması gerektiği kanısındadır. (**Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 278, DN: 709).

¹⁸⁴ **Akdağ Güney**, s. 51.

¹⁸⁵ **Çamoğlu**, s. 152. *Şener*, şirket ile doğrudan bağlantılı olan her şeyin, şirketin işi sayılacağını belirtmektedir. (**Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 506). Örneğin, pay sahibi kendi akademik çalışması için şirketten bazı bilgiler talep edemez. Çünkü bu bilgi şirket ile ilgili değildir. (**Can**, *Limited Şirketler*, s. 71).

inceleme hakkı, ortak olma sıfatından kaynaklanarak kullanıldığından, talep edilen bilgilerin ortaklık sıfatı ile bağlantılı olması gerekmektedir.¹⁸⁶

Şirketin bütün hesaplarından ise, şirketin banka hesapları, gelir gider tablosu hesapları, kar/zarar hesapları vb. anlaşılmalıdır.¹⁸⁷

TTK'da madde 614'ün lafzına bakıldığında, bilgi alma ve inceleme hakkının kullanımı ile ilgili herhangi bir zaman sınırı öngörülmemiştir.¹⁸⁸ Bu düzenleme uyarınca, pay sahibi şirketin kurulma anından önceki dönemlere ait belgeler hakkında, halihazırdaki belgeler hakkında ve gelecekte olacak olan planlamalar hakkında bilgi alma ve inceleme talebinde bulunabilir.¹⁸⁹ Bilgi verme yükümlülüğü ancak TTK madde 82'de belirtilen belgeleri saklama süresi bittiğinde son bulabilir.¹⁹⁰ Kanaatimizce de kanunda zaman sınırlandırılması ile ilgili herhangi bir düzenleme bulunmadığından, pay sahibi dilediği zaman bu hakkını kullanabilir. Ancak bu durumda, bilgi verecek olan kişilerin zamanını gereksiz yere alarak geçmiş dönemde şirketle alakası olmayan bilgilerin talep edilmesi hakkın kötüye kullanılmasına sebep olacağından, talebin hakkın kötüye kullanılmasına sebep olmayacak şekilde kullanılması gerekmektedir.¹⁹¹

Şirketin esas sözleşmesinde yazılan ve TTK'nın madde 339/2-b hükmünde yer alan şirketin işletme konusu da, şirketin işlerinin, faaliyetlerinin, başkaca ticari ilişkilerinin vs. ne olduğunun belirlenmesinde yardımcı olmaktadır.¹⁹² Dolayısıyla pay sahibinin talep edeceği bilgi alma hakkının konusu, sözleşmede yer alan işletme konusunu da kapsamaktadır.¹⁹³

Çamoğlu, m. 614/1'deki ortağın şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında bilgi alabileceği hükmüne haiz kanun maddesi uyarınca, bu düzenleme ile ortağa şirkette

¹⁸⁶ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 70-71; **Çamoğlu**, s. 153.

¹⁸⁷ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 72.

¹⁸⁸ **Çamoğlu**, s. 154.

¹⁸⁹ **Çamoğlu**, s. 154; **Bilge**, s. 440; **Sümer**, s. 156; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 70.

¹⁹⁰ **Çamoğlu**, s. 154.

¹⁹¹ **Sümer**, s. 156.

¹⁹² **Ceylan**, s. 33; **Sümer**, s. 156.

¹⁹³ **Ceylan**, s. 33.

genel bir denetim yapma hakkını verilmediğinden, ortağın bu kapsamda genel ve soyut bir bilgi veya inceleme talebinde bulunamayacağını, talebin somut nedenlere ve konulara dayandırması gerektiğini savunmaktadır.¹⁹⁴ Bu durum, kanun bilgi alma ve inceleme hakkının konusu bakımından geniş bir sınır çizdiğinden, talebin somut konulara dayanması hakkın kötüye kullanılmasının önüne geçeceği ve bu kapsamda uygulamada çıkacak sorunların önüne geçilmesi amaçlandığı şeklinde yorumlanabilir. Ancak ortağın genel içerikte bir bilgi talebinde bulunması, kötü niyet kapsamında değerlendirilmediği sürece mümkün kılınmalıdır.¹⁹⁵

Madde düzenlemesinde yer alan şirketin bütün hesapları kavramından ise, tüm özel ve resmi hesaplar, bilançolar, kar zarar hesaplamaları ve bunlar ile ilgili belgeler vb. anlaşılmaktadır.¹⁹⁶ Şirketin bütün hesaplarına ilişkin bilgi alma ve inceleme talebinin de somut içeriklere dayanması gerekmektedir.¹⁹⁷

¹⁹⁴ **Çamoğlu**, s. 152-153; **Özsan**, Limited Şirket Ortaklarının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı, <https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/limited-sirket-ortaklarinin-bilgi-alma-ve-inceleme-hakki#p0274> (Erişim Tarihi: 25/02/2024). Ayrıca *Çamoğlu*'na göre, TTK madde 438'de düzenlenen anonim şirketlerde özel denetim isteme hakkı, bilgi alma ve inceleme hakkının daha önce kullanılmış olmasına bağlanmıştır. Bunun devamında da pay sahibi "belirli olayların" özel denetim hakkıyla açıklığa kavuşturulmasını isteyebilecektir. İki hakkın birbirleriyle bağlantılı olmaları ve özel denetim hakkının belirli olaylara özgülenmesi, bilgi alma ve inceleme hakkının da somut olaylara özgülenmesi gerektiğini göstermektedir. Anonim şirketlere ilişkin düzenlemeler uyarınca bu kanıya ulaşıyorsa, limitet şirketlerde de bilgi alma ve inceleme talebinin de buna kıyasla somut ve belirli konulara ilişkin olması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. (**Çamoğlu**, s. 152, DN: 12).

¹⁹⁵ Aynı görüş için bkz: **Özsan**, Limited Şirket Ortaklarının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı, <https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/limited-sirket-ortaklarinin-bilgi-alma-ve-inceleme-hakki#p0274> (Erişim Tarihi: 25/02/2024).

¹⁹⁶ **Çamoğlu**, s. 153.

¹⁹⁷ *Çamoğlu*'na göre, şirketin bütün hesaplarının ya da çoğunluğunun incelenmesi talebi kanuni düzenlemeye uygun değildir. Kanun koyucu limitet şirket pay sahiplerinin inceleme hakkının belirli konulara özgülenmesi gerektiğini düzenlemiştir. (**Çamoğlu**, s. 153, DN: 14).

Bilgi alma hakkının konusunun ve kapsamının belirlenmesinde özellik içeren bazı durumlar bulunmaktadır. Bu hususlara ilişkin bilgilendirme aşağıda yapılmıştır.

2.1.1.1. Müdürler Hakkında Bilgi Talebi

Limitet şirkette müdürlerin görevlerinin arasında şirketin malvarlığının yönetilmesi vardır. Dolayısıyla müdürler bu görevini ifa ederken, pay sahibinin de görevin ifa edilmesine etki eden müdürlerin kişisel nitelikteki özellikleri hakkında bilgi alma talebinde bulunma hakkı vardır.¹⁹⁸ Bu kapsamda pay sahipleri, soru sormak suretiyle müdürlerin eğitim durumlarıyla ilgili bilgi alabileceği gibi, sağlık durumları ve ne kadar ücret aldıkları vb. konularda da bilgi alma talebinde bulunabilir.¹⁹⁹

Pay sahipleri, müdürlerin edindikleri tecrübe ve kariyer geçmişine dayanarak, şirket işleri hakkında özen ve bağlılık ilkeleri kapsamında bilgi edinebilir, müdürlerin yaptığı işlemler ile ilgili olarak inceleme yaparak bilgi alma hakkını kullanabilir.²⁰⁰

2.1.1.2. Gizli Yedek Akçeler Hakkında Bilgi Talebi

Yedek akçe, şirketin devamlılığının sağlanması açısından ileride oluşma ihtimali olan zararları önlemek amacıyla, esas sermayenin tutarını aşan mal varlığı olarak tanımlanabilir.²⁰¹ Yedek akçelerin kaynağını ise şirketin değer artışları ve karları oluşturmaktadır.²⁰² ETTK döneminde şirketlerde gizli yedek akçe ayrılmasına izin

¹⁹⁸ **Bilge**, s. 441; **Karataş**, s. 6.

¹⁹⁹ **Bilge**, s. 441-442.

²⁰⁰ **Karataş**, s. 6.

²⁰¹ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 291; **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 42, N. 290. Detaylı bilgi için bkz: **Senar Çağırğan Tuncer/Yasin Ulusoy**, “Yedek Akçeler”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ’a Armağan, C. 19, S. 2017, s. 1974 vd. **Şener**, yedek akçeyi şirketin net karının kimseye dağıtılmadan şirket bünyesinde bırakıldığı malvarlığı olarak tanımlamaktadır. (**Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 493).

²⁰² **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 291; **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 42, N. 290.

verilmiştir.²⁰³ Ancak YTTK’da artık bu düzenleme bulunmamaktadır. Her ne kadar gizli yedek akçe ayrılacağına dair bir düzenleme bulunmasa da, aktiflerin bilanço günündeki değerinden az bir değerle bilançoda yer alması ile gizli yedek akçe ayrılması mümkün hale gelmiştir.²⁰⁴

Bilgi alma hakkının konu ve kapsamına gizli yedek akçelerin girip girmediğine ilişkin doktrinde ve yargı kararlarında fikir birliği yoktur.²⁰⁵ Kanun kapsamında da limitet şirketlerde yedek akçelere ilişkin özel bir düzenleme yapılmamış, anonim şirketlere ilişkin düzenlemelere atıf yapmakla yetinmiştir.²⁰⁶ Gerçekten de TTK madde 610 ile “Anonim şirketlere ilişkin 514 ilâ 527 nci madde hükümleri limited şirketlere de uygulanır” denmiştir. Aynı şekilde TTK madde 614 hükmünde gizli yedek akçelerde bilgi alma hakkıyla ilgili açıkça bir düzenleme olmasa da, kanuni düzenlemeye göre herhangi bir kısıtlama bulunmadığından, pay sahibinin bu konuda da bilgi alma hakkının bulunduğu kabul edilmektedir.²⁰⁷ Gizli yedek akçeler de şirketin işleri kapsamına girmektedir. Pay sahibinin gizli yedek akçeler ile ilgili öğrendiği bilgiler, şirketin bilançosu ile ilgili verilecek kararlara etki etmektedir.²⁰⁸

2.1.1.3. Bağlı İşletmeler Hakkında Bilgi Talebi

Gizli yedek akçelerde olduğu gibi, bağlı işletmeler hakkında da limitet şirkette pay sahibinin bilgi alma hakkının olduğuna ilişkin kanunda düzenleme yoktur. Buna karşın anonim şirketlerde pay sahibinin bilgi alma hakkının bağlı şirketler hakkında

²⁰³ 6762 sayılı Eski Ticaret Kanunu’nun 458. maddesine göre, “*Şirket işlerinin devamlı inkişafını veyahut mümkün merteye istikrarlı kar payları dağıtılmasını temin bakımından münasip ve faydalı olduğu takdirde, aktiflerin bilanço günündeki kıymetlerinden daha aşağı bir kıymetle bilançoya konması şeklinde veya başka suretle gizli yedek akçe ayrılması caizdir*”.

²⁰⁴ Çağırğan Tuncer/Ulusoy, s. 1982.

²⁰⁵ Pulaşlı, Şerh, 5. bs., § 42, N. 291.

²⁰⁶ Şener, Limited Ortaklıklar Hukuku, s. 493.

²⁰⁷ Karataş, s. 6; Bilge, s. 442.

²⁰⁸ Bilge, s. 442.

olabileceği belirtilmiştir.²⁰⁹ Ancak kanımızca, anonim şirketlerde yer alan bu düzenlemenin, limitet şirketlerde de kıyasen uygulanması gerekmektedir.²¹⁰ Bu kapsamda bilgi alma hakkının kullanımının, şirketin bağlı şirketleri hakkında da olabileceği ve kanundaki ilgili düzenlemelerin de limitet şirketlere ilişkin bilgi alma ve inceleme hakkı kapsamında uygulanacağı kabul edilmektedir.²¹¹

Genel bir ifadeyle şirketler topluluğu kavramı (TTK m. 195) incelenecek olursa, şirketler topluluğu, hakim (ana) şirket ve bağlı (yavru) şirketin oluşturduğu ve bunlar arasında yasaya uygun şekilde hakimiyet ilişkisi bulunan topluluğun isimdir.²¹² Buna göre, şirketler topluluğu, bir veya birden çok bağlı şirketin, ana şirketin hakimiyetinde olmasıdır.²¹³ Yani ana şirket, bağlı şirketin üzerinde sermaye, oy veya üye çoğunluğuyla hakimiyet kurmuş olmalıdır.²¹⁴ Kanunun 199. ve 200. maddeleri, bağlı şirket, hakim şirket ve topluluğa dahil olan diğer şirketlerin birbirleri arasında olan bilgi alma haklarına ilişkin düzenlemeler içermektedir.²¹⁵ Bu düzenlemelere ihtiyaç duyulmasının temel nedeni, hakim şirketteki ortağın yatırımları ile ilgili karar verirken bağlı şirket ile ilgili ilişkilerini de değerlendirmesi ve bu yatırımların payın değerini etkilemesidir.²¹⁶ Bu nedenle hakim şirkette payı bulunan ortağın bu pay sahipliğinden

²⁰⁹ TTK madde 437/2 uyarınca; “...*Bilgi verme yükümü, 200 üncü madde çerçevesinde şirketin bağlı şirketlerini de kapsar...*”

²¹⁰ Aynı görüşe ilişkin bkz: **Bilge**, s. 442.

²¹¹ **Bilge**, s. 442; **Karataş**, s. 6.

²¹² **Hasan Pulaşlı**, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Şirketler Topluluğunun Temel Nitelikleri Ve Hakim Şirketin Güven Sorumluluğu”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 11, S. 1-2 (2007): 262; <https://www.manyas.net/sirketler-toplulugu/> (Erişim Tarihi: 09/03/2024). Hakim şirket ve bağlı şirket kavramlarına ilişkin detaylı bilgi için bkz: **Gül Okutan Nilsson**, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Şirketler Topluluğu*, 1. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2009), s. 67-70. Ayrıca şirketler topluluğu kavramına ve önemine ilişkin detaylı bilgi için bkz: **Bahtiyar**, s. 73 vd.

²¹³ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 271; **Sümer**, s. 160.

²¹⁴ **Pulaşlı**, *Şirketler Topluluğunun Temel Nitelikleri*, s. 263.

²¹⁵ **Okutan Nilsson**, *Şirketler Topluluğu*, s. 531.

²¹⁶ **Dolu**, s. 179.

kaynaklı olarak şirketin işleri hakkında tanınan ve TTK m. 614 hükmü ile düzenlenen bilgi alma hakkı, ortağın payının bulunmadığı ve dolayısıyla da ortaklık sıfatının olmadığı bağlı şirketler hakkında TTK m. 200 ile tanınmıştır.²¹⁷ Buna göre ortak, 200. madde hükmü uyarınca şirketin bağlı ortaklığı olan şirket hakkında bilgi talep edebilir.²¹⁸ Bu hüküm her ne kadar hakim şirketin ortağının bağlı (yavru) şirket hakkında bilgi alabileceği düzenlenmişse de, *Karasu*'ya göre, bağlı (yavru) şirketin ortağının da hakim şirketten bilgi alabilmesine engel bir durum yoktur.²¹⁹ Yazar bu görüşünü Alman hukukundaki düzenlemelerde bağlı şirketlere ilişkin bilgi alma talebinin şirketin işleri kapsamında sayıldığı gerekçesine dayandırmaktadır.²²⁰ Aynı görüşe sahip *Dolu*'ya göre de, bağlı şirket ortağının hakim şirket ile ilgili bilgi almasının engellenmesinin herhangi bir kanuni gerekçesinin olmadığını, bilgi alma talebinin engellenmesinin hakkın düzenlenme amacına hizmet etmediğini, bu nedenle de bağlı şirket ortağının da hakim şirketten bilgi talep edebileceğini savunmaktadır.²²¹ Kaldı ki bu bilgi alma talepleri, pay sahibinin aydınlanması amacıyla kullanılmaktadır.²²² Dolayısıyla madde düzenlemesiyle genel olarak şirketler topluluğundaki bütün ortakların bilgi alma hakkı kastedilmekte olup, hem hakim şirket ortağı bağlı şirketten bilgi alabilir, hem de bağlı şirket ortağı hakim şirketten bilgi alabilir.²²³ Ancak hakim şirket ortağı, bağlı şirketin kendi iç işleri (günlük iş ve

²¹⁷ **Sümer**, s. 166.

²¹⁸ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 271; **Okutan Nilsson**, *Şirketler Topluluğu*, s. 535; **Sümer**, s. 161. Ayrıca TTK m. 200 uyarınca; “*Hâkim şirketin her pay sahibi genel kurulda, bağlı şirketlerin finansal ve malvarlığıyla ilgili durumları ile hesap sonuçları, hâkim şirketin bağlı şirketlerle, bağlı şirketlerin birbirleriyle, hâkim ve bağlı şirketlerin pay sahipleri, yöneticileri ve bunların yakınlarıyla ilişkileri, yaptıkları işlemler ve bunların sonuçları hakkında, özenli, gerçeği aynen ve dürüstçe yansıtan hesap verme ilkelerine uygun, doyurucu bilgi verilmesini isteyebilir*”.

²¹⁹ **Karasu**, s. 86.

²²⁰ **Karasu**, s. 86; **Dolu**, s. 181.

²²¹ **Dolu**, s. 181.

²²² **Dolu**, s. 181; **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 381.

²²³ Bknz: **Kaya**, s. 243, DN: 183, **Karasu**, s. 86.

işlemleri, yatırımları vb.) ile ilgili bilgi almak için talepte bulunamaz.²²⁴ *Tekinalp*'in deyiimiyle, hakim şirket ortağı “genel resmi görmeye ve anlamaya yönelik” olarak bilgi alma talebinde bulunabilir.²²⁵ Buna göre, bilgi verilebilecek konular madde 200'de belirtilenlerle kısıtlı olduğundan, özellikle karşılıklı iştirak (TTK m. 197), bağlılık raporu (TTK m. 199), kayıp ve denkleştirme konularıdır (TTK m. 202).²²⁶ Bu konular şirket durumunu direkt olarak etkileyen konular olduğu için bilgi verilebilecek konuların kapsamına dahildir.²²⁷ Bir başka deyişle pay sahibi sadece maddede hüküm altına alınan konular hakkında bilgi talebinde bulunabilir, bunun dışında ayrıntılı ve kapsamlı bilgi alma talebinde bulunamaz.²²⁸ Tıpkı m. 614'te öngörülen ortağın bilgi alma taleplerine dürüstlük kurallarına uygun olarak cevap verilmesi gerektiği gibi, bağlı şirketler hakkında da verilecek bilgilerin dürüstlük kurallarına uygun bir şekilde verilmesi gerekmektedir.²²⁹ Bu husus TTK gerekçesinde de özellikle belirtilmiştir.²³⁰

Şirketler topluluğunda, TTK kapsamında topluluğu oluşturan şirketlerin arasında finansal ve yönetim ile ilgili bağlantılar bulunduğu kabul edilse de, her bir şirketin tüzel kişiliği olup, farklı yönetim organları vardır.²³¹

Öğretide, şirket ortağının bağlı şirketler ile ilgili bilgi alma talebinin, hangi şirket türüyse o şirkete ilişkin bilgi alma ve inceleme hakkının kanuni düzenlemeleri ile

²²⁴ **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 375; **Dolu**, s. 179.

²²⁵ **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 375.

²²⁶ **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 375; **Dolu**, s. 179.

²²⁷ **Dolu**, s. 179-180. Yazara göre, örneğin ortak şirketler topluluğundaki genel durum ile ilgili bilgi talep edebilecekken, bağlı şirketin almış olduğu danışmanlık hizmeti ile ilgili konu hakkında bağlı şirketin iç işleri ile ilgili olduğundan bilgi alamayacaktır.

²²⁸ **Sümer**, s. 167.

²²⁹ **Okutan Nilsson**, *Şirketler Topluluğu*, s. 535-536; **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 381; **Dolu**, s. 182.

²³⁰ TTK Gerekçesi m. 200 ve m. 437.

²³¹ **Gül Okutan Nilsson**, “Türk Şirketler Topluluğu Hukukunun Hedefleri Bakımından İşlevsel Bir İnceleme ve Özellikle Hâkim Şirketin Bilgi Alma Hakkı”, *Karşılaştırmalı Şirketler Topluluğu Hukuku*, 1. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018), s. 37; **Sümer**, s. 160.

birlikte yorumlanması gerektiği ve bu kapsamda da anonim şirketlerdeki m. 437 uyarınca bilgi verme yükümlülüğünün bağlı şirketleri de kapsadığı ve aynı kurallara sahip olması gerektiği savunulmaktadır.²³² Kanaatimizce bu görüş kapsamında aynı yorum, limitet şirket pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkı kapsamında yapılabilecektir. Dolayısıyla bilgi alma hakkının kapsamına ilişkin düzenlemeler ve kurallar, bağlı şirketler hakkında bilgi alma talebi için de uygulanacaktır.

Şirketler topluluğunda, hakim şirketteki ortağın menfaatleri sadece hakim şirketin işleri ile kısıtlı olmayıp, bağlı şirketin işlerini de kapsamaktadır.²³³ Bu kapsamda hakim şirketin bağlı şirketlerle olan ortaklığından kaynaklanan mali ve hukuki işleri bilgi alma hakkının konusunu oluşturmaktadır.²³⁴ Dolayısıyla bilgi alma hakkı, ortağın pay sahipliğinin bulunmadığı bağlı şirketin işleri hakkında bilgi edinme ihtiyacını karşılayabileceği gibi, hakim şirketteki malvarlığı bilgisi ve ekonomik durumu hakkında da bilgi sahibi olabilmesini sağlamaktadır.²³⁵ Yani burada amaçlanan, hakim şirket pay sahibinin bağlı şirketler hakkında fikir sahibi olmasıdır.²³⁶ Buna ek olarak, hakim şirket ortağının, bağlı şirketin finansal durumu ile ilgili bilgi alabilmesinin en önemli etkilerinden biri, hakim şirketteki payının değerinin etkisinde rol

²³² **Okutan Nilsson**, *Şirketler Topluluğu*, s. 536; **Ali Ergin Çelebi**, “Şirketler Topluluğunda Hâkim Şirket Pay Sahiplerinin Bağlı Şirketler Hakkında Bilgi Alma Hakkı”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 2 (2018): 519.

²³³ **Bilge**, s. 442; **Çelebi**, s. 523; Ancak **Karasu**, genel olarak bağlı şirketlerin birbirleriyle olan hukuki ve mali ilişkisinin şirketin işleri sayılacağından bilgi alma hakkına kapsamına dahi olduğunu, bunun aksine hakim şirketin bağlı ortaklığının kendi iç işlerinin etkisinin ve anlamının hakim şirket açısından önemli olması durumunda şirketin işi sayılıp bilgi alma hakkı kapsamına dahil edilmesi gerektiği görüşündedir. (**Karasu**, s. 86).

²³⁴ **Çelebi**, s. 523; **Karasu**, s. 86; **Kaya**, s. 246; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 271; **Karasu**, bağlı şirketlerin mali ve hukuki işleri her türlü şirket işi sayılacağından ayrıca belirtilmesine gerek olmadığını ileri sürmektedir. (**Karasu**, s. 86). Aynı görüşe ilişkin bkz: **Dolu**, s. 173, DN: 8.

²³⁵ **Çelebi**, s. 523; **Kaya**, s. 205.

²³⁶ **Sümer**, s. 167.

oynamasıdır.²³⁷ Özellikle hakim şirkette otorite sahibi olan ortak, diğer ortakların paylarını devir yoluyla almak isterse, hakim şirkette otorite sahibi olmayan ortakların yardımıyla bağlı şirket hakkında bilgi sahibi olunursa, payın devir değerinin belirlenmesi kolaylaşacak ve bu sayede ortak daha bilinçli hareket etmiş olacaktır.²³⁸

Kanun hakim şirket ortağına, bağlı şirketler konusunda sadece bilgi alma hakkı tanımış, inceleme hakkı yetkisi vermemiştir.²³⁹ Bu kaniye TTK madde 437/2 lafzından ulaşılmaktadır. Bu durum öğretide bazı fikir ayrılıklarına neden olmuştur. *Dolu*, kanun metninde sadece “bilgi verme” teriminin yer aldığını, bu terimin kullanılmasının inceleme talebini kapsamadığını, bu durumun bilinçli olarak yapıldığı ve bu nedenle ortağın, bağlı şirketin defterlerini, yazışmalarını vb. incelemesi söz konusu olamayacağını savunmaktadır.²⁴⁰ Ancak *Tekinalp*’in görüşüne göre, eğer bağlı şirket denetime tabi ise internet sitesi kurulması zorunlu olacağından, TTK madde 1524 ile hüküm altına alınan erişim hakları sayesinde hakim şirket ortağı internet aracılığı ile bağlı ortaklığın internet sitesindeki dokümanlarını inceleyebilecektir.²⁴¹

Bilgili/Demirkapı, bilgi alma hakkının aksine, inceleme hakkının sadece ortağın pay sahibi olduğu şirket açısından kullanılabileceğini, bu nedenle bağlı şirketler bakımından inceleme hakkının olmadığı görüşündedir.²⁴² *Çelebi* ise, bilgi alma hakkının tamamlayıcısı olan inceleme hakkının, hakim şirket pay sahiplerinin bağlı şirketler hakkında inceleme yapılabileceğine ilişkin düzenlemenin kanunda yer almamasının inceleme yapılamayacağı anlamına gelmediğini, aksinin kabul edilmesi

²³⁷ *Çelebi*, s. 525; *Dolu*, hakim şirket ortağının, yatırımlarını değerlendirebilmek amacıyla bağlı şirketle ilgili ilişkilerinin durumunu öğrenmeye gereksinim duyduğunu, bu kapsamda kendi payının gerçek değerinin ne olduğu konusunda aydınlanabileceğini, bunun sonucu olarak da şirkette kalmaya devam edip etmeyeceklerini veya paylarını devredip devretmeyecekleri konusunda rahatça karar verebilmesine yardımcı olacağını ifade etmektedir. (*Dolu*, s. 173, DN: 9).

²³⁸ *Çelebi*, s. 525-526.

²³⁹ *Dolu*, s. 180; *Tekinalp*, *Yeni Hukuk*, s. 381; *Çelebi*, s. 535.

²⁴⁰ *Tekinalp*, *Yeni Hukuk*, s. 381; *Dolu*, s. 180.

²⁴¹ *Tekinalp*, *Yeni Hukuk*, s. 381; *Dolu*, s. 180.

²⁴² *Bilgili/Demirkapı*, *Şirketler Hukuku*, s. 508.

halinde hakkın düzenleniş amacına aykırı bir şekilde kısıtlanmış olacağı, kanunda bilgi alma hakkına ilişkin düzenlemelerin bütün olarak değerlendirilmesi gerektiğini²⁴³, bu yüzden kanundaki boşluğun²⁴⁴ hakim tarafından pay sahibi lehine olacak şekilde doldurulması gerektiğini, bu doğrultuda da hakim şirket pay sahiplerinin inceleme taleplerinin yerine getirilmesi gerektiğini savunmaktadır.²⁴⁵

Buna ilişkin Yargıtay 11. Hukuk Dairesi bir kararında;

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ortağı olduğunu, davalı şirkete pek çok kere keşide ettiği ihtarnamelerle çeşitli konularda bilgi talep ettiğini, davalı şirketin bunların hiçbirine olumlu yanıt vermediğini ileri sürerek davalı şirketin bağlı şirketlerle olan tüm ilişkilerinin dayanaklarını belgelerini ve yazışma ödeme belgelerini incelemek ve örnek almak için 2013 ve 2014 yılı ile 2015 yılı ilk üç aylık dönem için detaylı mizanlarının mali müşavir aracılığıyla incelenmek üzere azlığa izin verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, davanın reddini istemiştir. Tüm dosya kapsamına göre, şirket yönetiminin pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkını haksız yere engelleyemeyeceği, TTK'nın 437. maddesi uyarınca davacı talebinin yerinde olduğu gerekçesiyle davanın kısmen kabulü ile son genel kurul tarihi olan 21.04.2015 tarihinde geriye doğru bir yıllık süreye ilişkin davalı şirketin ve bu şirketin diğer bağlı şirketlerle olan ticari ilişki kapsamında defter kayıt ve belgelerinin resen seçilen mali müşavir aracılığı ile şirket merkezinde

²⁴³ “Bir olayın pozitif düzenlemeden yer almasının gerekliliği veya başka bir deyişle bunun eksikliğinin plana aykırılık oluşturması, mevcut hukuk kurallarının (lex lata) bütünüünün amaca uygun değerlendirilmesi sonucunda tespit edilir...” (Çiğdem Kırca, “Örtülü (Gizli) Boşluk Ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (TELEOLOGISCHE REDUKTION)”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 50, S. 1 (2001): 92).

²⁴⁴ Boşluk kavramına ilişkin detaylı bilgi için bkz: Kırca, s. 91 vd. Ayrıca, Sururi Aktaş, “Pozitif Hukukta Boşluk Kavramı”, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 14, S. 1-2 (2010): 1 vd.

²⁴⁵ Çelebi, s. 538-539.

*incelenmesi ve davacının bilgi alma ve inceleme yapmasına izin verilmesine kesin olarak karar verilmiş... şeklinde karar vermiştir.*²⁴⁶

Kanaatimizce, TTK'da açıkça hüküm altına alınan düzenlemeler neticesinde, hakim şirket pay sahibi, bağlı şirkete ilişkin belgeler üzerinde inceleme yapabilmesi olanaklı değildir. Kanun nasıl ki hem anonim şirketlerde hem de limitet şirketler bilgi alma ve inceleme hakkını aynı maddede birbirinin tamamlayıcısı olacak şekilde düzenlediyse, aynı şekilde bağlı şirketlere ilişkin düzenlemede de inceleme hakkının yapılabileceğini belirtebilirdi. Kanunda açıkça buna izin verilmemesinin kanun koyucunun bilinçli bir tercihi olduğu, ve bu sebeple de bağlı şirket belgeleri üzerinde hakim şirket pay sahibinin inceleme yapamayacağı kanaatindeyiz. Ancak kanundaki bu boşluğun tartışmaları sonlandırması için giderilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

Kanuni düzenlemelere bakıldığında, bağlı işletmeler ile ilgili hangi koşulların varlığı halinde bilgi verilmesinin engelleneceğine dair herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Ancak kanunda bu konuda bir eksikliğin olması, haklı şartların varlığı halinde bilgi verilmesinin engellenmeyeceği anlamına gelmemektedir.²⁴⁷ *Pulaşlı*, bu konuda Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu'ndaki (AlmPOK) düzenlemelerden faydalanılması gerektiği görüşündedir.²⁴⁸ Ancak doktrindeki aksi görüş, kanunda buna ilişkin bir boşluk bulunmadığından AlmPOK hükümlerinden faydalanılmasına gerek olmadığını ve TTK'da belirtilen sınırlamaların burada da uygulanacağını savunmaktadır.²⁴⁹

2.1.2. İnceleme Hakkının Konusu ve Kapsamı

Kanunda şirket pay sahibinin bilgi alma hakkı kapsamında tanınan bir diğer hak inceleme hakkıdır. İnceleme hakkı, ortağın talebinin üzerine yaptığı inceleme sonucunda bilgi sahibi olmasına yarayan, kanun tarafından kendisine verilen bilgi

²⁴⁶ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin, E. 2015/13786, K. 2017/1806, 27.03.2017 tarihli Kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 29/03/2024).

²⁴⁷ *Pulaşlı*, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 272.

²⁴⁸ *Pulaşlı*, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 272. Alman hukukunda bağlı işletmeler ile ilgili olarak bilgi verilmesinin engellendiği hallere ilişkin detaylı bilgi için bkz: *Pulaşlı*, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 273 vd.

²⁴⁹ *Çelebi*, s. 541-542. Aynı önde bkz: *Okutan Nilsson*, *Şirketler Topluluğu*, s. 536-537.

alma hakkının tamamlayıcısı olan bir haktır.²⁵⁰ Pay sahibinin inceleme hakkına sahip olmasının en önemli sebebi, tarafına sunulan belgeler dışında kendisinin de talep edip inceleyebileceği belgeler ile bilgi almasının mümkün kılınmasıdır.²⁵¹

TTK madde 614 düzenlemesi uyarınca, ortakların belirli konularda inceleme yapabileceği düzenleme altına alınmakla birlikte, inceleme hakkının kapsamı ve konusunu da şirketin bütün iş ve işlemleri oluşturmakta olup, şirketin iş ve işlemleri ile bağlantılı olmayan bilgiler ve belgeler, bilgi alma ve inceleme hakkının konusuna girmemektedir.²⁵² Bu kapsamda örneğin şirket çalışanlarının veya müdürlerin kişisel bilgi ve belgeleri ya da şirket dışı tutulan bilgi, belge ve kayıtlar ortaklar tarafından inceleme yapılamayacak konulardandır.²⁵³

İnceleme hakkı, şirketin tutmuş olduğu bilgi ve belgeleri kapsadığı gibi, tutmak mecburiyetinde olduğu ancak henüz tutamadığı bilgi ve belgeleri de kapsamaktadır.²⁵⁴ Buradaki amaç, ortağın incelemek istediği belgeyi keyfi bir şekilde henüz şirket tarafından tutulmadığı ileri sürülerek reddedilmesinin önüne geçilmesidir.²⁵⁵ Bu kapsamda ortakların hepsi şirkette tutulan ve tutulması zorunlu belgelerin yanında, şirketin defterlerini, yazışmalarını²⁵⁶, muhasebe kayıtlarını, hesap defterlerini, her türlü planlarını, bilançosunu, imza altına alınan sözleşmeleri, ortaklık yapısını, kararlarını, elektronik cihazlarını, vb. konular da dahil olmak üzere şirketi ilgilendiren bütün işleri ve belgeleri inceleme hakkına sahiptir.²⁵⁷

²⁵⁰ **Atalay**, s. 60; **Kaya**, s. 289; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 304.

²⁵¹ **Dolu**, s. 196.

²⁵² **Bilge**, s. 441; **Karasu**, s. 85; **Yavuz**, s. 52.

²⁵³ **Bilge**, s. 441; **Karasu**, s. 85.

²⁵⁴ **Yavuz**, ortağın inceleme hakkının kapsamının sadece somut bir şekilde kağıt ortamında tutulan belgelere ilişkin olmadığını, aynı şekilde elektronik ortamda da tutulan belgelerin de incelenebileceğini ifade etmektedir. (**Yavuz**, s. 52).

²⁵⁵ **Bilge**, s. 441.

²⁵⁶ **Kaya**, yazışmalardan anlaşılması gerekenin şirketin işleriyle ilgili olan bütün mektup, kart, telgraf vb. yazışmalar olduğunu ifade etmektedir. (**Kaya**, s. 298, DN: 80).

²⁵⁷ **Bilge**, s. 441; **Yavuz**, s. 52; **Atalay**, s. 62; **Kaya**, s. 298; **Karasu**, s. 85.

Pay sahibinin soru sormak suretiyle kullanmış olduğu bilgi alma hakkı ile şirket defterlerini ve belgelerini inceleme hakkı arasında bir kategori sınıflandırması yoktur. Daha açık ifade etmek gerekirse, bu kapsamdaki inceleme hakkı, soru sormaya dayalı olarak kullanılan bilgi alma hakkının bir alt kategorisinde yer almamakla birlikte, talep edilme bakımından aynı şartları ve özellikleri taşımaktadır.²⁵⁸ Dolayısıyla iki hakkın birbirinden bağımsız olarak kullanılması mümkün olabileceği gibi, birlikte de kullanılabilmesi mümkündür.²⁵⁹ İnceleme hakkının bilgi alma hakkından bağımsız olarak kullanılabilmesi, hakkın “bağımsız bireysel hak” niteliğinde olmasından kaynaklanmaktadır.²⁶⁰ Ancak burada inceleme hakkının konusunun ve kapsamının sadece soru sormaya dayalı olarak kullanılan bilgi alma hakkının konusu kapsamında olan şirket işleri anlaşılmalıdır. Yukarıda da bahsedildiği gibi inceleme yapılacak konular şirketin bütün iş ve işlemleri olup, pay sahibinin rahatlıkla inceleme yapabileceği şirket evrakları ve kayıtlarıdır.²⁶¹ Bu doğrultuda inceleme hakkının kapsamının belirlenmesinde, ortağın sorduğu sorunun içeriği ve hangi evrak veya kayıt üzerinde neye ilişkin olacağı konusunda ortağın sormuş olduğu soru rol oynayacaktır.²⁶² İnceleme yapılacak olan konuyu belirleyen ise şirket defterleri ve yazışmalarının içinde olan konuların bütünüdür.²⁶³ Bu kapsamda ortak ilgili kısımları inceleyebilecektir.²⁶⁴

2.1.2.1. Ticari Defterler

Limitet şirket pay sahiplerinin sahip oldukları inceleme hakkını kullanarak ulaşabilecekleri ticari defterler, TTK madde 64 vd. hükümlerinde düzenlenmiştir.²⁶⁵

²⁵⁸ **Dolu**, s. 196; **Bilge**, s. 440; **Kaya**, s. 291.

²⁵⁹ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 508; **Dolu**, s. 196.

²⁶⁰ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 306; **Kaya**, s. 291.

²⁶¹ **Dolu**, s. 197; **Bilge**, s. 441; **Karasu**, s. 85.

²⁶² **Dolu**, s. 197-198.

²⁶³ **Dolu**, s. 198.

²⁶⁴ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 508.

²⁶⁵ TTK madde 64/1 hükmüne göre, “Her tacir, ticari defterleri tutmak ve defterlerinde, ticari işlemleriyle ticari işletmesinin iktisadi ve mali durumunu, borç ve alacak ilişkilerini ve her

Buna göre ticari defterler, tacirin ticari işlemleri sırasında kanuna uygun olarak tutmakla yükümlü olduğu defterlerdir.²⁶⁶ Limitet şirket tüzel kişi olduğundan (TTK m. 125/1) ticari şirketlerden olduğu (TTK m. 124/1) ve tacir sayılacakları (TTK m. 16/1) kanunda net bir şekilde düzenlenmiştir. Tacir olmalarından kaynaklı olarak defter tutma yükümlülükleri vardır.²⁶⁷ Limitet şirketlerde tutulması zorunlu defterler, yevmiye defteri, defteri kebir, pay defteri, envanter defteri, genel kurul toplantı ve müzakere defteridir. Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ’de (TDİT)²⁶⁸ bu defterlerin tanımı

hesap dönemi içinde elde edilen neticeleri, bu Kanuna göre açıkça görülebilir bir şekilde ortaya koymak zorundadır. Defterler, üçüncü kişi uzmanlara, makul bir süre içinde yapacakları incelemede işletmenin faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek şekilde tutulur. İşletme faaliyetlerinin oluşumu ve gelişmesi defterlerden izlenebilmelidir”.

²⁶⁶ **Dolu**, s. 199. Ayrıca bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz: **Nihat Taşdelen**, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticari Defterler”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 3 S. 1 (2012): 259 vd. **Rıza Ayhan/Mehmet Özdamar/Hayrettin Çağlar**, *Ticari İşletme Hukuku*, 8. bs. (Ankara: Yetkin Yayınları, 2015), s. 404 vd. **Mehmet Bahtiyar**, *Ticari İşletme Hukuku*, 18. bs. (İstanbul: Beta Yayınları, 2017), s. 183 vd. **Tamer Bozkurt**, *Ticaret Hukuku*, 2. bs. (İzmit: Kuram Yayınları, 2018), s. 105 vd. **Hüseyin Ülgen**, vd. *Ticari İşletme Hukuku*, 5. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2015), s. 584 vd. **Sabih Arkan**, *Ticari İşletme Hukuku*, 21. bs. (Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2015), s. 341 vd.

²⁶⁷ TTK madde 18/1 uyarınca, “*Tacir, her türlü borcu için iflasa tabidir; ayrıca kanuna uygun bir ticaret unvanı seçmek, ticari işletmesini ticaret siciline tescil ettirmek ve bu Kanun hükümleri uyarınca gerekli ticari defterleri tutmakla da yükümlüdür”.*

²⁶⁸ “Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ”, *Resmi Gazete*, 28502, Aralık 2012.

yapılmıştır.²⁶⁹ Buna göre ortaklar bu defterleri inceleme hakkına sahiptir.²⁷⁰ Ayrıca Elektronik Defter Genel Tebliği²⁷¹ hükümleri uyarınca, elektronik ortamda tutulmuş olan defterleri de ortaklar inceleyebilecektir.²⁷²

Bu defterler, şirket menfaatine zarar vermeyecek şekilde olmak şartıyla inceleme hakkının konusunu oluşturmaktadır. Bu sayede pay sahibi, şirketin mali durumu ile ilgili bilgi sahibi olarak kar veya zarar edip etmediğini anlar ve defterleri de inceleyerek alması gereken tedbirleri alır.²⁷³

²⁶⁹ TDİT m. 6 uyarınca yevmiye defteri, “*Kayda geçirilmesi gereken işlemlerin ilgili belge veya ispata dayanan evraktan çıkarılarak tarih sırasıyla ve "madde" halinde düzenli olarak yazıldığı defter*” şeklinde tanımlanmıştır. Madde hükmünde geçen “kayda geçirilmesi gereken işlemler” tacirin ticari işletmesiyle ilgili malvarlığına ilişkin işlemleri (para, mal vb.) kastetmektedir. (Sümer, s. 190; Arkan, s. 345, DN: 4). TDİT m. 7/1 uyarınca defteri kebir, “*Yevmiye defterine geçirilmiş olan işlemleri buradan alarak sistemli bir şekilde ilgili olduğu hesaplara dağıtan ve tasnifli olarak bu hesaplarda toplayan defter*” olarak tanımlanmıştır. TDİT m. 8/1 uyarınca envanter defteri, “*Ticari işletmenin açılışında ve açılıştan sonra her hesap döneminin sonunda taşınmazların, alacakların, borçların, nakit para tutarının ve varlıklar ile borçların değerlerinin teker teker kaydedildiği ciltli ve sayfaları müteselsil sıra numaralı defterdir.*” Ayrıca doktrinde envanter, “*İşletmenin aktifleri ve pasiflerini kapsayan ve bunların kanundaki ölçütlerine göre yapılan değerlemeleri bağlamında varlığını ifade eden teknik bir terim*” olarak tanımlanmıştır (Ülgen, s. 598). TDİT m. 9/1 uyarınca pay defteri, “*Sermayesi paylara bölünmüş komandit ve limitet şirketlerde şirket ortaklarının, anonim şirketlerde pay sahiplerinin kaydedildiği ciltli ve sayfaları müteselsil sıra numaralı defter*” olarak tanımlanmıştır. TDİT m. 11/1 uyarınca genel kurul toplantı ve müzakere defteri ise, “*Tüzel kişi tacirlerin genel kurul toplantılarında görüşülen hususların ve alınan kararların kaydedildiği ciltli ve sayfa numaraları teselsül eden defterdir*”.

²⁷⁰ Can, *Limited Şirketler*, s. 89.

²⁷¹ Elektronik Defter Genel Tebliği (Sıra No: 1), *Resmi Gazete*, 28141, Aralık 2011.

²⁷² Sümer, s. 192.

²⁷³ Sümer, s. 189; Arkan, s. 341.

2.1.2.2. Yazışmalar ve Belgeler

Limitet şirkette yazışmalar inceleme hakkı yapılabilecek diğer konulardandır. Pay sahibinin sorusunu ilgilendiren konuların incelenmesi, şirketteki evrakların ve belgelerin de incelenmesini gerektiriyorsa pay sahibi bu incelemeyi yapabilir.²⁷⁴ Bu incelemenin yapılabilmesi için ticari defterler dışında şirket yazışmalarının da düzenli olarak saklanması gerekmektedir.²⁷⁵ Bu saklamanın nasıl yapılacağına ilişkin TTK m. 64/2’de bir düzenleme yapılmıştır.²⁷⁶ Ancak limitet şirket, yükümlülüklerini yerine getirmeyip defter tutmamışsa veya yazışmaları saklamamışsa, bu durumda ortak inceleme hakkını istediği gibi kullanamayacaktır. Bu durumda ortağın inceleme hakkını kullanması zayıflamış olacaktır.²⁷⁷ Ortağın incelemek istediği kayıtların veya belgelerin olmaması, bu hakka sahip olmadığı anlamına gelmeyecektir.

Doktrinde, yazışmalar ifadesinin geniş yorumlanması gerektiği savunulmaktadır.²⁷⁸ Karasu’ya göre, yazışmalardan anlaşılması gereken şirketin işlerini kapsayan ve buna ilişkin tutulan bütün kayıtlardır.²⁷⁹ Yazara göre bu kayıtların içeriği ise şirketin işleri ile ilgili olan notlar, planlar, hesap defterleri, müşteri kartları, elektronik bilgi saklama cihazları ve benzeri konulardır.²⁸⁰ Ünal da, şirketin yazışmaları kavramından şirketin haberleşmesiyle ilgili her türlü kayıt olarak değerlendirmektedir.²⁸¹

Ortak, belgeler hakkında da inceleme hakkına sahiptir. Belgelerin TTK’da tanımı yapılmamıştır.²⁸² Madde 82’de belgelerin saklanması ile ilgili hükümde belge terimine

²⁷⁴ Dolu, s. 201.

²⁷⁵ Dolu, s. 201.

²⁷⁶ TTK madde 64/2 uyarınca, “*Tacir, işletmesiyle ilgili olarak gönderilmiş bulunan her türlü belgenin, fotokopi, karbonlu kopya, mikrofiş, bilgisayar kaydı veya benzer şekildeki bir kopyasını, yazılı, görsel veya elektronik ortamda saklamakla yükümlüdür*”.

²⁷⁷ Bilge, s. 441; Dolu, s. 202, DN: 22.

²⁷⁸ Dolu, s. 201; Karasu, s. 85; Kaya, s. 298; Bilge, s. 441.

²⁷⁹ Karasu, s. 85.

²⁸⁰ Karasu, s. 85.

²⁸¹ Ünal, s. 235.

²⁸² Ancak HMK madde 199 uyarınca belge, “*Uyuşmazlık konusu vakıaları ispata elverişli yazılı veya basılı metin, senet, çizim, plan, kroki, fotoğraf, film, görüntü veya ses kaydı gibi*

yer verilmiştir. Bu hüküm dikkate alındığında belge, ticari defterleri de kapsayan, işletme ile ilgili tüm dokümanlar olarak tanımlanabilir.²⁸³ Pay sahibi, madde 614 kapsamında bu belgeleri inceleyebileceği gibi, sözleşmeler, işin yürütülmesine ilişkin yazı yazılan kağıtlar, notlar, taslaklar vb. belge olarak değerlendirilebileceğinden, bunların da pay sahibi tarafından incelenmesi mümkündür.²⁸⁴

2.1.2.3. Pay Defteri

Anonim şirketlerde defter tutma zorunluluğu olduğu gibi, limitet şirkette de pay defteri tutma zorunluluğu vardır.²⁸⁵ Pay defteri, limitet şirketlerde ortakların kayıt altına alındığı defterdir (TDİT m. 9).²⁸⁶

TTK m. 64/4 hükmü uyarınca pay defteri de ticari defterler arasında yer aldığından, ticari defter olarak pay defterinin de inceleme hakkına konu olabilmesi mümkündür.²⁸⁷

Pay defterinin kanunda net bir şekilde ticari defter olarak sayılmasıyla ETTK

veriler ile elektronik ortamdaki veriler ve bunlara benzer bilgi taşıyıcıları” anlamına gelmektedir.

²⁸³ **Can, Limited Şirketler**, s. 90.

²⁸⁴ **Can, Limited Şirketler**, s. 90. TTK madde 82 hükmünce belgelerin 10 yıllık saklama süresi vardır. Dolayısıyla saklama süresi dolduktan sonra belgeler imha edildiyse, incelenmesi mümkün olmayacaktır. (**Can, Limited Şirketler**, s. 91).

²⁸⁵ **Tamer Bozkurt**, Emek Toraman Çolgar & Abdurrahman Kayıklık (edt.), “Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Devri, Devir Sınırlamaları ve Özellikle Yasal İntikallerde Ortaya Çıkabilecek Bazı Sorunlar”, *Ticaret Hukukunda Genç Yaklaşımlar*, 1. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2021), s. 413.

²⁸⁶ TDİT m. 9/6’ ya göre, “*Limited şirketlerde pay defterine ortakların, adları, adresleri, her ortağın sahip olduğu esas sermaye payının sayısı, esas sermaye paylarının devirleri ve geçişleri itibarî değerleri, grupları ve esas sermaye payları üzerindeki intifa ve rehin hakları sahiplerinin adları ve adresleri yazılır*”.

²⁸⁷ Mülga yasada, pay defterinin niteliğine ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmamıştı. Bu yüzden pay defterinin niteliğine ilişkin farklı fikirler ortaya çıkmıştı. Ancak TTK pay defterinin niteliğinin ticari defter olduğu hüküm altına alınarak tartışmalar son bulmuştur. (**Dolu**, s. 203). Ayrıca bkz: **Pulaşlı, Şerh**, 4. bs., § 48, N. 2. İsviçre hukukunda pay defter ticari defter olarak nitelendirilmemiştir. Bu nedenle aksi görüş hakimdir. (**Pulaşlı, Şerh**, 4. bs., § 42, N. 285, DN: 722).

döneminde var olan pay defterinin ticari defter olup olmadığına ilişkin görüş ayrılıkları da son bulmuştur.²⁸⁸ Pay defterinin ticari defter olarak sayılması, onun özel defter karakterine etki etmemekte²⁸⁹, ancak defterin tutulması, açılış ve kapanış onayları vb. konular bakımından anlam ifade etmektedir.²⁹⁰ Buna ek olarak bilgi alma ve inceleme hakkı kapsamı açısından önem teşkil etmektedir. Nitekim TTK m. 594/2’de de limitet şirket ortaklarının pay defterini inceleyebileceği belirtilmiştir.²⁹¹

Öte yandan, ortakların pay defterine kaydı kurucu değil açıklayıcı nitelikte olup, aksi sabit olana kadar defterde adı yazan kişinin şirkette pay sahibi olduğuna karine oluşturur.²⁹²

Kanunda pay defterinin hangi amaçla tutulduğu açıklanmasa da pay sahibine, şirketin ticari ve ekonomik durumu, payların kimde olduğunu, pay sahiplerinin ve intifa hakkı

²⁸⁸ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 48, N. 2; **Emine Develi Ayverdi**, *Limited Şirket Esas Sermaye Payının Rehni*, 1. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), s. 299.

²⁸⁹ İsviçre öğretisinin görüşüne göre pay defteri ortakların üyelik haklarını gösteren “saf özel karakterde” bir defterdir ve şirketle ortak arasındaki iç ilişkiyi ilgilendirdiğinden ticari defter değildir. (**Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 48, N. 2, DN: 1631.)

²⁹⁰ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 48, N. 2.

²⁹¹ Pulaşlı, pay sahibinin pay defterini inceleyebilmesi için haklı menfaatinin bulunması gerektiğini belirtmektedir. (**Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 285).

²⁹² **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 48, N. 3; **Erdoğan Moroğlu**, “Nama Yazılı Pay Senetlerinin Borsada İşlem Görmesi ve Yargıtay Kararları”, *Ticaret Hukuku Ve Yargıtay Kararları Sempozyumu*, 5 Nisan 1996, (Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1996), s. 48; **Erdoğan Moroğlu**, *Makaleler*, 1. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2010), s. 266. Aynı görüşe sahip *Kaya*, pay defteri ortağın pay sahipliğinden kaynaklanan haklarını şirkete karşı ileri sürmesinde rol oynadığını belirtmektedir. Yazara göre pay sahibinin pay defterine kayıtlı olması açıklayıcı bir fonksiyona sahiptir. Bu konuda İsviçre Federal Mahkemesi kararı (BGE 90 II 164, 172), pay defterine kaydın pay sahipliği sıfatına ilişkin karine olduğunu belirtmiştir. İlgili kararda, “*Bir kimsenin isminin pay defterinde yazılı olması aynı zamanda onun pay sahibi olarak kiminle iş göreceğini veya görmesi gerektiğini belirlemez... Pay defterine kayıt sadece bir karinedir; aksi kanıtlanabilir...*” (**Kaya**, s. 299-300). İlgili karara ilişkin detaylı bilgi için bkz: **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 48, N. 31-31a.

sahiplerinin kimlik bilgileri, pay sahiplerinin borçları ve yükümlülükleri, ortaklık haklarının kimlerce kullanılacağı vb. konularında bilgi vermeyi amaçlamaktadır.²⁹³

2.2. Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkının Özellikleri

2.2.1. Şahsen veya Temsilci Aracılığıyla Kullanılabilmesi

Ortağın bilgi alma ve inceleme hakkı pay sahibi tarafından kullanılmaktadır.²⁹⁴ Fakat gerektiğinde temsilci vasıtasıyla da hakkın kullanılması da mümkün kılınmıştır.²⁹⁵ Bu konuya ilişkin detaylı bilgi aşağıda yapılacağından şimdilik sadece bu hususa değinilmiştir.

2.2.2. İsteğe Bağlı Kullanılabilmesi

Hakkının kullanılması ortağın kendi taktirindedir. Şöyle ki, pay sahibi bu hakkı kullanmak isterse kullanır, istemezse kullanmaz. Zira pay sahibi bu hakkını kullanmadığı zaman kendisine bir sorumluluk veya yükümlülük yüklenemez.²⁹⁶ Kanunda bu hak yükümlülük veya borç olarak değil, hak olarak düzenleme altına alınmıştır. Dolayısıyla ortak bu hakkını kullanmakta tamamen serbest bir iradeye sahip olup, pay sahibi talepte bulunmadan söz konusu hak harekete geçmeyeceğinden ihtiyari bir niteliğe sahiptir.²⁹⁷

Aynı durum anonim şirket ortağı için de geçerlidir. Yani anonim şirkette de ortak bu hakkını dilediği zaman kullanabilmektedir. Ancak, anonim şirkete ilişkin TTK madde 437/1 hükmü uyarınca bilgi alınacak ve incelenecek olan belgelerin 15 gün önce hazır bulundurulması hüküm altına alınmışsa da, bunların hazır bulundurulması ortağın bilgi alma ve inceleme hakkını kullanmada zorunlu olduğunu, kullanmadığında bir sorumluluk veya yükümlülük altına gireceği anlamına gelmemektedir.²⁹⁸ Aksine, bu belgelerin hazır bulundurulması yönetim kurulunun yükümlülüğündedir.

²⁹³ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 48, N. 22.

²⁹⁴ **Kaya**, s. 144; **Ceylan**, s. 28; **Bilge**, s. 436; **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 509.

²⁹⁵ **Kaya**, s. 144; **Ceylan**, s. 28; **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 509.

²⁹⁶ **Ceylan**, s. 28.

²⁹⁷ **Kaya**, s. 71; **Ceylan**, s. 28.

²⁹⁸ **Ceylan**, s. 29.

2.2.3. Ek Bilgilenme Kaynağı Olması

Aktif bilgi alma hakkı, pay sahibine yasa hükümlerince talep ettiği bilgileri elde ettikten sonra daha net ve somut bilgilere sahip olmasını sağlamaktadır.²⁹⁹ Bu doğrultuda pay sahibi, bazı sebeplere dayanarak daha detaylı bilgi almaya ihtiyaç duyabilir.³⁰⁰ Bunu da kanun tarafından kendisine verilen bilgi alma ve inceleme hakkıyla yerine getirebilecektir.

2.2.4. Davaya Edilebilmesi

Pay sahibi, bilgi alma ve inceleme hakkını TTK'nın 614. maddesinde belirtilen kurallara göre kullanabilecektir. Ancak kanunun pay sahibine tanınan bu hakka rağmen, bilgi alma ve inceleme talepleri bazen hiç karşılanamayacağı gibi bazen de tam ve yeterli olarak karşılanamayabilir, tatmin edici bir bilgiye sahip olamayabilir.³⁰¹ Veya inceleme talebinde bulunmasına rağmen talebi haksız bir şekilde reddedilebilir. Böyle bir durumda pay sahibi taleplerinin eksiksiz bir şekilde karşılanması için bu hakkını dava açarak kullanabilecektir. Ancak dava açma hakkının dürüstlük kurallarına aykırılık teşkil etmemesi açısından, pay sahibinin dava açmadan önce bilgi alma ve inceleme talebini somut bir şekilde müdürlere iletmış olması ve müdürlerin de keyfi ve haksız bir şekilde taleplerine karşılık vermemesi gerekmektedir.³⁰²

2.3. Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkının Anonim Şirkete Göre Farklılıkları

Bilgi alma ve inceleme hakkı, limitet şirketlerde ve anonim şirketlerde bazı hususlarda birbirinden farklı olarak düzenlenmiştir. Çalışmamızda bu farklılıklara kısaca aşağıda değinilmiştir.

²⁹⁹ **Kaya**, s. 71.

³⁰⁰ *Kaya*, pay sahibinin daha detaylı bilgi alma ihtiyacının olabileceği konulara örnek olarak; pay sahibinin kanun tarafından kendisine verilen belgelerdeki bilgileri tamamlama ihtiyacının olabileceğini, belli bir konuda ince ayrıntısına kadar bilgi sahibi olmak isteyebileceğini, bütün haklarını bilinçli bir şekilde kullanması için veya yatırım yapmak amacıyla daha detaylı bilgiye ihtiyaç duyabileceğini belirtmiştir. (**Kaya**, s. 71-72).

³⁰¹ **Ceylan**, s. 30; **Kaya**, s. 71.

³⁰² **Ceylan**, s. 30.

Anonim Şirket pay sahipleri TTK madde 437/2'ye göre yalnızca genel kurulda soru sorarak bilgi alma talebinde bulunabilecekken³⁰³, limitet Şirketlerde ise pay sahipleri TTK madde 614/1 hükmüne dayanarak hem genel kurulda hem de genel kurul dışında bilgi alma talebinde bulunabilecektir.³⁰⁴ Dolayısıyla anonim Şirketlerde pay sahibi genel kuruldan önce sorularını ve taleplerini muhatapları olan yönetim kuruluna bildirmek zorunda olmamakla beraber, yönetim kurulunun da sorulacak olan sorulara toplantının gündem maddelerine aykırı olmamak Şartıyla hazırlık yapması gerekmektedir.³⁰⁵

Ayrıca yine madde 437/2 hükmü lafzına göre, anonim Şirketlerde genel kurulda talep edilecek bilgiler, yönetim kurulundan Şirketin işleri, denetçilerden ise denetimin yapılma Şekli ve sonuçlarıdır. Bu durum limitet Şirketlerde farklılık göstermektedir. Şöyle ki; limitet Şirketlerde pay sahipleri kanun hükmüne dayanarak bilgi alma ve inceleme hakkını her zaman kullanabileceğinden³⁰⁶, müdürlerden hem genel kurulda

³⁰³ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., Ő 66, N. 199; **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., Ő 66, N. 201; **Sümer**, s. 198; **Akdağ Güney**, s. 45; **Karasu**, s. 82.

³⁰⁴ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., Ő 66, N. 199; **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., Ő 66, N. 201. Anonim Şirketlerde pay sahibinin genel kurulda soru sorarak bilgi alma hakkına ilişkin detaylı bilgi için bknz: **Karasu**, s. 82; **Dolu**, s. 171 vd.

³⁰⁵ **Sümer**, s. 198; **Karasu**, s. 82. *Karasu*'ya göre, talep edilen bilgi çok detaylıysa ve detaylı araŐtırmayı gerektiriyorsa, hakların sakınılarak kullanılması ilkesi uyarınca genel kurulun toplanmasından önce istemin yazılı bir Şekilde iletilmesi gerekmektedir. (**Karasu**, s. 82). *Dolu* ise, detaylı araŐtırmaya neden olan bilgi alma talebinin genel kurulun toplanmasından önce bildirilmiŐ olmasını bilgi alma ve inceleme hakkının kullanılması anlamına gelmediğini, ortağın bu talebini direkt genel kurulda iletmesi gerektiğini ve bu sayede bütün ortakların bilgi alınmak istenen konuya hakim olabilmelerini sağlayacağını savunmaktadır. (**Dolu**, s. 188). *Çelebi*'ye göre de, ortağın genel kurulun toplanmasından önce taleplerini ve sorularını bildirmek zorunda olup olmadığı, dürüstlük kuralı dikkate alınarak ortağın toplantıdan önce bildirimde bulunmasının beklenip beklenmeyeceğine göre değerlendirilmelidir. (**Çelebi**, s. 532).

³⁰⁶ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 506; **Yavuz**, s. 51-52; **Bilge**, s. 437.

hem de genel kurul dışında, şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında bilgi alma talebinde bulunabilme hakkına sahiptir. (TTK m. 614).³⁰⁷

Anonim şirketlerde yine TTK madde 437/2'ye dayanılarak, pay sahibine genel kurul dışında bilgi verilirse, başka bir pay sahibinin de bunun üzerine talepte bulunması halinde ona da aynı bilgi verilecektir.³⁰⁸ Ancak limitet şirketlerde pay sahibi genel kurulda ve genel kurul dışında da bilgi talebinde bulunup belirli konularda inceleme yapabileceğinden (TTK m. 614/1), anonim şirketlerde yer alan bu düzenleme limitet şirketler açısından düzenlenmesine gerek kalmamıştır.

Limitet şirket ortağı, genel kurulda veya genel kurul dışında bilgi alma talebini yazılı ve sözlü olarak kullanabilecekken³⁰⁹, anonim şirket ortağı TTK madde 437/1 hükmünce bilgi alma taleplerinin yerine gelmesi için genel kurulu beklemek zorundadır.³¹⁰ Ancak anonim şirket pay sahibi, genel kurulu olağanüstü toplantıya

³⁰⁷ **Pulaşlı, Şerh**, 4. bs., § 66, N. 200-201. Yazara göre, ortağın müdürlerden istediği bilgi eğer ortaklık açısından tehlike arz ediyorsa, müdür “hakların sakınılarak kullanılması ilkesine” göre hareket ederek “gerekli olduğu kapsamda” bilgi vermekten kaçınabilir. (**Pulaşlı, Şerh**, 4. bs., § 66, N. 200). Şirketler hukuku kapsamında kabul edilen “hakların sakınılarak kullanılması ilkesi”, sahip olunan hakkın kullanılırken başkasına zarar vermemesini veya daha az zarar verecek şekilde kullanılması anlamına gelmektedir. Bu ilke, şirkette ortakların hepsinin menfaatlerinin korunması için tedbir alınmasını, özellikle de azınlığa sahip pay sahiplerinin haklarının en az şekilde zedeleyecek tedbirlere başvurulmasını gerektirir. (**Sevgi Bozkurt Yaşar**, “Anonim Şirketlerde İşadamı Kararı İlkesinin (Business Judgment Rule) Uygulanması” (Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014), s. 123.

³⁰⁸ **Pulaşlı, Şerh**, 5. bs., § 66, N. 203. Bu durumun eşit işlem ilkesinin özel görünümü olduğuna ilişkin bkz: **Dolu**, s. 55. Yazara göre, genel kuruldan önce pay sahibine verilen bilginin yarattığı bu eşitsizlik, genel kurul toplandıktan sonra aynı konuya ilişkin bilgi verilmesi mecbur kılınarak giderilmeye çalışılmıştır. Ancak buna rağmen bu durumun dezavantajlı iki durum ortaya çıkarabileceğine ilişkin bilgilendirme için bkz: **Dolu**, s. 188, DN: 59.

³⁰⁹ **Yavuz**, s. 52; **Pulaşlı, Şerh**, 4. bs., § 66, N. 201a; **Pulaşlı, Şerh**, 5. bs., § 66, N. 204; **Bilge**, s. 437.

³¹⁰ **Pulaşlı, Şerh**, 4. bs., § 66, N. 201a; **Pulaşlı, Şerh**, 5. bs., § 66, N. 204. Yazara göre, anonim şirket ortağı, genel kurul dışında bilgi talebinin yerine getirilmemesi halinde, talebinin yerine getirilmesi için genel kurulun toplanmasını beklemek zorundadır.

çağırarak paya sahipse, genel kurulu bu şekilde topladıktan sonra bilgi alma talebinde bulunabilir.³¹¹

Limitet şirketlerde, TTK madde 614/3 hükmü uyarınca, bilgi alma talebi haksız yere engellenen ortak mahkemeye başvurduğunda, mahkemece yalnızca ortağın istediği bilgiler ve incelemek istediği defterler verilir.³¹²

Anonim şirketlerde TTK madde 437/5 hükmünde davanın açılma süresi ile ilgili bir düzenleme yer alırken³¹³ limitet şirketlerde davanın açılması ile ilgili bir düzenleme mevcut değildir. Buna ek olarak dava ise hem anonim şirketlerde hem de limitet şirketlerde basit yargılama usulü ile yürütülür (TTK madde 437/5).

TTK madde 437/4 uyarınca, limitet şirketlerden farklı olarak, anonim şirket ortağının şirketin defter ve yazışmalarını inceleme taleplerinin yerine getirilmesi için GK izni veya YK'nın buna ilişkin bir kararı olmalıdır. Görüleceği üzere bilgi alma isteminde bulunan pay sahibinin herhangi bir kişiden veya organdan izin almasına gerek olmadığı gibi, inceleme talebinde bulunabilmesi için GK veya YK'nın iznine ihtiyaç olduğundan, pay sahipleri direkt olarak inceleme yapamazlar.³¹⁴

³¹¹ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 66, N. 201a; **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 66, N. 204. Anonim şirket genel kurulunun olağanüstü toplanmasına ilişkin detaylı bilgi için bkz: **Bozkurt**, s. 227-228; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 215 vd. **Pulaşlı**, *Şirketler*, § 18, N. 18-18a; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 32, N. 59.

³¹² **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 66, N. 201a; **Yavuz**, s. 53.

³¹³ TTK madde 437/5 hükmü uyarınca, “*Reddi izleyen on gün içinde, diğer hâllerde de makul bir süre sonra şirketin merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesine başvurabilir*”. **Karasu**, TTK'nın bu düzenlemesinin anonim şirketlerde bilgi alma ve inceleme hakkının en önemli ayağını oluşturduğunu ifade etmektedir. (**Karasu**, s. 97). *Üçışık* ise, ETTK'nın 363. maddesinin, bilgi alma talebinin reddine karşı mahkemeye başvuru imkanı ile ilgili bir düzenleme içermemesini, maddenin temel eksikliği niteliğinde olduğunu değerlendirmektedir. (**Üçışık**, s. 16-17).

³¹⁴ **Dolu**, s. 189; **Karasu**, s. 82.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİLGİ ALMA VE İNCELEME HAKKININ KULLANILMASI VE SINIRLARI

3.1. Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkının Tarafları

3.1.1. Pay sahipleri (Ortaklar)

Limitet şirketler hukukunda, kural olarak pay sahipliği haklarını pay sahibi bizzat kullanmaktadır. Nitekim bu husus TTK madde 614/1 hükmü ile ele alınmıştır. Maddede açıkça hakkın sahibinin pay sahibi olduğu belirtilmiştir. Limitet şirketler hem gerçek kişi hem de tüzel kişi tarafından kurulabileceğinden, bilgi alma hakkının sahibi gerçek kişi dışında tüzel kişi ortak da olabilir.³¹⁵

3.1.1.1. Pay ve Pay sahipliği kavramı

Çalışmamızın konusunu oluşturan bilgi alma ve inceleme hakkı, ortaklıktan kaynaklanan bir hak olup, ilk olarak pay ve pay sahipliği kavramının ne olduğunu açıklamakta fayda vardır.

Pay, teknik bir kavram olmakla birlikte, anonim ve limitet şirketler başta olmak üzere şirketler hukukunun temelini oluşturmaktadır.³¹⁶ Payın birden fazla anlamı bulunmaktadır.³¹⁷ Kanunda paya ilişkin çeşitli hükümler yer almış olsa da, payın

³¹⁵ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 46.

³¹⁶ **Pulaşlı**, *Şirketler*, § 25, N. 1; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, *Ortaklıklar I*, N. 757; **Beyza Nur Aydın**, “Anonim Ve Limited Şirketlerde Pay Kavramı Ve Pay Devri” (Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022), s. 3; **Serhan Dinç**, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketin Unsurları İle Limited Şirketlerde Pay Ve Ortak Kavramları”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, S. 29 (2017): 148.

³¹⁷ **Ertan Demirkapı**, “Limited Ortaklıkta Payın Devir Vaadi İşleminin Konusu ve Hukuki Niteliği”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 9, Özel Sayı (2007): 829. Yazara göre pay kavramı, pay sahibinin ortak olmasından kaynaklı olarak hak ve yükümlülüklerinin bütünü olarak tanımlanmaktadır.

tanımına yer verilmemiştir.³¹⁸ Ancak öğretide paya ilişkin bazı tanımlar mevcuttur. Bu tanımlara bakıldığında öğretideki tanımların çoğunun aynı görüşte olduğu görülmektedir.³¹⁹

Pay kavramı, bütünün bir parçası anlamına gelen bir terim olmakla birlikte, sermayenin belirli bir sayıda değerlere bölünmesi sonucu ortaya çıkan her bir itibari değer parçası anlamına gelmektedir.³²⁰ Bir başka deyişle, sermaye şirketlerinin devredebileceği ve hukuki işlemlere konu olabilecek küçük birimleri pay kavramını ifade etmektedir.³²¹ Payın diğer bir anlamı ise, pay sahibinin şirketle arasındaki hukuki ilişkisini, borçlarını ve haklarını ifade eder.³²² *Demirkapı* da limitet şirketlerde pay kavramını, pay sahibi ile limitet şirket arasındaki ortaklıktan kaynaklanan tüm hak ve

³¹⁸ **Demirkapı**, s. 829. Aynı durum İsviçre hukukunda da vardır. Gerçekten de eski OR Art. 777, 789, 790/I, 791, 792, 795, 796 ve 797 hükümleri, pay kavramını ifade etse de, payın içeriği ve tanımı konusunda bir açıklama barındırmamaktadır. Yine aynı şekilde Alman hukukundaki kanuni düzenlemelerde pay kavramı kullanılmış olmasına rağmen, pay tanımı yapılmamıştır. (**Demirkapı**, s. 829, DN: 43).

³¹⁹ **Demirkapı**, s. 830.

³²⁰ **Pulaşlı**, *Şirketler*, § 25, N. 3; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, *Ortaklıklar I*, N. 758; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 320; **Sümer**, s. 92; **Nurcan Arslan**, “Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Miras Yoluyla Kazanılması”, *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi*, C. 5, S.1 (2021): 66; **Ayşe Çakır**, “Anonim Şirketlerde Payın Devri” (Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017), s. 5; **Aydın**, s. 3; **Ender Canan Eroğlu**, “Türk Ticaret Kanunu Ve Tasarı Açısından Anonim Şirketlerde Hisse Senetlerinin Devri”, (Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007), s. 5; **Sedef Burçin Tümer**, “6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanun'unda Anonim Şirketlerinde Pay Kavramı ve Menkul Kıymetler”, https://www.agchukuk.com/images/makaleler/6102_sayili_yeni_turk_ticaret_kanununda_anonim_sirketlerde_pay_kavrami_ve_menkul_kiymetler-19.pdf (Erişim Tarihi: 24/04/2024).

³²¹ **Aydın**, s. 3.

³²² **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, *Ortaklıklar I*, N. 760-761; **Kaya**, s. 128; **Çakır**, s. 6-7; **Eroğlu**, s. 9; **Sümer**, s. 92; **Bilgili/Demirkapı**, *Şirketler Hukuku Dersleri*, s. 321; **Aydın**, s. 5.

borçlar olduğunu ifade etmektedir.³²³ Pay kavramının bir başka anlamı ise, hisse senedi anlamına gelmektedir.³²⁴

TTK'nın 135. maddesindeki kavramlar başlığı altındaki düzenlemeye göre ortaklık payı, anonim şirketlerdeki "pay"ı; limitet şirketlerde ise "esas sermaye payı"nı ifade etmektedir. Buna göre anonim şirketlerde pay kavramı, ortağın kar elde etmek amacıyla kurulduğu bu şirketin temel kavramlarından biri olup, limitet şirketlerde esas sermaye payı³²⁵ kavramı ise, şirketteki sermayenin devredilebilir ve hukuki işlere konu olabilen sermayenin bölünmüş olan parçalarını ifade etmektedir.³²⁶ Başka bir deyişle esas sermaye payı, pay sahibinin ortaklık ilişkisinden kaynaklı olarak sahip olduğu hakları, yükümlülüklerini ve ortaklık statüsünü teşkil etmektedir.³²⁷ Ortaklık statüsünü teşkil ettiğinden, ortaklık sıfatı paya bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla tek bir paya sahip olan ortak, pay sahibi sıfatını kazanmış olacaktır.³²⁸ Limitet şirket pay sahipleri, koymuş oldukları sermaye ile orantılı olarak pay sahibi olduğundan, bunun sonucu olarak bazı haklara sahip olurken, bir takım yükümlülükler de

³²³ Demirkapı, s. 830.

³²⁴ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar I*, N. 762.

³²⁵ TTK madde 583'te, sözleşmede sermaye payının değerinin en az yirmi beş TL olarak belirlenebileceği ve madde 576/1-c hükmünde ise esas sermaye payının itibari değerinin şirket sözleşmesinde açıkça yer alması gerektiği düzenlenmiştir. Alman hukukunda ise bir tane payın itibari değerinin asgari olarak 100 euro olması ve elliye bölünebilir olması gerektiği kabul edilmesine rağmen, artık bu düzenleme kaldırılmış ve GmbHG § 5 düzenlemesi uyarınca, her payın itibari değerinin tam euro olması gerektiği düzenleme altına alınmıştır. (Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 263, DN: 9). Limitet şirketlerde esas sermaye ortak sayısına bölünme sistemi üzerine kurulmuştur. Pay, konulan sermayeyi göstermektedir ve bu doğrultuda esas sermayenin bir parçasını oluşturmaktadır. (Dinç, s. 149).

³²⁶ Aydın, s. 3-4.

³²⁷ Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 262; Aydın, s. 4.

³²⁸ Aydın, s. 4.

üstlenmektedir.³²⁹ Dolayısıyla pay kavramının ortak sıfatı ile bağlantılı olduğu, hatta payın ortak sıfatını temsil ettiği görülmektedir.³³⁰

Özetle limitet şirketlerde ilk anlamıyla pay kavramı, şirketin maddi boyutunu ilgilendiren ve şirketin esas sermayesinin belirli paylara bölünerek ortaya çıkan miktarı ifade eder. İkinci anlamıyla ise, ortağın bu sıfatla sahip olduğu hakların ve borçların bütünü anlamına gelen “pay sahipliği (ortaklık) mevki” olarak nitelendirilebilir.³³¹

Pay sahipliği kavramı incelenecek olursa, pay sahibi, paya sahip olması nedeniyle paya bağlı hakları kullanmaya yetkili kişidir.³³² Başka bir deyişle, pay senede bağlanmış ise pay senedi kime aitse o kişi pay sahibidir.³³³ Limitet şirketlerde ise pay sahibi (ortak), esas sermaye payına sahip kişilerdir.³³⁴ Ayrıca, pay sahibi olan kişinin cinsiyeti, evli olup olmaması gibi durumlar önem teşkil etmez.³³⁵ Medeni kanun kapsamında kısıtlı sayılan kişiler ise medeni hukuktaki kurallar doğrultusunda pay sahibi sıfatına sahip olur.³³⁶ Yukarıda da bahsedildiği gibi, pay sahipliği sıfatı paydan doğar ve bu

³²⁹ **Aydın**, s. 21. Limitet şirketlerde esas sermaye payı, ortağın bazı haklarının ne olduğunun belirlenmesi ve onların kullanılabilmesi için hesabi olarak bölünmekle, payın bu şekilde bölünmesi oy hakkının hesaplanmasına, temettünün belirlenmesine, ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinin belirlenmesine yardımcı olur. (**Dinç**, s. 149).

³³⁰ **Demirkapı**, s. 833.

³³¹ **Dinç**, s. 149.

³³² **Kaya**, s. 128; **Eroğlu**, s. 4.

³³³ **Aydın**, s. 6; **Kaya**, s. 128; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, *Ortaklıklar I*, N. 810; **Mehmet Bahtiyar/Esra Hamamcioğlu**, *Yeni TTK'ya Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları*, 1. bs. (İstanbul: Beta Yayınları, 2014): s. 54.

³³⁴ **Dinç**, s. 152. Yazar, ortak kavramını geniş anlamda ve dar anlamda olmak üzere iki şekilde tanımlamaktadır. Yazara göre ortak geniş anlamıyla, beraber iş yapan ve ortak menfaatleriyle birbirlerine bağlı olan kişilerdir. Dar anlamıyla ise ortak, şirketlere katılan kişilerdir.

³³⁵ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, *Ortaklıklar I*, N. 810.

³³⁶ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, *Ortaklıklar I*, N. 810.

kapsamda pay sahibine bazı haklar tanınmış olur. Payın, pay sahibine sağlamış olduğu haklar biri de bilgi alma ve inceleme hakkıdır.

3.1.1.2. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Pay Sahipliği Sıfatına Bağlı Olması

Söz konusu hak, TTK madde 614 lafzından da anlaşılacağı üzere her ortak tarafından kullanılır ve bu hakkın kullanımı için belli bir sınırlama getirilmemiş olup, belirli bir oranda paya sahip olmak veya azlık oluşturmak gibi bir gereklilik yoktur.³³⁷ Dolayısıyla hakkın sahibi kural olarak şirket pay sahibidir ve bu hakkı bireysel olarak kullanabilecektir.³³⁸ Özellikle maddedeki “Her ortak ... bilgi isteyebilir ve ... inceleme yapabilir” şeklindeki düzenleme, söz konusu hakkı ortağın kullanabileceğinin işaretidir.³³⁹ Kanundaki bu düzenlemeden de görüleceği üzere bu hak pay sahipliği sıfatına sahip olmaktan kaynaklanmaktadır.³⁴⁰ Pay sahipliği sıfatından kaynaklanan bireysel bir hak olduğundan ve de emredici düzenlemeler içerdiğinden dolayı, kullanımı herhangi birinin iznine bağlı olmayıp³⁴¹, oy hakkına

³³⁷ **Parlak**, s. 162; **Yavuz**, s. 51; **Bilge**, s. 435-436; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 45; **Kendigelen/Kırca**, s. 303.

³³⁸ **Dolu**, s. 78; **Kaya**, s. 127; **Çamoğlu**, s. 150; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 45; **Ünal**, s. 187.

³³⁹ TTK’da özellikle belirtilen bu özellik, İsvBK madde 697’de, her pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkı olduğuna vurgu yapılmıştır.

³⁴⁰ **Sümer**, s. 93; **Kaya**, s. 129. *Kaya*’ya göre, bilgi alma ve inceleme hakkı, pay sahibinin bizzat veya temsilci aracılığıyla kullanabildiği bireysel, mütesep ve vazgeçilemeyen bir hak olduğundan, pay sahibi dışında genel kurula katılan dinleyiciler, basın organları vb. kişiler bu hakka sahip değildir. (**Kaya**, s. 129, DN: 7). Örneğin, şirketten alacağı olan kişiler, şirket ile arasındaki ortaklık ilişkisinden kaynaklı olarak bazı haklara sahip olabilirler ancak bu kişiler üçüncü kişi konumunda olduğundan bilgi alma ve inceleme hakkını kullanmaları söz konusu olamaz. (**Dolu**, s. 79, DN: 260).

³⁴¹ Bilgi alma ve inceleme hakkının devamı niteliğinde olan özel denetim isteme hakkı, limitet şirketler açısından TTK madde 635 hükmünde düzenlenmiş olmakla birlikte, söz konusu hükümde anonim şirketlere ilişkin hükümlerin uygulanacağına atıf yapılmıştır. Bu doğrultuda hem anonim şirketlerde hem de limitet şirketlerde özel denetim isteme hakkı TTK madde 438 uyarınca bazı şartlara bağlı tutulmuştur. Bu hükme göre ancak ortağın pay sahipliği haklarını kullanabilmesi için gerekli olması taktirde ve bilgi alma ve inceleme

ilişkin sınırlandırmalar vb. özel durumlar olması da hakkın kullanımını etkileyen bir durum değildir.³⁴² TTK madde 614'te kullanılan "ortak" ibaresi ile, hakkın pay sahipliğine bağlı olduğu ve pay sahibi tarafından kullanılacağı ortaya çıkmıştır.³⁴³ Hakkın detaylı olarak incelendiği hükümler ele alındığında, hem bilgi alma ve inceleme hakkında hem de dava açma hakkında, pay sahibi hakkın kullanımında süjedir.³⁴⁴

Ortağın şirkette pay sahibi olup olmadığının belirlenmesi, bilgi alma ve inceleme hakkının kullanılması açısından önem teşkil etmektedir. Limitet şirketlerde kimlerin pay sahibi olduğu tutulan pay defterinde tespit edilebilmektedir. Pay defterine kaydedilen ortak, bilgi alma hakkının sahibi kabul edilmektedir.³⁴⁵ Pay sahiplerinin pay defterine yazılması ile ilgili düzenlemeler TTK madde 499'da yer almaktadır.³⁴⁶ Buna göre aksi sabit oluncaya kadar, pay defterine yazılan kişiler şirkette pay sahibi

talebi daha önceden kullanılmışsa özel denetim isteme hakkına sahip olunmaktadır. Buna ilişkin detaylı bilgi için bkz: **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 66, N. 202b vd.

³⁴² **Karasu**, s. 79; **Sümer**, s. 94; **Kaya**, s. 129.

³⁴³ Limited şirketlerde pay sahipliği sıfatının kazanılması ile ilgili bilgilendirme için bkz: **Can**, *Limited Şirketler*, s. 46.

³⁴⁴ **Dolu**, s 78.

³⁴⁵ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 46; **Ünal**, s. 187, DN: 1082.

³⁴⁶ **MADDE 499-** "(1) Şirket, senede bağlanmamış pay ve nama yazılı pay senedi sahipleriyle, intifa hakkı sahiplerini, ad, soyad, unvan ve adresleriyle, pay defterine kaydeder.

(2) Payın usulüne uygun olarak devredildiği veya üzerinde intifa hakkı kurulduğu ispat edilmediği sürece, devralan ve intifa hakkı sahibi pay defterine yazılamaz.

(3) Şirket, kaydın yapıldığını pay senedine işaret eder.

(4) Şirketle ilişkilerde, sadece pay defterinde kayıtlı bulunan kimse pay sahibi ve intifa hakkı sahibi olarak kabul edilir.

(5) Merkezî Kayıt Kuruluşu tarafından kayden takibi yapılan nama yazılı paylara ilişkin Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri ile ilgili diğer düzenlemeler saklıdır".

olarak kabul edilmektedir.³⁴⁷ Buradan da anlaşılmalıdır ki pay defterinde yazılı olmayan kişiler pay sahibi sayılmadığından şirkete karşı herhangi bir hak talebinde bulunamaz. Dolayısıyla bilgi alma ve inceleme hakkı kanunda tanımlanmış bir pay sahipliği hakkı olarak bu düzenlemelere göre yalnızca pay sahibi olan kişiler tarafından kullanılabilir.³⁴⁸

Söz konusu hakkın ortaklık sıfatına bağlı olarak kullanılmasında herhangi bir başkaca koşul olmaması, hakkın kullanımında eşitlik ilkesine uygun şekilde davranılmasını zorunlu kılmaktadır.³⁴⁹ Bu sebeptir ki, bir ortağa bilgi verilmişse, şirketteki diğer ortaklara da aynı şekilde verilmesi gerekmekte olup, hiç kimseye birbirinden farklı olacak şekilde ayrıcalık yapılamaz.³⁵⁰

Kişinin şirketteki pay sahipliği (ortaklık) sıfatı devam ettiği süre boyunca da bu hak kullanılabilir.³⁵¹ Bunun doğal sonucu olarak da, ortak sıfatını herhangi bir nedenle kaybeden ortağın bilgi alma ve inceleme hakkı da son bulur.³⁵² Yani, ortağın bu hakkı sadece belli bir dönem ile kısıtlı olmayıp, ortak olmak şartıyla şirket tüzel kişiliği var olmaya devam ettiği süre boyunca bu hakkını kullanabilecektir.³⁵³ Ayrıca,

³⁴⁷ **Şafak Narbay**, “6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Pay Ve Pay Senetlerinin Devri”, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 16, S. 3–4 (2012): s. 244; **Dolu**, s. 81; **Akdağ Güney**, s. 45.

³⁴⁸ **Dolu**, s. 81.

³⁴⁹ **Kaya**, s. 130.

³⁵⁰ **Kaya**, s. 130.

³⁵¹ **Yavuz**, s. 51; ; **Bilge**, s. 435; **Kaya**, s. 131; **Çamoğlu**, s. 150. TTK madde 642/3 uyarınca, şirketten ayrılan ve bu sayede ortaklık sıfatı son bulan ortağın şirket içinde kalan alacakları ödeninceye kadar şirketin hesapları ile ilgili bilgi alma ve inceleme yapabilir, çünkü bu konuda ortağın menfaati korunmak zorundadır. (**Çamoğlu**, s. 150, DN: 8).

³⁵² **Kaya**, s. 131; **Bilge**, s. 435; **Karasu**, s. 80; **Sümer**, s. 96; **Karataş**, s. 11. Ortaklık sıfatının kaybedildiği hallere örnek olarak, payın devredilmesi, şirketten çıkma veya çıkarılma verilebilir. (**Can, Limited Şirketler**, s. 47).

³⁵³ **Kaya**, s. 131, DN: 17.

şirket tüzel kişiliği tasfiye sürecine girerse, ortağın bilgi alma ve inceleme hakkı tasfiye dönemi bitinceye kadar devam etmektedir.³⁵⁴

Neticeten, şirkette pay sahibi olan ve pay sahipliği sıfatını ispat eden ortaklar, bilgi alma ve inceleme talebinde bulunabilir.³⁵⁵ İstisnalar saklı kalmak şartıyla pay sahipliği sıfatına haiz olmayan kişiler dışında hiç kimsenin TTK madde 614 kapsamında bilgi alma ve inceleme hakkını kullanması mümkün değildir.

Bu konuda, doktrinde gündemde kalan konulardan birisi de, pay sahibinin oydan yoksunluk halinde bilgi alma ve inceleme hakkını kullanıp kullanamayacağı, kullanacaksa hangi şartlarda, nasıl ve kim tarafından kullanılacağıdır. Bu konuda ilk olarak kısaca oy hakkından bahsetmekte fayda vardır. Oy hakkı, pay sahipliğinden kaynaklanan, şirkette pay sahibi olduğu anda doğan³⁵⁶ ve genel kurulda alınacak kararlara ilişkin pay sahibinin iradesini ortaya koyarak etkili olabilmesini sağlayan bir hak türüdür.³⁵⁷ Anonim şirketlere ilişkin kanun hükümlerinde oy hakkı, pay sahibinin kişisel hakları kategorisinde yer almasına rağmen, limitet şirkette pay sahibinin oy hakkı kanunun dördüncü bölümündeki “Şirketin Organları” başlığı içinde hüküm altına alınmıştır fakat bu durum oy hakkının kişisel nitelikte bir hak olduğu gerçeğini değiştirmez.³⁵⁸ Bununla birlikte, limitet şirketlerde her pay sahibi genel kurulda

³⁵⁴ **Bilge**, s. 435; **Karasu**, s. 80; **Kaya**, s. 131, DN: 17; **Sümer**, s. 96.

³⁵⁵ **Kaya**, s. 130; **Dolu**, s. 79. Pay sahipliği sıfatının ispatına ilişkin bilgi için bkz: **Kaya**, s. 131 vd.

³⁵⁶ Alman hukukunda, ortaklık statüsünün ticaret siciline kaydedildiği andan itibaren pay sahipleri oy kullanma hakkına sahiptir. (**Sabine Lieberam-Schmidt**, “Die Stimmrechtsvertretung im Aktien- und GmbH-Recht”, Universität Siegen, 2010, s. 10).

³⁵⁷ **Fatih Bilgili/M. Fatih Cengil**, “Limited Şirket Genel Kurulunda Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 0, S. 1 (2017): 71; **Ozan Can**, “Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler”, *Ankara Barosu Dergisi*, S. 2 (2015): 49; **F. Pelin Tokcan**, *Limited Ortaklıkta Oy Hakkından Yoksunluk*, 1. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2018), s. 1; **Dolu**, s. 87; **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 582.

³⁵⁸ **Tokcan**, s. 2.

kullanmak üzere oy hakkına sahiptir.³⁵⁹ Sahip olduğu bu hak, ortağın vazgeçemeyeceği, kendi rızasıyla dahi olsa engelleyemeyeceği bir haktır.³⁶⁰ Ortak, oy hakkını kullanmasıyla şirket işlerine katılım sağlayarak etkili olmaktadır.³⁶¹ Ancak bazı hallerde, söz konusu hakkın pay sahipleri açısından bu kadar önemli olmasına rağmen, şirketin menfaatinin sağlanması amacıyla pay sahibi oy hakkından yoksun bırakılarak oy hakkını kullanma yetkileri elinden alınmaktadır.³⁶² Oydan yoksunluk kavramı, kanunda düzenlenmiş bazı kararlara ilişkin pay sahibine geçici süreliğine oy hakkından yoksun bırakılması anlamına gelmektedir.³⁶³ Anonim şirketlerde oydan yoksunluk hallerinin düzenlenmesinin en temel nedeni, şirket ile ortaklar arasında menfaat çatışması olduğunda, ortağın kendi lehine oy kullanmasının önüne geçilmesinin sağlanmasıdır.³⁶⁴ Aynı durumun limitet şirketler açısından da geçerli olduğu kabul edilmektedir.³⁶⁵ Limitet şirketler bakımından pay sahibinin oydan

³⁵⁹ **Bilgili/Cengil**, s. 69.

³⁶⁰ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 66, N. 183; **Bilgili/Cengil**, s. 69; **Can**, s. 49; **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 576; **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 583. Asgari oy hakkının (pay sahibinin en az bir oya sahip olması anlamına gelmektedir) vazgeçilemez nitelikte olduğu TTK madde 447'den kaynaklanmaktadır. Asgari oy hakkının vazgeçilmez olmasının anlamı, pay sahibinin çıkarlarını koruması ve şirketin temel yapısının özellikleri ile ilgili olmasıdır. (**Tokcan**, s. 2; **Bahtiyar/Hamamcıoğlu**, *Genel Kurul Toplantıları*, s. 54-55; **Nuri Erdem**, “6102 Sayılı Yeni TTK.’ya Göre Anonim Ortaklık Pay Sahiplerinin Müktesep (Kazanılmış) Hakları”, *Regesta Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 2, S. 1 (2012): 31; **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 583.

³⁶¹ **Can**, *Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler*, s. 49. Yazar, oy hakkını pay sahibinin ifade özgürlüğünün yansıması olarak ifade etmektedir.

³⁶² **Dolu**, s. 87; **Bilgili/Cengil**, s. 80; **Can**, s. 50.

³⁶³ **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 576. Tokcan, oy hakkından yoksunluk kavramını, “Ortağın asgari oy hakkının bazı hallerde kullanamaması” olarak açıklamaktadır. (**Tokcan**, s. 4).

³⁶⁴ **Can**, *Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler*, s. 50.

³⁶⁵ **Can**, *Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler*, s.

yoksunluğuna ilişkin düzenlemeler TTK madde 619'da yer almaktadır. İsvBK madde 806a ile hüküm altına alınan düzenlemelerin aynısı TTK madde 619 ile genişlemiştir.³⁶⁶ Söz konusu düzenlemelerin varlığı halinde,

- Şirket yönetimine katılanlar, müdürlerin ibrasına ilişkin kararlarda oy kullanamaz (TTK m. 619/1).
- Şirkete ait esas sermaye payının, Şirket tarafından iktisap edilmesine ilişkin kararlarda, esas sermaye payını devreden ortağın oy kullanma hakkı bulunmamaktadır (TTK m. 619/2).³⁶⁷
- Pay sahiplerinin bağlılık yükümlülüğüne veya rekabet yasağına aykırı eylemlerinin onaylanmasına ilişkin kararlarda ilgilinin oy hakkı yoktur (TTK m. 619/3).³⁶⁸

50; Botschaft zur Revision des Obligationenrechts (GmbH-Recht sowie Anpassungen im Aktien-, Genossenschafts-, Handelsregister- und Firmenrecht), 2001, s. 3208. <http://www.admin.ch/opc/de/federal-gazette/2002/3148.pdf> (Erişim Tarihi: 01/05/2024).

³⁶⁶ İsviçre hukukundaki madde 806a düzenlemesinde, üç tane oydan yoksunluk hali mevcuttur. Eski kanuni düzenlemede ise yalnızca ibra kararı için oydan yoksunluk hali düzenlenmişti. (**Bilgili/Cengil**, s. 81, DN: 72).

³⁶⁷ Tek kişilik limitet Şirkette, TTK m. 574/3 uyarınca Şirket kendi esas sermaye payını iktisap edemeyeceğinden, söz konusu fıkranın tek kişilik limitet Şirketlerde uygulama alanı yoktur.

³⁶⁸ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2014/685 E. 2014/8941 K. 12/05/2014 Tarihli, anonim Şirketin genel kurulunda alınan bir kararın iptaline ilişkin olan dava sonucunda verdiği kararında özetle; davaya konu iptali istenen genel kurul kararının ilgili maddesinde, Şirketteki tüm yönetim kurulu üyelerinin rekabet yasağının kaldırıldığı, ancak mahkemece sadece tek bir yönetim kurulu üyesini ilgilendirdiğinden bahisle oydan yoksunluk halinin yalnızca o ye bakımından aranması gerektiği yönündeki değerlendirme yapıldığı ancak bu değerlendirmenin isabetsiz olduğu, bütün yönetim kurulu yeleri bakımından yapılan rekabet yasağının kaldırılması oylamasında her bir yönetim kurulu yesinin Şirketle rekabet yasağının kaldırılmasına yönelik kararın yeterli nisapla alınıp alınmadığının belirlenmesi gerektiğini, bu doğrultuda bir yönetim kurulu yesi kendisi ile ilgili alınacak kararda oydan yoksunsa, başka bir ye ile ilgili alınacak kararda oy hakkına sahip olduğunu belirtmiştir. <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 01/05/2024). Buradaki sorun, ilk olarak mahkeme sadece bir yönetim kurulu yesi ile ilgili kararı esas almış, diğerleri ile ilgili karar vermemiştir. Dolayısıyla yargıtayın bu kararı isabetlidir. İkinici olarak, bütün yönetim

Yukarıda belirtilen durumlardan herhangi birinin varlığı halinde “oy hakkından yoksunluk” terimi kullanılmakta ve bunun sonucunda da ortağın oy hakkının donmuş olmaktadır.³⁶⁹ Doktrinde, ortağın oy hakkından yoksun olduğu durumlarda, pay sahipliği sıfatının olumsuz anlamda etkilenmediği, pay sahipliği sıfatının devam ettiği ve oydan yoksunluk hali olsa dahi bilgi alma ve inceleme hakkının kullanılabilceği savunulmaktadır.³⁷⁰ Çünkü bu hak diğer haklardan bağımsızdır. Kaldı ki yoksunluk ifadesi yalnızca oy hakkını kullanıp kullanamamak ile ilgilidir.³⁷¹ Dolayısıyla bu durum pay sahibinin haklarını kullanılmasını engellemez.³⁷² Zaten engellenmesi de kanunun amacına ve hakkın vazgeçilemez karakterine ters düşecektir. Bir başka deyişle, oydan yoksun olan pay sahibinin şirketteki yatırımlarını güvence altına almak için menfaatleri doğrultusunda şirket ile ilgili konularda aydınlanma ve bilgi sahibi olma ihtiyacı devam etmektedir.³⁷³ Bu çerçevede TTK madde 614 kapsamında, oydan

kurulu üyeleri kendileriyle ilgili rekabet etme hakkında karar verileceği zaman, menfaat çatışması olacağından oydan yoksundur. Ancak bir üye, başka bir yönetim kurulu üyesi hakkında oy verirken oydan yoksun değildir. Değnilmesi gereken bir başka husus ise, eğer bu şirket aile şirketiye ve diğer yönetim kurulu üyeleri de eşi veya çocuğuysa TTK madde 436/1'in şirketle rekabet etme kapsamında da değerlendirilip değerlendirilmeyeceğini yargıtayın incelemesi daha isabetli olurdu. Söz konusu hükümde pay sahibi, kendisi veya maddede belirtilen yakınları ile şirket arasında kişisel nitelik arz eden bir yargı kurumu veya hakemdeki davaya ilişkin kararlarda oy hakkından yoksun olduğu belirtilmiştir. Kişisel nitelik arz eden bir işe örnek olarak rekabet yasağının kaldırılması verilebilir. Bu kapsamda rekabet yasağına ilişkin kararlarda da pay sahibi, kendisi veya eşi, altsoy ya da üstsoy ile bu kişilerin ortak olduğu şirketler hakkında yapılacak olan oylamada oydan yoksun olacaktır.

³⁶⁹ **Dolu**, s. 87.

³⁷⁰ **Kaya**, s. 133; **Dolu**, s. 87-88; **Akdağ Güney**, s. 45.

³⁷¹ **Kaya**, s. 133.

³⁷² **Dolu**, s. 87-88; **Kaya**, s. 133. Yazar, SPK hükümleri uyarınca oydan yoksun payın sahiplerinin de (oydan yoksun pay senedi sahipleri) bilgi alma hakkına sahip olduğunu belirtmiştir. (**Kaya**, s. 138-139).

³⁷³ **Dolu**, s. 88.

yoksun olan pay sahipleri de, oydan yoksun olmayan pay sahipleri gibi bilgi alma ve inceleme hakkını kullanabilecektir.

Buna ilişkin üzerinde durulması gereken bir diğer konu ise, bilgi talep eden ortağın talebinin reddi halinde genel kuruldaki oylamada oydan yoksun olup olmadığıdır. Kanunun 619. maddesinde oydan yoksunluk halleri sınırlı sayıda³⁷⁴ sayılmakla birlikte, talebi reddedilen ortağın oy kullanamayacağına ilişkin bir düzenleme mevcut değildir.³⁷⁵ TTK madde 614'te de müdürlerin ortağın talebini reddetmesi halinde, genel kurula başvuran ortağın oy kullanabileceğine veya kullanamayacağına dair bir açıklama bulunmamaktadır.³⁷⁶ *Pulaşlı*, oydan yoksunluk hallerinin madde 619'da tek tek sayıldığını ve bu sayılanlar arasında bilgi talep eden ortağın oydan yoksun olacağına ilişkin herhangi bir düzenleme yer almadığını, bu sebeple bilgi talep eden ortağın genel kurulda oy kullanma hakkının olduğunu savunmaktadır.³⁷⁷ Başka bir görüşe sahip yazar ise, her ne kadar maddede bilgi talep eden ortağın oy hakkında yoksun olduğu belirtilmemişse de, ortağın yine de genel kurul toplantısında oy kullanamayacağını, 614. ve 619. maddenin amaçları birlikte ele alındığında bağlılık yükümlülüğünden ve rekabet yasağından muaf olmasına ilişkin kararlar bakımından

³⁷⁴ Sınırlı sayıda olmasına ilişkin değerlendirmeler için bkz: **Hasan Nerad**, "Limited Şirketlerin Geleceği Bir Deneme", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 7, Özel Sayı (2005): 234.

³⁷⁵ **Can**, *Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler*, s. 57; **Bilgili/Cengil**, s. 98.

³⁷⁶ **Can**, *Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler*, s. 56-57. Ancak buna ilişkin bir düzenleme bulunmasa bile ortağın genel kurul toplantısına iştirak etmesi yasak değildir. (**Can**, *Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler*, s. 57, DN: 34).

³⁷⁷ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 66, N. 198c; **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 66, N. 200c.

ortağın oy kullanmasının mantıklı olmadığını savunmaktadır.³⁷⁸ Buna dayanak olarak ise şirketin bağlılık yükümlülüğüne ve rekabet yasağına aykırı olan eylemlerde bulunulmasını onaylayan kararlarda ortağın oy kullanamamasının sebebi olarak şirketin zarar görme ihtimalinin bulunması olduğunu belirtmektedir.³⁷⁹ Yazar, eğer bu konuda ortağa oy hakkı tanınırsa, ortağın kendi aleyhine olacak şekilde oy kullanmayacağını düşünmektedir.³⁸⁰ Aynı düşünceye sahip bir başka yazarın görüşüne göre ise, ortağın bilgi alma ve inceleme talebi reddedildiğinde genel kurulda oy kullanıp kullanamayacağına dair değerlendirme TTK madde 619/3 hükümlerine göre yapılmalı ve bu doğrultuda ortak oy kullanmamalıdır.³⁸¹ Söz konusu hükümde şirketin menfaati ön plana çıkarılmıştır. Nitekim oydan yoksunluk müessesenin düzenlenmesindeki en temel amaç şirketi koruma altına almaktır. Yazara göre eğer ortağa bu konuda oy hakkı tanınırsa, ortak bunu kendi lehine kullanacağından, bunun sonucunda şirketin menfaati olumsuz etkilenebilecektir.³⁸²

³⁷⁸ **Can**, *Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler*, s. 57.

³⁷⁹ **Can**, *Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler*, s. 59.

³⁸⁰ **Can**, *Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler*, s. 59. *Pulaşlı*, bu görüşe katılmamaktadır. Yazara göre, kendi görüşünde de olduğu gibi oydan yoksunluk halleri TTK m. 619/3'te sayıldığından ve bu sayılanlar arasında genel kurulda bilgi talep eden ortağın oydan yoksun olduğuna dair bir düzenleme bulunmamaktadır. Bilgi alma ve inceleme hakkının kullanımında ortakla şirket arasındaki menfaat çatışması olmamaktadır. Ayrıca talep edilen bilginin şirketin zararına olabileceği ihtimali düşünülerek kanundan müdürlerin bu talebi gerekli ölçüde engelleyebileceği düzenlemesine yer verilmiştir. Bu sebeple bu görüşü eleştirmektedir. (**Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 66, N. 198c).

³⁸¹ **Bilgili/Cengil**, s. 100.

³⁸² **Bilgili/Cengil**, s. 100.

3.1.2. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Temsilci Aracılığıyla Kullanılması

Ortağın bilgi alma ve inceleme hakkı, ortaklık sıfatına bağlı olarak kullanılabilen bir hak olduğundan, bizzat ortak tarafından kullanılabilmesi kabul görmektedir.³⁸³ Ancak ortak, nadiren de olsa bu hakkını temsilci aracılığı ile de kullanabilmektedir.³⁸⁴ Fakat kanunda ortağın bu hakkını temsilci konumunda olan kişi tarafından kullanabileceğine dair bir hüküm bulunmadığı gibi³⁸⁵ bu durumu yasaklayan bir hüküm de bulunmamaktadır.³⁸⁶

Ortak, bazı durumlarda bu hakkını kullanmadığı zaman iki tane temsil çeşidi ortaya çıkmaktadır: Kanuni temsil ve iradi temsil.³⁸⁷ Doktrinde kanuni temsil, ortağın kendi iradesi dışında, sahip olduğu hakkın kullanımının yasa³⁸⁸ veya hakim kararı ile gerçekleşmesi olarak tanımlanmaktadır.³⁸⁹ Bu durumlara örnek olarak; fiil ehliyetine sahip olmama durumunda ortak yerine bilgi alma ve inceleme hakkını onun adına velisinin ya da vasisinin kullanması³⁹⁰, yaş küçüklüğü halleri, mirasa ortak olma halleri

³⁸³ **Bilge**, s. 436; **Dolu**, s. 95; **Kaya**, s. 144; **Karasu**, s. 80; **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 509; **Ceylan**, s. 77; **Ünal**, s. 190.

³⁸⁴ **Dolu**, s. 95; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 58; **Kaya**, s. 144; **Karasu**, s. 80; **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 509; **Ünal**, s. 190; **Akdağ Güney**, s. 47. Alman hukukunda da sır saklama yükümlülüğüne sahip olan ortağın bilgi alma ve inceleme hakkını kullanırken temsilci tutabileceği, bunlar dışında kalan kişilerin ise temsilci olarak görev yapamayacağı kabul edilmektedir. (**Kaya**, s. 145, DN: 73).

³⁸⁵ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 509.

³⁸⁶ **Ceylan**, s. 77; **Akdağ Güney**, s. 47.

³⁸⁷ **Dolu**, s. 96; **Bilge**, s. 436; **Karasu**, s. 80; **Kaya**, s. 146; **Ünal**, s. 190.

³⁸⁸ Temsilci sıfatının kanun hükmü ile kullanılmasına örnek olarak TTK madde 432 gösterilebilir.

³⁸⁹ **Karasu**, s. 80; **Kaya**, s. 148-149.

³⁹⁰ **Ünal**, s. 191; **Çamoğlu**, s. 150; **Parlak**, s. 163; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 58. Bu kişiler, ortak adına bilgi alma ve inceleme hakkı da dahil olmak üzere ortaklıktan kaynaklanan bütün hakları kullanabilirler. (**Ceylan**, s. 77).

vb. gösterilebilir.³⁹¹ Bu sayılan durumlarda, ortak kanuni temsilci aracılığı ile temsil edileceğinden, ortağın bilgi alma ve inceleme hakkını kullanamayacağı kabul edilmektedir.³⁹²

İradi temsil ise, ortağın kendi irade serbestisiyle, ortaklıktan kaynaklı haklarını kullanmak üzere temsilciye verdiği yetki olarak tanımlanabilir.³⁹³ Bu durum ortağın bilgi alma ve inceleme hakkını bizzat kullanmasının istisnasını oluşturmaktadır.³⁹⁴ Ortağın haklarını kullanmasının mümkün olmadığı hallerde, haklarını iradi temsilci aracılığıyla kullanmaya gereksinim duyabilir.³⁹⁵ Ortağın bazı zaruri durumlarda bilgi alma ve inceleme hakkını iradi temsilci ile kullanabileceği duruma örnek olarak şu gösterilebilir; ortak hasta olduğunda şirket bünyesinde bulunmadığı zaman diliminde hakkını temsilci vasıtasıyla kullanabilir.³⁹⁶ Hastalık dışında bu hallere ilişkin öğretide, iş temposunun fazlalığı, yapılan toplantıya daha tecrübeli bir kişinin iştirak etmesi, gizli kalma arzusu vb. durumlar örnek olarak gösterilmiştir.³⁹⁷ Ancak bu gibi zaruri durumlar olmadığında, yani ortak şirket bünyesindeyken de temsilci vasıtasıyla hakkın kullanılması gerekebilir. Şener, bu duruma örnek olarak, pay sahibinin şirket ile rekabet etmesi halinde uzmandan yararlanarak bilgi alma ve inceleme hakkını kullanabileceğini belirtmiştir.³⁹⁸ Veya talep edilen bilgi teknik bir bilgi gerektiriyorsa (örneğin şirket defter ve belgelerinin incelenmesi ya da şirketin muhasebesi ile ilgili

³⁹¹ **Kaya**, s. 149; **Dolu**, s. 96; **Bilge**, s. 436. Ayrıca bknz: **Karasu**, s. 80. Yazara göre bunlara ek olarak, ortaklığın iflas veya tasfiye haline girmiş olduğu durumlarda, tasfiye memurları ve iflas daireleri temsilci konumundadır. Bu sebeple pay sahibini temsilen bilgi alma hakkını kullanır. Aynı zamanda tasfiye memuru TTK m. 542/1-i uyarınca bilgi verme yükümlüsüdür.

³⁹² **Karasu**, s. 80; **Kaya**, s. 149-150; **Dolu**, s. 96.

³⁹³ **Dolu**, s. 96-97; **Kaya**, s. 146.

³⁹⁴ **Dolu**, s. 96.

³⁹⁵ **Bilge**, s. 436.

³⁹⁶ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 509; **Kendigelen/Kırca**, s. 304.

³⁹⁷ **Dolu**, s. 97; **Karasu**, s. 80.

³⁹⁸ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 509. Yazar, ortaklar tarafından uzmanın şahsına itiraz edilebileceğini belirtmektedir. (**Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 510).

konular), ortak bu hakkını mali müşavir, avukat vb. kişiler aracılığıyla bir uzman³⁹⁹ yardımıyla da kullanabilir.⁴⁰⁰ Bu uzmanlardan yararlanılması, ortağın haklarının daha etkili kullanılabilmesine fayda sağlayabilir.⁴⁰¹

Hem kanuni temsilci ve iradi temsilci, hem de uzman olarak yetkilendirilen kişi, ortağın haklarını kullandığı sırada edindiği bilgileri ve şirketin sırlarını gizli tutmak zorundadır.⁴⁰² Bunun kanuni dayanağını TTK'nın 527. maddesi oluşturur. İlgili maddede, defter ve belge incelemesi yapılması sonucu elde edilen bilgilerin ve sırların açıklanmasının yasak olduğu düzenleme altına alınmıştır.

Temsilci olarak yetkilendirilen kişi kim olursa olsun, ortak gibi ortaklıktan kaynaklı tüm hakları kullanmaya yetkili olduğundan, keyfi ve kanuna uygun olmayacak şekilde temsilcinin bu hakları sınırlandırılmaz.⁴⁰³ Çünkü bu durum ortağın haklarının kısıtlanması ve haksız yere engellenmesi sonucunu doğurur. Bu da hakkın düzenleme amacına ve emredici nitelikte olmasına aykırılık teşkil eder.⁴⁰⁴

Doktrinde *Karasu*, temsilci vasıtasıyla kullanılan bilgi alma ve inceleme hakkı bakımından, yetkilendirilen temsilcinin ortaklar veya sır saklama yükümlülüğüne sahip olan kişiler dışında başka birinin olamayacağını savunmaktadır.⁴⁰⁵ Bunun sebebi

³⁹⁹ Uzman, “*Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse*” olarak tanımlanmıştır. (TDK, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 05/05/2024).

⁴⁰⁰ **Bilge**, s. 436; **Karasu**, s. 80; **Kaya**, s. 146; **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 510; **Dolu**, s. 101; **Ceylan**, s. 77; **Ünal**, s. 192.

⁴⁰¹ **Dolu**, s. 101.

⁴⁰² **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 509-510.

⁴⁰³ **Akdağ Güney**, s. 48; **Dolu**, s. 97; **Bilge**, s. 436; **Karasu**, s. 80-81. Yetkilendirilen temsilci, pay sahibinden ayrı görülmemeli ve pay sahibi gibi hakkı kullanmasına izin verilmelidir. Nasıl ki pay sahiplerine hakkın kullanımında eşit işlem ilkesi uygulanıyorsa, temsilci ile hakkın kullanımında da bu ilke geçerli olmalıdır. (**Dolu**, s. 99).

⁴⁰⁴ **Karasu**, s. 81.

⁴⁰⁵ **Karasu**, s. 81. Aynı görüşe ilişkin bkz: **Bilge**, s. 436. Aksi yönde bkz: **Akdağ Güney**, s. 48.

olarak da şirketin sırlarının açığa çıkma tehlikesi oluşabileceğini belirtmektedir.⁴⁰⁶ *Dolu* ise bu görüşe katılmamaktadır. Yazara göre, pay sahibinin temsilcisi olan kişinin sır saklama yükümlülüğü yoktur.⁴⁰⁷ Zaten şirketin sırlarının açığa çıkmasını engelleyecek kanuni önlemlerin alındığını belirtmektedir.⁴⁰⁸

3.1.3. Müdür Olan Ortağın Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı

Şirketin idaresinden sorumlu olan müdürlerin, TTK madde 614 kapsamında bilgi alma hakkına sahip olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.⁴⁰⁹ TTK hükümlerine göre, limitet şirkette müdürler⁴¹⁰ 623 ile 632. maddeler arasında düzenlenmiştir. Buna göre, limitet şirketler bünyesinde bir yönetim ve temsil organının bulunması gereklidir⁴¹¹ ve bu organ müdür veya müdürlerdir.⁴¹² Müdürler, şirkette idare ve temsil görevini üstlenmektedir.⁴¹³ Müdürlerin bu özelliği, anonim şirketteki yönetim

⁴⁰⁶ **Karasu**, s. 81.

⁴⁰⁷ **Dolu**, s. 100.

⁴⁰⁸ **Dolu**, s. 100.

⁴⁰⁹ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 47.

⁴¹⁰ Mülga kanunda ve İsvBK'daki limitet şirketlere ilişkin düzenlemelerde, yönetim organı olarak "özden organ" ilkesi geçerliydi. Ancak YTTK ile "seçilmiş yönetim organı" fikrine geçiş yapılmıştır. Bunun sebebi, yönetimde daha da uzmanlaşarak ihtiyaçlara daha iyi cevap verme düşüncesidir. Bu nedenle limitet şirketin temsil ve yönetim organı seçilmiş ortak veya ortak olmayan kişilere verilmiştir. (**Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 67, N. 49. Ayrıca bknz: **Şükrü Yıldız**, "Limited Ortaklıklarda Müdürlerin Sorumluluğu", *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 12, S. 24 (2013): 63).

⁴¹¹ Bu gereklilik, tüzel kişiliğe sahip olan limitet şirketin organlar aracılığıyla hukuki iş ve işlemlerini gerçekleştirip borç altına girebilmesinden kaynaklanmaktadır. (**Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 642).

⁴¹² **Soner Altaş**, "Limited Şirket Müdürlerinin Bilgi Alma Ve İnceleme Hakları", *Mali Çözüm Dergisi*, Yıl: 24, S. 125 (2014): 145.

⁴¹³ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 641; **Yıldız**, s. 62; **Karahan/Çeker**, *Şirketler Hukuku*, s. 841.

kuruluna denk gelmektedir.⁴¹⁴ Bu görev, müdür sıfatına sahip olan bir veya daha fazla ortağa verilebileceği gibi, bütün ortaklara veya herhangi bir üçüncü kişiye de verilebilir (TTK m. 623/1).⁴¹⁵ Madde düzenlemesinden de anlaşılacağı üzere, limitet şirkette bir tane müdürün olması da yeterli görülmüştür.⁴¹⁶ şirkette birden fazla müdür olması halinde ise, onların müdürler kurulu oluşturduğu, aralarından birinin ise müdürler kurulu başkanı seçileceği hüküm altına alınmıştır (TTK m. 624). Dolayısıyla tek müdürün olduğu limitet şirketlerde yönetim organı müdür, birden fazla müdürün olduğu limitet şirketlerde ise yönetim organı müdürler kuruludur.⁴¹⁷ Müdürlerin yukarıda bahsedilen yönetim, temsil ve idare görevlerini tam anlamıyla yerine getirebilmesi için, kanun tarafından öngörülen bilgi alma ve inceleme hakkına sahip olması ve aynı pay sahipleri gibi, şirketteki bütün iş ve işlemlerden haberdar olmaları gerekmektedir.⁴¹⁸

TTK'da, limitet şirketlerde müdürlerin bilgi alma ve inceleme hakkı ayrı bir başlık altında düzenlenmemiş, TTK madde 644/1-c hükmü uyarınca, müdürlerin bilgi alma ve inceleme hakkına ilişkin hükümlerin TTK madde 392'nin kıyas yolu ile uygulanacağı kuralına yer verilmiştir. Bu atıf dolayısıyla ilgili kanun hükmüne göre, müdürler de tıpkı anonim şirketteki yönetim kurulu yeleri gibi, şirketteki bütün işler ve işlemler hakkında bilgi talebinde bulunabilir, bunlarla ilgili soru sorabilir ve inceleme yapmak isteyebilir. Müdürlerin bu hakkı sınırlandırılmaz, engellenemez ve kaldırılamaz (TTK m. 392/6).

şirket müdürünün sorumluluğundan dolayı, bilgi alma ve inceleme hakkına sahip olması çok doğaldır. Müdürlere güvenerek verilen yönetim görevinin ve ortaklık ile arasındaki ilişkinin sağlam olması açısından, bu hakkın müdürlere verilmesi gereklidir.⁴¹⁹

⁴¹⁴ şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 641.

⁴¹⁵ Böyle bir durumda, aynı madde fıkrasına göre, "En azından bir ortağın, şirketi yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması gerekir".

⁴¹⁶ Altaş, *Müdürler*, s. 145.

⁴¹⁷ Altaş, *Müdürler*, s. 146; şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 643.

⁴¹⁸ Altaş, *Müdürler*, s. 146.

⁴¹⁹ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 186.

Anonim şirketlere ilişkin TTK madde 370/1 hükmünde, esas sözleşmede aksi öngörülmemişse, temsil yetkisinde çift imza kuralının benimsendiği belirtilmiştir. Böyle bir durum limitet şirketlerde yoktur. Ancak madde 370/2 sebebiyle, kanun gereği icra yetkisi olmayan müdürlerin bilgi talep etme hakkı vardır. İcra yetkisi olan müdür zaten olayın içinde olduğundan bilgi talep etmesine gerek kalmamaktadır. İkinci olarak, çift imza kuralı benimsenmişse, zaten ikisi de işlemleri gerçekleştireceğinden, imza attığı belgeleri inceleyeceği ve bilgi alabileceği kabul edilir. Bu itibarla *Pulaşlı*, TTK madde 644/1-c hükmünde YK üyelerinin bilgi alma ve inceleme hakkına ilişkin hükümlerin TTK madde 392'nin kıyas yolu ile limitet şirketlere uygulanacağı kuralına yer verilmesini yerinde olmadığını belirtmektedir. Çünkü YK üyelerinin toplantı esnasında bilgi alma ve inceleme hakkı, TTK madde 614/1 hükmünde pay sahibinin toplantı dışında müdürlerden bilgi alma ve inceleme yapabileceğini belirttiğinden, bu hükmün şirketin ortağı olan ve icra yetkisine haiz olmayan müdürlere uygulanabilmesinin anlamı yoktur.⁴²⁰

3.1.3.1. Müdürlerin Müdürler Kurulunda Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı

İstisnalar hariç olmak üzere, müdür bilgiyi müdürler kurulundayken almalıdır, yani direkt bilgiyi verecek kişilere başvurarak talepte bulunamaz.⁴²¹ müdüre verilecek bilgiler talebe uygun olarak verilmeli, detaylı ve tatmin edici olmalıdır.⁴²²

Müdürün incelemek istediği belgeler müdürler kuruluna getirilmesi ve bir konu ile ilgili bilgi alma talebi reddedilemez (TTK m. 392/1). Bu hakkın kullanımı, aynı pay sahiplerinde olduğu gibi, şirketin işleri ve işlemleri ile sınırlı olup, kişisel işler ve bilgiler hakkında bu hak kullanılamaz.⁴²³ Ancak bu kişisel ve özel işler, şirketi ilgilendiriyorsa, müdürler bu konu hakkında da bilgi alabilecektir.

⁴²⁰ **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 67, N. 61f. Yazar, anonim şirketlerdeki yönetim kurulu ile limitet şirketlerdeki müdürler aynı konumda olmadığından, yönetim kuruluna ilişkin hükümlerin müdürlere gözü kapalı olarak kıyasen uygulanmasının da mümkün olmadığını belirtmektedir.

⁴²¹ **Altaş**, *Müdürler*, s. 147.

⁴²² **Seçil Şahin**, "Limited Şirketlerde Müdür", (Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017), s. 31.

⁴²³ TTK madde 392 gerekçesi. Ayrıca bknz: **Altaş**, *Müdürler*, s. 147; **Şahin**, s. 31.

Her ne kadar müdürler kurulundan bahsedilse de, kanun tarafından bu hak müdürün kişiliğine verilmiş olup, sadece talep eden müdür bilgi alabilecekken, müdürler kurulunun hepsi bilgi alma ve inceleme talebinde bulunamaz.⁴²⁴

Kanunda, talep edilen bilginin şirketin sırrı olduğu için gizli kalması gerektiği durumlarda ve korunması gereken şirket menfaatinin tehlikeye girmesine sebep olması halinde, bilgi alma talebinin reddedilip reddedilmeyeceğine dair bir hüküm düzenlenmemiştir. Halbuki bu düzenleme pay sahipleri açısından vardır. Müdürler için böyle bir düzenlemeye yer verilmesinin sebebi şu şekilde yorumlanabilir. İlk olarak, güvenilir olan kişi müdür seçilmelidir, bu sebeple seçilen kişinin zaten güvenilir olduğu için seçildiği kabul edilebilir.⁴²⁵ İkinci olarak ise, TTK'nın 614. maddesinde düzenlenen hüküm uyarınca, şirket sırlarının ve çıkarlarının korunmasına ilişkin direkt olarak bir koruma getirilmiştir.⁴²⁶ Ancak bu durum müdürlerin de bu hakkının sınırlandırılmayacağı anlamına gelmemelidir. *Pulaşlı*, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma ve inceleme hakkına ilişkin makalesinde bir değerlendirme yapmakta ve bu kapsamda yönetim kurulu üyelerinin, bilgi alma ve inceleme hakkının beş farklı hususta sınırlandırılabilirliğini ve bunların; görev sınırı, orantılılık ilkesi sınırı, çıkar çatışması sınırı, hakkın kötüye kullanılması yasağı sınırı, işletme veya ticari sır sınırı olarak belirlemektedir.⁴²⁷ Bu kapsamda müdürlerin bilgi alma ve inceleme hakkına ilişkin olarak sınırlandırma ölçütünde bu görüşten faydalanmanın mümkün olabileceği düşüncesindeyiz.

Müdürler kurulu toplantısında müdüre bilgi vermekle yükümlü kişiler, başkan, komiteler, yöneticiler, ticari mümessiller, vekiller ve tacir yardımcılarıdır.⁴²⁸

⁴²⁴ **Altaş**, *Müdürler*, s. 147; **Parlak**, s. 173; **Şahin**, s. 31.

⁴²⁵ **Altaş**, *Müdürler*, s. 147.

⁴²⁶ **Altaş**, *Müdürler*, s. 147.

⁴²⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz: **Hasan Pulaşlı**, “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 18, S. 2, (2012): 591; **Parlak**, s. 173-174.

⁴²⁸ **Dağlar Ekşi**, “Limited Şirketlerde Yönetim Organı: Müdür”, (Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018), s. 132; **Altaş**, *Müdürler*, s. 148; **Şahin**, s. 32; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 48.

Müdürlerin bilgi alma ve inceleme talepleri başkan tarafından reddedildiğinde, iki gün içinde müdürler kuruluna başvurulur (TTK m. 392/4). Bu kurulda, talep edilen bilginin ve incelemenin niteliği göz önüne alınarak, makul bir süre içerisinde cevap verilmeli, cevap verilmezse zımni ret olarak edilmektedir.⁴²⁹ Ya da, kurul bu talebi kabul etmezse veya toplanamazsa, müdürün mahkemeye başvuru hakkı olup, mahkemenin verdiği karar ise kesin olacaktır.

3.1.3.2. Müdürler Kurulu Dışında Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı

Her bir müdür, müdürler kurulu toplantısı dışında, başkandan izin alarak şirket yönetiminde görevli olan kişilerden, belirli işler hakkında bilgi alabileceği gibi, görevi için gerekliyse⁴³⁰ başkandan şirketin defter ve belgelerini inceleme talebinde bulunabilir (TTK m. 392/3). Yukarıda da belirtildiği gibi asıl kural müdürler kurulunda bilgi almaktır. Ancak istisna olarak müdürler kurulu dışında bilgi alınacaksa, söz konusu kanuni düzenlemeye göre müdürler kurulu başkanından izin almak gerekmektedir. Görüleceği gibi kanun bu hakkı sınırlı hallerde ve izin alınması şartıyla kullanma imkanı tanımıştır.⁴³¹ Müdürün aldığı izin sonrasında müdürler kurulu başkanı bu talebi reddederse TTK m. 392/4 hükmü uygulama alanı bulur. Görüldüğü gibi, 392. maddede, müdürler kurulu toplantısı sırasında ve toplantı dışında müdürlerin bilgi alma talepleri ayrı kurullarla düzenlenmiş ama talebin reddedilmesi halinde ise uygulanacak kural aynı kalmıştır.⁴³²

3.1.3.3. Müdürler Kurulu Başkanının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı

Müdürler kurulu başkanının, müdürler kurulunun onayı olmadan kurul toplantısı haricinde bilgi alması ve inceleme yapması mümkün değildir (TTK m. 392/5). Burada, müdürlerin genel kurul dışında bilgi alma ve inceleme hakkına uygulanan hükümler geçerlidir. Müdürler kurulu başkanının da, talebinin reddedilmesi karşısında mahkemeye başvuru imkanı vardır.

⁴²⁹ **Şahin**, s. 32.

⁴³⁰ Müdürün inceleme talebi, ancak görevini hesap verilebilirlik ilkesine uygun olarak yapacaksa yerine getirilebilir. (**Şahin**, s. 33).

⁴³¹ **Altaş**, *Müdürler*, s. 148.

⁴³² **Parlak**, s. 173.

3.1.3.4. İsvBK Kapsamında Müdürlerin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı

İsvBK kapsamında müdürlerin bilgi alma ve inceleme hakkı incelendiğinde, TTK'daki ilgili düzenlemeler ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Söz konusu İsvBK kanun maddelerini inceleyecek olursak;

- Madde 715a/1 uyarınca, her yönetim kurulu üyesinin şirketin bütün işleri ile ilgili bilgi alabileceğine dair temel bir düzenleme mevcuttur.
- Madde 715a/2 hükmünde, toplantı esnasında bütün yönetim kurulu üyelerinin ve şirket işlerinin yönetilmesinde görev yapan herkesin bilgi vermekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.
- Madde 715a/3'teki düzenlemeye göre, toplantı dışında şirket işlerini yönetmekle görevli kişilerden başkanın verdiği yetki ile "işlerin gidişatı ve münferit işler" hakkında bilgi talebinde bulunabilir. Bu düzenleme ile TTK'da buna paralel olarak düzenlenen m. 392/3 hükmü arasındaki en önemli fark, İsviçre'de başkanın iznine gerek olmaksızın bilgi alma talebinde bulunabilecekken, bizim kanunumuzda başkanın onayına ihtiyaç vardır.⁴³³
- Madde 715a/4 hükmü uyarınca, bütün üyeler görevlerini yerine getirmek için gerekliyse eğer başkandan defter ve belgeleri incelemek için kendisine verilmesini isteyebilir. Bu hüküm, üyeye aldığı bilginin eksiksiz ve doğru olup olmadığını denetleme imkanı vermektedir.⁴³⁴
- Madde 715a/5 uyarınca, üyenin bilgi alma ve inceleme talebinin reddedildiği hallerde, konuyu yönetim kurulu karara bağlayacaktır. Yani bu hüküm yönetim kuruluna başvuru imkanı sunmaktadır.
- Madde 715a/6 ise, üyelere daha geniş bilgi alma ve inceleme hakkının tanınabileceği belirtilmiştir. Bu hükme göre, esas sözleşme ile söz konusu hak genişletilemez.⁴³⁵ Ancak TTK m. 392/6'da, İsvBK'dan farklı olarak hakkın esas sözleşme ile genişletilebileceği belirtilmiştir.

Görülebileceği üzere müdür olan ortağın bilgi alma ve inceleme hakkı anonim şirketlere ilişkin 392. maddenin atfıyla kendine özgü şekilde düzenleme alanı

⁴³³ **Hediye Bahar Sayın**, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Toplantı Dışında Bilgi Alma Hakkının Konusu", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S.124, (2016): 487.

⁴³⁴ **Parlak**, s. 172.

⁴³⁵ **Parlak**, s. 173.

bulmuştur. Doktrinde müdür olan ortağın bilgi alma ve inceleme hakkını TTK madde 614'e dayanarak kullanamayacağı, zira TTK madde 392'de hakkın müdürlerin yapısına uygun olarak düzenlendiği kabul edilmiştir.⁴³⁶

3.1.4. İntifa Hakkı Sahiplerinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı

İntifa hakkı, başka birisine ait olan eşya, hak yada malvarlığı üzerinde belli bir kişiye ondan tam olarak yararlanma imkanı veren bir haktır.⁴³⁷ Payın maliki hala pay sahibidir ancak kullanma yararlanma hakkı intifa hakkı sahibindedir.⁴³⁸

İntifa hakkı, TTK m. 600 kapsamında limitet şirket payları üzerinde bulunabilir. Bu durumda pay, intifa hakkı sahibi tarafından temsil edilir ve genel kurulda da intifa hakkı sahibi oy kullanır.⁴³⁹ Limitet şirket payı üzerinde intifa hakkı kurulduğunda, paydan kaynaklanan hakların kullanılması da intifa hakkı sahibine bırakılmış olur.⁴⁴⁰

TTK m. 600/3 madde hükmü uyarınca, "Bir esas sermaye payı üzerinde intifa hakkı bulunması hâlinde, pay intifa hakkı sahibi tarafından temsil edilir" denmekle, bu ibare karşısında intifa hakkı sahibinin bilgi alma hakkına da sahip olduğu kabul edilmektedir.⁴⁴¹

3.1.5. Rehin Hakkı Sahiplerinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı

Rehin hakkı, teminat amacı olan bir ayni haktır.⁴⁴² Bu hak, TMK hükümlerine göre kurulmakta olup, rehin hakkı sahibine rehine konu olan hakkı paraya çevirebilme yetkisi vermektedir.⁴⁴³ Rehin durumunda, mülkiyet değil zilyetlik devredilmiş olduğundan hakkın özü ortakta kalmakta, ortaklığa bağlı haklar da ortakta kalmaya

⁴³⁶ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 49.

⁴³⁷ **Ünal**, s. 197. İntifa hakkı sahipleri de pay defterine kaydedilir. (**Ünal**, s. 198).

⁴³⁸ **Ünal**, s. 197.

⁴³⁹ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 55.

⁴⁴⁰ **Dolu**, s. 102.

⁴⁴¹ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 55-56; **Ayşe Nur Berzek**, "Anonim Ortaklıkta Pay Üzerinde İntifa Hakkı Sahibinin Oy Hakkı Ve Oy Hakkına Bağlı Diğer Haklar", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C VI, S. 1-4 (2002): 227; **Kendigelen/Kırca**, s. 304; **Ünal**, s. 198-199.

⁴⁴² **Seda Baş**, "Limited Şirketlerde Payın Haczi, Rehni ve İntifa Hakkına Konu Olması", *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XI, S. 2 (2021): 916.

⁴⁴³ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 57.

devam etmektedir.⁴⁴⁴ Bunun sonucu olarak da rehin hakkı sahiplerinin madde 614 kapsamında bilgi alma ve inceleme hakkı bulunmamaktadır.⁴⁴⁵

3.2. Bilgi Verme Yükümlüsü

Kanunun ifadesine göre ortak, bilgi talebini müdürlere iletacaktır. Ancak madde lafzına rağmen bilgi verme yükümlüsü müdür olarak görünmüşse de, asıl yükümlü olan kişi şirketin tüzel kişiliğidir.⁴⁴⁶ Müdürler kanun koyucu tarafından kendilerine verilen bu yükümlülükleri şirket tüzel kişiliği adına yerine getirmekte ve kanun düzenlemesinden müdürler dışında başka bir organın böyle bir yükümlülüğünün bulunmadığı ifade edilmektedir.⁴⁴⁷

Müdürlerin bilgi verme görevi kanun ile verilmiş olduğundan, şirket esas sözleşmesinde yazılması veya bu konuya ilişkin genel kurulda bir karar alınması gerekmemektedir.⁴⁴⁸

Ortak bilgi alma ve inceleme talebini müdürlere karşı kullanır ve bu talebe karşılık olarak müdür de ortağın istediği bilgileri en kısa zamanda ve tam olarak sunmak zorundadır.⁴⁴⁹ Ortağın istediği bilgiyi yerine getirmek için gerekli olan prosedür müdürler tarafından yerine getirilecektir.⁴⁵⁰ Müdürler, ortağın talebine karşı vereceği bilgileri yazılı veya sözlü olarak verebilir.⁴⁵¹ Ancak müdür eğer isterse, ortağın bu talebini karşılamak üzere üçüncü bir kişiyi görevlendirebilir.⁴⁵² Ortaklara verilen bilgiler gerçeğe ve dürüstlük kurallarına uygun olmalı, eşitlik ilkesi göze

⁴⁴⁴ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 57; **Bozkır**, s. 76.

⁴⁴⁵ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 505; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 57.

⁴⁴⁶ **Bilge**, s. 436; **Karataş**, s. 11; **Yavuz**, s. 51; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 61. Anonim şirketlerde bilgi verme yükümlüsü için bkz: **Karasu**, s. 81.

⁴⁴⁷ **Bilge**, s. 437; **Karataş**, s. 11; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 62.

⁴⁴⁸ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 62.

⁴⁴⁹ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 506; **Karataş**, s. 11.

⁴⁵⁰ **Yavuz**, s. 51.

⁴⁵¹ **Yavuz**, s. 52.

⁴⁵² **Karataş**, s. 12; **Bilge**, s. 437.

alınmalıdır.⁴⁵³ Bunun kanuni dayanağı ise, TTK madde 626’da düzenleme altına alınan, müdürlerin özen ve bağlılık yükümüne tabi olduğu, şirketin menfaatlerini dürüstlük kuralı çerçevesinde gözetmek zorunda olduğu hükümdür.

Bilgi vermekle yükümlü olan kişilerin, ortağın bilgi almak amacıyla sorduğu soruların hangi amaçla olduğunu sorgulama hakkı yoktur.⁴⁵⁴ Sadece talep edilen bilgilerin şirketin zararına olup olmayacağını değerlendirebilir.

Şirkette birden fazla müdür varsa ve ortak bilgi alma ve inceleme talebini tek bir müdüre iletmişse, müdür talebi müdürler kuruluna bildirmelidir.⁴⁵⁵ Tek ortaklı limitet şirketlerde ise, ortağın yine bilgi alma ve inceleme hakkı bulunduğundan ve müdür de ortak olmayanlar arasından seçilebileceğinden, tek ortak, ortak olmayan müdürden bilgi talebinde bulunabilir.⁴⁵⁶

Haksız yere ortakların bilgi alma ve inceleme talebini yerine getirmeyen, kanunun kendisine verdiği yükümlülükleri layıkıyla yerine getirmeyen müdür hakkında, TTK madde 630/1 hükmüncü görevinin sonlanması veya yönetim ve temsil yetkisinin kısıtlanması yaptırımları uygulanabilir.⁴⁵⁷ Hükme göre, sadece ancak genel kurul müdürleri görevden alabilir, ya da müdürlerin yetkilerini sınırlandırabilir. Ayrıca aynı maddenin 2. fıkrasına göre, ortaklar da haklı nedenlerin varlığı halinde genel kuruldan bu yaptırımların uygulanmasını talep edebilir.⁴⁵⁸ Görüleceği üzere mevcut yasal düzenlemelere aykırı davranan ve ortağın haklarını kullanmasını haklı neden

⁴⁵³ Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 507; Pulaşlı, *Şerh*, 4. bs., § 66, N. 198a; Yavuz, s. 52; Şahin, s. 43.

⁴⁵⁴ Sümer, s. 133.

⁴⁵⁵ Şahin, s. 43; Can, *Limited Şirketler*, s. 64.

⁴⁵⁶ Şahin, s. 43; Can, *Limited Şirketler*, s. 63.

⁴⁵⁷ TTK madde 630/1 uyarınca; “Genel kurul, müdürü veya müdürleri görevden alabilir, yönetim hakkını ve temsil yetkisini sınırlandırabilir”.

⁴⁵⁸ Kanuna göre haklı neden sayılabilecek haller; müdürün özen ve bağlılık yükümlülüğünü ihlal etmesi, kanundan ve sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlal etmesi, şirketin iyi yönetilmesi ile ilgili becerilerini kaybetmesi.

olmaksızın engelleyen müdürlerin sorumluluğuna gidilebilmesi kanun kapsamında mümkün kılınmıştır.⁴⁵⁹

3.3. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkını Kullanma Usulü

Çalışmamızda, hakkın kullanılması usulü, soru sormaya dayalı olarak bilgi alma hakkı ve inceleme hakkı olarak ayrı başlıklar altında ele alınacaktır. Çünkü kanunun 614. maddesinde, ortağa soru sorarak bilgi alma hakkı tanıdığı gibi, şirket defter ve belgelerini incelemek üzere inceleme hakkı da tanımıştır.⁴⁶⁰

3.3.1. Bilgi Alma Hakkının Kullanılma Usulü

Esasen, bilgi alma hakkının yerine getirilmesini belirlemiş olan kriterler, hakkın hukuki niteliğinde özellik arz eden prensipler ile özdeşleşmektedir.⁴⁶¹ Pay sahipliği sıfatı kişiye bu hakkı verdiği için, hakkın kullanılmasında ön koşul pay sahipliği sıfatına haiz olmaktır.⁴⁶² Hakkın bu şekil şartını sağlaması gerekmektedir. Hakkın kullanılmasını sınırlayan başka şekil şartı bulunmamaktadır.⁴⁶³

Şirkette olan gelişmeler bütün ortakları ilgilendiriyorsa, bu konular hakkında pay sahiplerine müdürler tarafından bilgi verilmektedir. Ancak bir pay sahibi, bu genel bilgilendirme dışında sadece belli bir konuda bilgi almak istiyorsa müdürlere bu talebini iletmelidir. Pay sahibi bu talebini soru sormak suretiyle kullanmaktadır.⁴⁶⁴ Ancak pay sahibinin talebi ayrıntılı bir incelemeyi gerektiriyorsa, o zaman soru sormak suretiyle bilgi almak yerine inceleme hakkını kullanacaktır. Bunun kararı pay sahibinin kendisindedir. Burada önemli olan, hangi hakkını kullandığında daha tatmin

⁴⁵⁹ Müdürlerin sorumluluğuna gidilebilmesine ilişkin detaylı bilgi için bkz: **Yıldız**, s. 64 vd.

⁴⁶⁰ **Bilge**, s. 437.

⁴⁶¹ **Kaya**, s. 279.

⁴⁶² **Kaya**, s. 279; **Dolu**, s. 187.

⁴⁶³ *Kaya*'ya göre, hakka ilişkin TTK'da öngörülen sınırlamalar ve kurallar haricinde başka bir şart bulunmamaktadır. (**Kaya**, s. 279).

⁴⁶⁴ **Karataş**, s. 13.

edici bir bilgiye sahip olabileceği ve bunları yaparken şirketteki işleri engellemeden bilgi alabilmesidir.⁴⁶⁵

Pay sahibinin bilgi alma hakkının kullanılmasında, soru sormak suretiyle bilgi alma talebi ve talep edilen bilginin nasıl yerine getirileceği önemli bir unsurdur.⁴⁶⁶ Bu kapsamda bu konulara ilişkin bilgilendirme aşağıda yapılacaktır.

3.3.1.1. Bilgi Alma Talebi

Bilgi alma hakkının kullanılması için ilk olarak pay sahibinin buna ilişkin bir talebi olmalıdır.⁴⁶⁷ Yazılı veya sözlü yapılabilen bu talep müdürlere⁴⁶⁸ yöneltilir.⁴⁶⁹ Ancak bu talebin ne şekilde yapılacağı, ne zaman yapılacağı ve nerede yapılacağını ilişkin kanunda bir açıklama yapılmamıştır. Bu sebeple pay sahiplerinin genel kurulda ve genel kurul dışında olmak üzere her zaman bu hakkı kullanabileceği kabul edilmektedir.⁴⁷⁰ Ancak talebin yazılı yapılması herhangi bir uyuşmazlık çıktığında ispat edilebilmesi açısından önemlidir.⁴⁷¹ Buna karşın, anonim şirketlerin aksine,

⁴⁶⁵ Karataş, s. 12.

⁴⁶⁶ Karataş, s. 12.

⁴⁶⁷ Bilge, s. 437; Dolu, s. 187; Karasu, s. 82; Kaya, s. 286; Ünal, s. 209.

⁴⁶⁸ TTK m. 614, talebin muhatabının müdürler olduğunu belirtmektedir. Ancak aynı hakkı düzenleme altına alan anonim şirketlere ilişkin olan m. 437/2’de ortağın denetçilerden de bilgi talep edebileceği düzenlenmiştir. Ancak bağımsız denetime tabi olan limitet şirketlerin de bir denetçi seçme zorunluluğu olduğundan, böyle bir durumda m. 437/2 kapsamında limitet şirket ortağının da denetçiden bilgi talep edip edemeyeceği ile ilgili bir düzenleme yoktur. Çamoğlu’na göre ortak, müdürlere başvurup denetçiden bilgi isteyebilir. (Çamoğlu, s. 155, DN: 19).

⁴⁶⁹ TTK m. 542/1-i hükmü uyarınca, “Pay sahiplerine tasfiye işlerinin durumu hakkında bilgi ve istedikleri takdirde bu konuda imzalı belge verirler” hükmüne haizdir. Ancak Çamoğlu’na göre bu hüküm, sadece talep halinde uygulanacağından, tasfiye memurlarına bilgi verme yükümlülüğü yüklememektedir. (Çamoğlu, s. 155, DN: 20).

⁴⁷⁰ Bilge, s. 437; Kendigelen/Kırca, s. 307; Can, Limited Şirketler, s. 73; Yavuz, s. 51-52; Karataş, s. 13. Ancak bu hak, hakkın kötüye kullanılmasına neden olmamak şartıyla her zaman kullanılabilir. (Çamoğlu, s. 156).

⁴⁷¹ Can, Limited Şirketler, s. 72.

limitet şirketlerde bu talebin sadece genel kurulda yapılacağına ilişkin bir kural yoktur. *Çamoğlu* bu durumu limitet şirketin esnekliğinden kaynaklı olduğu ve daha fazla etkin olmasını sağladığı şeklinde yorumlamaktadır.⁴⁷² Ortağın bilgi talebini genel kurulda kullanma imkanının olması, bunun toplantı konusu olacağı ve talebin toplantı sırasında görüleceği anlamını taşımamaktadır.⁴⁷³ Çünkü bazı taleplere cevap verebilmek zaman gerektirebilir. Ancak *Çamoğlu*'na göre, eğer ortağın genel kurulda böyle bir talebi varsa, bu talebini yazılı bir şekilde tutanağa yazdırıp en azından bilgi alma talebi olduğunu şirkete karşı bildirmelidir.⁴⁷⁴

Ortak, bilgi alma ve inceleme talebini kullanırken tatmin edici ve sağlıklı bir bilgi alabilmesi için somut ifadelerde bulunmalı, talebin konusunu anlaşılmayacak ifadelerden kaçınarak net bir şekilde belirtmelidir. Bu sebeple örneğin, “şirket ile ilgili bana bilgi verin” şeklindeki bir talep soyut kalacağından, muhataplar tarafından dikkate alınmayabilir.⁴⁷⁵ Buna karşın, ortak elde edeceği bilgileri henüz bilmediğinden, kendisinden bilgi alma talebini çok ayrıntılı ve gereğinden fazla somut belirtmesini beklemek hakkaniyete uygun olmayacaktır.⁴⁷⁶ Ayrıca ortağın bilgiyi talep ederken herhangi bir sebep göstermesi ya da menfaatini açıklamak gibi bir zorunluluğu bulunmamaktadır.⁴⁷⁷ Yukarıda da bahsedildiği gibi, hakkın kullanımı

⁴⁷² *Çamoğlu*, s. 156.

⁴⁷³ *Çamoğlu*, s. 156.

⁴⁷⁴ *Çamoğlu*, s. 156-157. Yazar, genel kuruldaki bilgi alma ve inceleme hakkının başvurusunun “Dilekler” bölümünde değerlendirilmesi gerektiğini düşünmektedir. (*Çamoğlu*, s. 157). Ancak bu düşünce dikkate alındığında şöyle bir sorun karşımıza çıkmaktadır. Dilekler bölümünde genel kurul kararı alınamaz. Karar alınmayınca da bilgi alma talebinin tutanağa yazdırılmasının bir anlamı olmayıp, genel kurulun ret kararı olmaksızın mahkemeye başvurma hakkı da doğmamaktadır. Dolayısıyla *Çamoğlu*'nun bu görüşü eleştirilmektedir.

⁴⁷⁵ *Yavuz*, s. 52.

⁴⁷⁶ *Yavuz*, s. 52; *Bilge*, s. 437-438.

⁴⁷⁷ *Çamoğlu*, s. 155; *Yavuz*, s. 52; *Bilge*, s. 437-438. Aynı kural anonim şirketlerde ortağın bilgi alma ve inceleme hakkında da geçerlidir. Bknz: *Kaya*, s. 286; *Karasu*, s. 82; *Dolu*, s. 190. Ancak İsvBK madde 697'de, bilgi taleplerinin gerekli olduğu ölçüde yerine getirilmesi öngörülmüştür. Benzer düzenleme Alman hukukunda da vardır. Söz konusu

herhangi bir koşula bağlı olmayıp, bu koşulun yerine getirildiğine dair herhangi bir gerekçe sunma mecburiyeti de bulunmamaktadır.⁴⁷⁸ Ancak öğretide *Kaya*, pay sahibinin bilgi talebi ilk bakışta sınırlandırılması gerektiğinden bahisle reddedilecek durumdaysa, bilgi alma talebinin gerekçelendirilmesinde fayda olduğunu belirtmektedir.⁴⁷⁹

3.3.1.2. Bilgi Vermenin Şekli

Müdürlerin yasal görevlerinden biri, pay sahiplerine bilgi vermek ve inceleme hakkının kullanılmasını sağlamaktır.⁴⁸⁰ Kanunda, bilgi alma talebi sonrasında talebe nasıl cevap verileceğine ilişkin bir düzenleme yapılmamıştır. Ancak belirtmek gerekir ki, müdürler talep edilen bilgilere karşılık genel kurulda ve genel kurul dışında sözlü ya da yazılı bir şekilde cevap verebilecektir.⁴⁸¹ Bilginin verilme şeklini, yerini ve zamanını belirlemek müdürün kendi kararıdır.⁴⁸² Pay sahibinin sorduğu soruya karşılık verilecek cevaplar ayrıntılı ve kısaysa sözlü olarak cevap verilebilir. Ancak verilecek cevap uzun, ayrıntılı ve fazla araştırma yapmayı gerektiriyorsa, yazılı bir şekilde cevap verilmesinde fayda vardır. Örneğin, çok ortaklı limitet şirketin son 5 yıllık kar dağıtım oranlarına ilişkin istenen bilgi, grafiklerle daha iyi anlaşılacaksa bu bilginin yazılı olarak verilmesi daha doğrudur.⁴⁸³

Müdürler bilgi talep eden ortağa, inceleme yoluyla daha iyi şekilde bilgiye ulaşılacaksa, doğrudan bazı belgelerin okunmasını ve gerekli belgelerin suretlerinin verilmesini sağlayarak ortağın taleplerinin karşılanmasına yardımcı olabilirler.⁴⁸⁴

düzenlemede, ihtiyaç duyulduğu takdirde ve ihtiyacı kadar bu hakkın kullanılabilmesi belirtilmiştir. (**Çamoğlu**, s. 155, DN: 21-22).

⁴⁷⁸ **Dolu**, s. 190.

⁴⁷⁹ **Kaya**, s. 286.

⁴⁸⁰ **Çamoğlu**, s. 157.

⁴⁸¹ **Bilge**, s. 438; **Karasu**, s. 83; **Can, Limited Şirketler**, s. 78.

⁴⁸² **Can, Limited Şirketler**, s. 78.

⁴⁸³ **Can, Limited Şirketler**, s. 79.

⁴⁸⁴ **Bilge**, s. 438. Öğretide *Karasu*, yazılı bilgi verilmesi ile ilgili olarak; bilgi alma talebinin yazılı veya sözlü karşılanabileceğini, ayrıca talebin “*Belli belgelerin okunması veya*

Yukarıda da bahsedildiği gibi, müdürlerin ortağın istediği bilgileri en kısa zaman diliminde yerine getirmesi gerekmektedir. *Çamoğlu*'na göre, bu bilgi dürüstlük kurallarına uygun olacak şekilde en uygun süre içinde verilmelidir.⁴⁸⁵ Çünkü bilgi alma talebine verilecek cevabın geciktirilmesi, hakkın etkisini azaltacağından, talebe gecikmeden cevap verilmelidir.⁴⁸⁶

Bilgi vermenin yerinin neresi olacağına dair kanunda bir düzenleme bulunmasa da, kural olarak şirket merkezinde bilgi verilir.⁴⁸⁷ Ancak sözleşme ile bilgi verme yerinin neresi olacağı kararlaştırılabilir.

3.3.1.3. Bilginin Özenli, Gerçeğe Uygun ve Hesap Verme İlkelerine Uygun Olarak Verilmesi

Kanunda, anonim şirketlere ilişkin bilgi alma ve inceleme hakkına ilişkin madde 437'de açık bir ifadeyle "Verilecek bilgiler, hesap verme ve dürüstlük ilkeleri bakımından özenli ve gerçeğe uygun olmalıdır" şeklinde belirtildiği halde, limitet şirketlerde bilgi alma ve inceleme hakkının düzenleme altına alındığı madde 614'te bu şekilde açık bir ifade bulunmamaktadır. Ancak bu genel ilkeler, bilginin gerçeğe uygun, eksiksiz ve net bir şekilde açıklanmasını gerektirdiğinden, sayılan bütün bu ilkelerin ayırım yapılmaksızın limitet şirketlerdeki bilgi alma hakkında uygulanacağı kabul edilmiştir.⁴⁸⁸ Dolayısıyla müdürlerin ortaklara vereceği bilgiler özenli ve doğru olmalı, hesap verme ve dürüstlük kurallarına aykırılık teşkil etmemelidir.⁴⁸⁹ Aynı zamanda bilgi verirken eşitlik ilkesine bağlı kalınmalıdır.⁴⁹⁰ Maddenin gerekçesine göre, "özenli" kavramından anlaşılması gereken, alakasız konuları kapsamayan,

incelenmesi" yoluyla da karşılanabileceğini, özellikle bu suretle bilgi daha iyi verilecekse bu yola başvurulması gerektiğini belirtmiştir. (**Karasu**, s. 83).

⁴⁸⁵ **Çamoğlu**, s. 158.

⁴⁸⁶ **Can, Limited Şirketler**, s. 80.

⁴⁸⁷ **Karataş**, s. 14.

⁴⁸⁸ **Bilge**, s. 438; **Çamoğlu**, s. 158.

⁴⁸⁹ **Karakılıç**, s. 39; **Kendigelen/Kırca**, s. 308-309. Verilecek bilgi, sadece müdür tarafından yorumlanmalı ve bu doğrultuda cevaplandırılmalıdır. Bilgi talebine karşı verilecek cevap olduğu gibi iletilmelidir. (**Can, Limited Şirketler**, s. 77).

⁴⁹⁰ **Can, Limited Şirketler**, s. 81.

sorulan sorunun direkt cevabı niteliğinde olan bilgiler; “gerçeğe uygunluk” kavramı, gerçeği direkt yansıtan, doğru ve aldatıcı olmayan bilgiler; “hesap verme ilkesine uygunluk” kavramı ise, hesap verecek kişinin vereceği kapsamlı ve somut bilgi anlamına gelmektedir.⁴⁹¹ *Tekinalp* hesap verme kavramını; hesap verme sorumluluğu olan kişilerin, vazifelerini ve sorumluluklarını yasaya ve sözleşmeye uygun şekilde yerine getirdikleri ve soru soran kişileri ibraya ikna etmek amacıyla yapılan açıklama şeklinde tanımlamaktadır.⁴⁹² Yazara göre bu ilke ibra ile ilgilidir.⁴⁹³ Verilen bilgi bu ilkelere uygun olarak verilmezse, pay sahibinin söz konusu hakkı ihlal edilmiş olacaktır.

3.3.2. İnceleme Hakkının Kullanılma Usulü

Pay sahibinin inceleme hakkını kullanarak bilgi etmesi, bu hakların birbirini tamamlar nitelikte olduğunu göstermektedir. Pay sahibi bu hakkını kullanarak hiç bilmediği bir konu hakkında güncel bilgiye kavuşur veya bilgisi olduğu bir konu hakkında daha fazla bilgi sahibi olarak varsa eksiklerini tamamlamış olur.⁴⁹⁴ İnceleme hakkı ve bilgi alma hakkının kullanım usulleri farklı olsa da, bilgi alma hakkının devamı olarak görüldüğünden ve iki hakkın da kanunda düzenleniş amacı aynı olduğundan, aynı maddede düzenlene altına alınmıştır.⁴⁹⁵

⁴⁹¹ **Karasu**, s. 83; **Atalay**, s. 56.

⁴⁹² **Tekinalp**, *Yeni Hukuk*, s. 376.

⁴⁹³ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesi 15/02/2021 Tarih ve 2019/1015 E. 2021/194 K. Sayılı kararı uyarınca; “...*Mali tabloların gerçeği yansıtmadığı, bu konuda genel kurulda ortaklara gerekli açıklama yapılarak bilgi de verilmediği, ortakların bilgi alma ve inceleme haklarının ihlal edildiği sabit olduğundan, ortaklar mali tabloları inceleyerek değerlendirme sonucuna göre yönetim kurulu üyelerinin ibra edilip edilmemesine ilişkin oy kullanacaklarından, söz konusu eksiklikler üzerine alınan ibra kararının dürüstlük kurallarına uygun olduğundan da bahsedilemeyecektir...*” <https://emsal.uyap.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 05/05/2024).

⁴⁹⁴ **Kaya**, s. 289.

⁴⁹⁵ **Sümer**, s. 215; **Kaya**, s. 196-197, DN: 13.

3.3.2.1. İnceleme Talebi

Pay sahibinin TTK madde 614'te bilgi alma ve inceleme hakkı başlığı altında düzenleme altına alınan haklardan biri olan inceleme hakkı, pay sahibinin talebi karşısında ve inceleme yapması sonucunda bilgiye ulaşmasını sağlayan bir imkandır.⁴⁹⁶ İnceleme hakkı da pay sahibinin bu yöndeki talebi ile kullanılır.⁴⁹⁷ Bu inceleme talebi müdürlere yöneltilecektir.

Bilgi alma talebinde olduğu gibi, inceleme talebinde de talebin ne şekilde yapılacağı, ne zaman yapılacağı ve nerede yapılacağını ilişkin kanunda bir açıklama yapılmamıştır. Bu sebeple pay sahiplerinin genel kurulda ve genel kurul dışında olmak üzere her zaman bu hakkı kullanabileceği kabul edilmektedir.⁴⁹⁸ Yine aynı şekilde ortağın bu talebi sözlü veya yazılı şekilde olabilir. Görüldüğü üzere soru sorarak bilgi alma hakkının kullanılması ile inceleme hakkının kullanılmasının genel olarak ortak şartlara tabi olduğu söylenebilir.

Pay sahibi, inceleme talebinde bulunduğu anda, incelemek istediği belgelerin veya defterlerin ne olduğunu açıkça belirtmek zorunda olmadığı gibi, inceleme konusunun ne olduğunu da müdürlere bildirmek mecburiyetinde değildir.⁴⁹⁹ Ancak taleplerinin tam olarak karşılanabilmesi ve hakkın doğru bir biçimde kullanılabilmesi için, taleplerinin konusu açık ve net bir şekilde müdürlere iletilmelidir.⁵⁰⁰ Çünkü madde 614'te belirli konularda inceleme yapılabileceği hüküm altına alındığından, talep konusunun iyice somut olması gerekmektedir.⁵⁰¹

⁴⁹⁶ **Kaya**, s. 289; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 304; **Pulaşlı**, *Şerh*, 5. bs., § 42, N. 304.

⁴⁹⁷ **Dolu**, s. 206; **Bilge**, s. 439; **Karasu**, s. 83.

⁴⁹⁸ **Bilge**, s. 439. Genel kurul toplantısında inceleme hakkı bazen kullanılamayabilir. Bu durumda inceleme talebi reddedilebilir. Çünkü toplantı sırasında inceleme hakkının icrası için uygun bir zaman dilimi oluşmayabilir. Ya da toplantı sırasında incelemenin yapılması genel kurulun icrasını engelleyebilir. Bu gibi durumlarda inceleme talebinin yerine getirilmesinin ertelenebilmesi mümkündür. (**Can**, *Limited Şirketler*, s. 88).

⁴⁹⁹ **Bilge**, s. 439.

⁵⁰⁰ **Kaya**, s. 295-296.

⁵⁰¹ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 87.

3.3.2.2. İnceleme Talebinin Yeri ve İncelemenin Şekli

Pay sahibinin incelemek istediği şirkete ilişkin belgeler, ancak şirkette incelenebilir, şirket dışına çıkarılması yasaktır⁵⁰² Dolayısıyla pay sahibi evrakları incelemek için yanında götüremez veya evraklar incelenmesi için pay sahibinin olduğu yere götürülemez.⁵⁰³ Ancak belgeler şirket dışındaysa, müdürlerin izni ile belgeler şirket dışında da incelenebilecektir. Bunun dışında örneğin müdür ile ortak şirket merkezinin dışında aynı yerde bulunuyorsa, ortak inceleme talebinde bulunabilecek olup, talebin şirket merkezinde yapılmaması gerekçesiyle reddedilmesinin mümkün olmadığı kabul edilir.⁵⁰⁴

Pay sahibi şehir veya ülke dışındaysa, bulunduğu yerden de müdürlere hitaben inceleme talebinde bulunabilmesi mümkündür.⁵⁰⁵

İnceleme hakkı, bilgi alma hakkı gibi aktif karakterde olmadığından, pay sahibi müdürlerden incelemesinin kolaylaşması için yardım eden birisini veya kullanmak için herhangi bir materyali, bunlar olmadan inceleme hakkını kullanamayacağı bir durum oluşmadığı sürece isteyemez.⁵⁰⁶ Buna karşın, kanunda incelenen evrağın kopyasının alınması ile ilgili düzenleme yapılmamıştır. Ancak bunu yasaklayan bir hüküm de bulunmamaktadır. Bu nedenle incelemenin daha sağlıklı yapılabilmesi için ayrıntılı konuları inceleme esnasında pay sahibi eğer ihtiyaç duyarsa not tutabilir veya evrakların bir kopyasını alabilir.⁵⁰⁷ Hatta gerekirse resim çekebilir, bilgileri taşıyıcı belleğe atabilir.⁵⁰⁸ Bu sayede hem pay sahibi işini hızlı halletmiş olur hem de şirketin işleri sekteye uğramamış olur.

Pay sahibi, inceleme hakkını kullanabilmek için şirketin içine girebilir. Fakat inceleme esnasında, belirli konularda inceleme yapabileceğinden şirketin zararına olacak

⁵⁰² **Bilge**, s. 439; **Yavuz**, s. 52; **Sümer**, s. 220; **Karasu**, s. 84; **Kendigelen/Kırca**, s. 308.

⁵⁰³ **Dolu**, s. 212.

⁵⁰⁴ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 88.

⁵⁰⁵ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 88.

⁵⁰⁶ **Bilge**, s. 439.

⁵⁰⁷ **Bilge**, s. 439-440; **Dolu**, s. 212; **Kendigelen/Kırca**, s. 307.

⁵⁰⁸ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 93.

belgelerin incelenmesini engellemek için müdürün veya görevlendirilmiş şirket çalışanın pay sahibinin yanında durması gerekmektedir.⁵⁰⁹

3.3.2.3. İncelemenin Zamanı

Ortağın incelemeyi hangi zaman diliminde yapabileceğine ilişkin kanunda bir düzenleme bulunmasa da, kural olarak incelemenin şirketin iş günü ve çalışma saatleri içinde yapılması gerekir.⁵¹⁰ İstisnai hallerde defter ve belgeler dışında inceleme yapılacaksa, örneğin satışların öğlen saatlerinde tamamlandığı bir işletmede öğlen vaktinde inceleme yapmak uygun olacağından, mesai saati kavramına riayet edilmeyebilir.⁵¹¹ Eğer inceleme bir günden daha fazla sürecekse, pay sahibi mesai bitiminde incelediği belgeleri müdüre teslim etmeli ve ertesi gün incelemeye devam etmelidir.⁵¹²

3.3.2.4. İncelemede Gözetilmesi Gereken İlkeler

Bilgi alma hakkında olduğu gibi, inceleme hakkı kullanılırken de müdürlerin eşit işlem ilkesine uygun hareket etmesi gerekmektedir. İnceleme yaptırılırken dürüstlük kuralına, hakkın kötüye kullanılması yasağına dikkat edilmeli, özenli, gerçeğe uygun ve hesap verme ilkelerine uygun olarak inceleme yaptırılmalıdır.⁵¹³

3.4. Hakkın Sınırları

Kanun tarafından şirket ortağına kapsamlı ve önemli ölçüde bilgi alma ve inceleme hakkının verilmiş olması, hakkın bazı durumların oluşması halinde sınırlanamayacağı ve kullanımının engellenemeyeceği anlamına gelmemektedir. Zira limitet şirketin bir gizlilik alanı vardır ve özellikle ekonomik anlamda gizliliği korunması şirket açısından çok önemlidir.⁵¹⁴ Asıl kural ortakların bilgi alma ve inceleme talebinin müdür

⁵⁰⁹ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 92.

⁵¹⁰ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 95.

⁵¹¹ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 95.

⁵¹² **Can**, *Limited Şirketler*, s. 95.

⁵¹³ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 99.

⁵¹⁴ **Rauf Karasu**, “Limited Şirketlerde İdare Yetkisi Olmayan Ortakların Şirketle Rekabet Etme Yasağı”, *Banka Ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 22 S. 3 (2004): 154.

tarafından karşılanması gerektiği olmasına rağmen, bazı durumlarda şirketin zarar görmemesi ve varlığını sağlıklı bir biçimde devam ettirebilmesi için müdürler ortaklara bilgi vermekten kaçınabilecektir.⁵¹⁵ Bu durumda şirketin menfaati⁵¹⁶ en önemli sınırı oluşturmaktadır. Ortaya çıktığı takdirde şirketin menfaatinin zedeleyecek her konunun gizli tutulmasında, şirketin menfaatinin var olduğu sabittir.⁵¹⁷ Dolayısıyla eğer bilgi vermek şirketin menfaatinin tehlikeye düşürecekse, müdürlerin bilgi verme yoluna gidemeyeceği kabul edilmektedir. Burada amaçlanan şirketteki çıkar çatışmasının önüne geçmek ve şirket ile pay sahibi arasında denge sağlamaktır. Bu sebeple sınırlandırma şirketin lehine olacak şekilde yapılmıştır.⁵¹⁸

Bununla birlikte, hakkın bağımsız ve vazgeçilmez niteliğine aykırılık teşkil etmemesi açısından, sınırlandırmanın mantıklı nedenlere ve gerekçelere dayanması gerekmektedir.⁵¹⁹

Bahsi geçen bilgi vermekten kaçınma sebepleri TTK madde 614/2’de hüküm altına alınmıştır. Bu düzenleme uyarınca, “Ortağın, elde ettiği bilgileri şirketin zararına olacak şekilde kullanması tehlikesi varsa, müdürler, bilgi alınmasını ve incelemeyi gerekli ölçüde engelleyebilir”.⁵²⁰ Düzenlemeye göre böyle bir risk varsa, pay sahibine bilgi verilmeyecek ve inceleme yaptırılmayacaktır. Çünkü bu sınır hem bilgi alma

⁵¹⁵ Genel olarak kabul edilen düşünceye göre, ortaklara bilgi vermekten kaçınma istisnai ve dar bir durumdur. (**Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 283).

⁵¹⁶ İsviçre hukukunda “Ortaklık sırrı”, “İş sırrı”, “İşletme sırrı” kavramları “Ortaklık menfaati” ile aynı anlamda kullanılmaktadır. (**Kaya**, s. 254, DN: 229).

⁵¹⁷ **Karasu**, *Rekabet Etme Yasağı*, s. 153.

⁵¹⁸ **Dolu**, s. 124.

⁵¹⁹ **Sümer**, s. 233.

⁵²⁰ “Engelleyebilir” ifadesinden müdürlerin takdir yetkisi olduğu, engellemenin müdürün kendi kararına bırakıldığı ve şirket zararının oluşma ihtimalinin var olmasına rağmen talebi reddedemeyeceği anlamı çağırıyor da, maddedeki bu sınırın amacının şirketi korumak olduğu dikkate alındığında, şartların varlığı halinde müdürün bilgi alma ve inceleme taleplerini reddetmek zorunda olduğunun kabulü gerekir. (**Can**, *Limited Şirketler*, s. 112-113; **Bilge**, s. 446). Benzer düzenleme Alman hukukunda da vardır. GmbHG 51a/II uyarınca, müdürlerin bilgi alma talebinin şirket dışı amaçlarla kullanılacağına dair endişe duyması halinde bilgi vermeyi reddedebilir.

hakkını hem de inceleme hakkını içermektedir. Ancak bu sınırlama müdürler tarafından ancak “gerekli ölçüde” yapılacaktır. Ayrıca ortada bir tehlike yoksa, ortağın bilgi alma ve inceleme talepleri reddedilemez.⁵²¹ Aksi takdirde ortağın bu hakkının ihlali söz konusu olur ve bilgi vermektan kaçınma haksız olur.⁵²² Bu düzenleme ile, pay sahibinin şirketle ilgili tatmin edici bir şekilde bilgi sahibi olmasındaki menfaati ile, şirketin de kendi içinde gizli kalması gereken sırlarını koruma menfaati arasında denge kurulması amaçlanmıştır.⁵²³

Kanunun lafzı incelendiğinde, esas olanın bilgi vermek olduğu, istisna olanın ise bilgi vermemek olduğu anlaşılmalıdır. Kanun koyucu bu hak açısından sınırlama getirirken, bilgi vermemeye sebeplerini sınırlı olarak saymış ve bu sayılan dışında pay sahibinin hakkı sınırlandırılmaksızın kullanabileceği öngörülmüştür. Bu kullanımın da ancak şirkete zarar verme ihtimali olmadığında yapılabileceği belirtilmiştir.⁵²⁴

Bilgi vermektan kaçınma konusunda esas olanın şirket menfaatlerini korumak olduğu hususu sabit olsa da, bunun kıstasının neye göre yapılacağı yoruma açıktır.⁵²⁵

Yasadaki düzenleme, bilgi alma taleplerinin neye göre reddedileceğine dair bir kriter içermemektedir.⁵²⁶ Ancak genel anlamıyla, pay sahibinin bilgi talebi şirket

⁵²¹ **Soner Altaş**, “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirket Ortaklarının Bilgi Alma, İnceleme ve Özel Denetim İsteme Hakları”, *Regesta Ticaret Hukuku Dergisi*, Yıl: 2011, S. 1 (2011): 66.

⁵²² **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 293; **Kaya**, s. 274.

⁵²³ **Bilge**, s. 443; **Karataş**, s. 17.

⁵²⁴ **Dolu**, s. 126; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 293. Nitekim İsviçre Federal Mahkemesi bir kararında bu konudaki yaklaşımın ortaya koymuştur. Söz konusu kararda, “*Bilgi vermek suretiyle şirketin menfaatleri tehlikeye atılmamalıdır; şirketin böyle bir tehlikenin varlığını somut verilere dayandırması gerektiği gibi, ayrıca tehlikenin gerçekleşmesi de kuvvetle muhtemel görülmelidir*”. (**Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 293, DN. 738’te yer verilen BGE 50.II. E. 3b).

⁵²⁵ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 294; **Kaya**, s. 274-275.

⁵²⁶ Ölçütün belirlenmesine ilişkin öğretilerdeki bilgilendirmeler için bkz: **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 294; **Kaya**, s. 275-276.

menfaatlerine zarar verip şirketi tehlikeye sokacaksa, o zaman bu talepleri reddedilecektir.

Kanunda öngörülen bu hükmün, sözleşme ile değiştirilmesi, kaldırılması, ek bir sınırlandırma getirilmesi mümkün değildir.⁵²⁷

3.4.1. Bilgi Vermekten Kaçınmanın Subjektif Unsurları

3.4.1.1. Bilginin Şirketin Amacına Aykırı Kullanılması

Kanuna göre, müdürlerin ortağın talebine karşı bilgi vermekten kaçınabilmesi için, şirketi zarara uğratmak için ortağın elde ettiği bu bilgiyi şirketin amacına uygun olmayan şekilde kullanması gerekmektedir. Bu durum şirketin menfaatine aykırılık oluşturacağından, müdürler ortaklara bilgi vermekten kaçınabilecektir. Ancak bunun tespiti için ilk önce şirketin amacının ne olduğunun bilinmesi gerekir. Bu sayede kolaylıkla amaca aykırılık teşkil edip etmediği saptanabilecektir. Özellikle de şirketin genel kurul kararıyla öngörülen ve sözleşmede belirlenen amaçlara aykırılığın söz konusu olması, bu kapsamda değerlendirilebilecektir.⁵²⁸ Şirkete zarar gelmemesi için pay sahibinin bilgi talebinin şirketin amacına uygun olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.⁵²⁹

3.4.1.2. Ortağın Şirketle Rekabet Etmesi

TTK'nın 613. maddesinde ortakların rekabet yasağı ve bağlılık yükümlülüğüne ilişkin olarak, ortakların şirketin menfaatine zarar veren davranışlarda bulunamayacağını, şirketin amacına zarar veren işlemler yapamayacağını belirtmiştir (TTK m. 613/2). Müdürler, bilgi alma talebi ile karşılaştığında, ilk önce talep eden ortağın şirketle rekabet edip etmediğini irdelemeli ve rekabet hali söz konusuysa, elde edeceği bilginin şirketin zararına olacağı tehlikesi oluşacağı için bilgi vermekten kaçınma nedeni

⁵²⁷ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 106.

⁵²⁸ **Karataş**, s. 18.

⁵²⁹ **Bilge**, s. 443.

oluşturabilir.⁵³⁰ Bu kapsamda bilgi isteyen ortak şirket ile rekabet halindeyse ve talebi elde etmesi sonucunda şirketin amacının dışında bu bilgiyi kullanma tehlikesi söz konusuysa, bilgi vermekten kaçınılabilecektir.⁵³¹ Çünkü böyle bir durumda ortağın öğrendiği bilgiyi şirkete zarar vermek amacıyla ve kendi çıkarları için kullanacağı kabul edilmektedir.⁵³² Ancak, buradan rekabet eden ortağın bilgi alma hakkının tamamen alındığı anlamı çıkmamalıdır. Ortağa sadece rekabet ile ilgili olan bilgiler verilmemeli, onun dışında rekabet ile alakası olmayan ve ortağın elde etmesi sonucunda şirkete zarar vermeyecek olan bilgiler paylaşılmalıdır.⁵³³

Bilgi alma hakkına sahip olmak sayesinde ortağın şirketin tüm sırlarını öğrenme imkanı olduğundan, şirketle rekabet ederken bu hakkını kötüye kullanarak kendisine avantaj sağlayıp, şirket sırlarını öğrenemeyen ortaklara nazaran şirkete daha fazla zararı dokunabilir.⁵³⁴ Bu nedenle şirketle rekabet etmesinden kaynaklı olarak verdiği zarar ile bilgi alma hakkı arasında doğrudan bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür.⁵³⁵

Aynı zamanda ortağın şirketle rekabet halinde olması, sır saklama yükümlülüğünün de ihlal edilmesiyle yakın ilişkidir. Çünkü şirket sırları en büyük rekabet etme aracıdır ve şirketin sırlarının korunabilmesi, şirketin gücünün korunması açısından çok önemlidir.⁵³⁶ Bu sırları herkesin öğreneceği şekilde açıklayan ve rakip olan şirketlerle

⁵³⁰ **Can**, *Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler*, s. 55.

⁵³¹ **Bilge**, s. 443; **Can**, *Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler*, s. 55.

⁵³² **Karasu**, *Rekabet Etme Yasağı*, s. 156; **Bilge**, s. 443.

⁵³³ **Can**, *Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler*, s. 56; **Bilge**, s. 444; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 116

⁵³⁴ **Karasu**, *Rekabet Etme Yasağı*, s. 156.

⁵³⁵ **Bilge**, s. 443-444; **Karasu**, *Rekabet Etme Yasağı*, s. 156.

⁵³⁶ **Karasu**, *Rekabet Etme Yasağı*, s. 154.

paylaşan ortak bu yükümlülüğünü ihlal etmekte ve şirkete zarar vermektedir. Kanun da bunu engelleyebilmek amacıyla belirtilen maddeyi düzenleme altına almıştır.

Şirketle rekabet halinde olan ortağa, hiçbir konuda bilgi verilmeyeceği düşünülmemelidir. Rekabet açısından önemli olan konular ve verildiğinde şirket menfaati açısından tehlike niteliği taşıyacak konular dışında, sakınca bulunmayan konularda ortağa bilgi verilebilir.⁵³⁷ Başka bir deyişle, bu konular dışında kalan bilgi talepleri reddedilemez.

3.4.2. Bilgi Vermekten Kaçınmanın Objektif Unsuru

Objektif sınır kavramından anlaşılması gereken, sınırın hak sahibinden ve ne kadar paya sahip olduğu önemli olmadan uygulanması ve kanunda yer alan hallerden birinin varlığı halinde hakkın reddedilmesidir.⁵³⁸ Bilgi vermekten kaçınma kapsamında kaçınmanın objektif unsuru ise şirketin zarar görme tehlikesinin varlığıdır.⁵³⁹ Pay sahibi bilgi alma ve inceleme talebinde bulunduktan sonra bu talebin şirketin zararına⁵⁴⁰ kullanma tehlikesi olup olmadığının müdürler tarafından değerlendirilmesi gerekmektedir.⁵⁴¹ Bu tehlike uygulamada en çok şirket sırlarının açığa çıkarılması şeklinde meydana gelmektedir. *Karasu*'nun da ifade ettiği üzere, özellikle şirketle rekabet eden ortak için şirket sırrı “olağanüstü” bir anlam ifade etmektedir.⁵⁴² Özellikle

⁵³⁷ **Bilge**, s. 444.

⁵³⁸ **Dolu**, s. 127. Yazara göre, objektif sınır kişiden kişiye farklılık göstermeyen, kişisel durumların ne olduğundan bağımsız olan bir sınırdır.

⁵³⁹ **Bilge**, s. 444.

⁵⁴⁰ Şirket zararının tanımı TTK'da yapılmamakla birlikte, kavramın şirketin malvarlığının eksilmesi veya borçlarının artması anlamına geldiği kabul edilmektedir. Örneğin ortak öğrendiği bilgiyi üçüncü bir kişi ile paylaştığında şirketin karı azalacaksa, şirketin zararı söz konusudur. (**Can, Limited Şirketler**, s. 109).

⁵⁴¹ **Can, Limited Şirketler**, s. 107-108.

⁵⁴² **Karasu**, s. 90.

belirtmek gerekir ki, şirket sırrı⁵⁴³ ve şirket menfaatleri⁵⁴⁴ kavramlarının kapsamı hakkında kanunda bir açıklama yer almamaktadır. Ancak bazı tanımlar yapılmıştır. Şirket sırrı, Alman hukukunda ve Türk öğretisinde, şirketle ilgili olan ve herkes tarafından bilinmeyen, kimsenin kolaylıkla ve rahatlıkla öğrenemeyeceği, gizli kalmasında şirketin menfaatinin bulunduğu bir olgu olarak tanımlanmaktadır.⁵⁴⁵

⁵⁴³ TTK gerekçesinde, “Şirket sırrında, rakip bir şirketin bilmediği, öğrenmemesi gereken, şirketin zararına kullanabileceği, elde etmek için çalıştığı, peşinde olabileceği “bilgi” ölçüsü kabul edilebilir. Rakiplerin ulaşabileceği, çeşitli kaynaklar aracılığı ile elde edebileceği, verileri ve bilgileri kullanarak yorumlama/değerleme ile çıkarabileceği bilgiler sır olamaz” şeklinde bir açıklama mevcuttur (TTK m. 437 f. 3 gerekçesi). **Karasu**, şirket menfaatlerinin gözetilmesinde dar bir ölçünün esas alınmaması gerektiğini, bu kapsamda şirket sırları açıklandığı takdirde şirkete zarar verecekse, açıklanmamasında şirket menfaatinin var olduğunu kabul etmektedir (**Karasu**, s. 89). Türk-İsviçre hukukunda, bir konunun şirket sırrı kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceğine ilişkin kararın yargıca ait olduğuna ilişkin bkz: **Hasan Pulaşlı**, “Anonim Şirketlerde Özel Denetçi Atanması İsteminin Mukayeseli Hukuk Açısından Değerlendirilmesi”, *Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan*, 1. bs. (İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık, 2017), s. 590.

⁵⁴⁴ “Şirket menfaatlerinin zarara uğraması, şirket işletmesinin, bağlı şirketlerinin, müşteriler çevresinin, dağıtım kanallarının ve ilişkilerinin vs.’nin kayba uğraması veya bu nitelikte pek de uzak olmayan bir tehlikenin varlığı demektir. Zarar ile sadece malvarlığı zararı kastedilmemiştir” (TTK m. 437 f. 3 gerekçesi). Şirket menfaati ile ilgili bkz: **Mehmet Helvacı/Emin Çamurcu/İsmail Türkyılmaz**, “Özellikle Anonim Şirket Açısından Şirket Menfaati Kavramı”, *Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan*, 1. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017), s. 311 vd.

⁵⁴⁵ ETTK döneminde *Kaya*, bilgi alma hakkının şirket sırrını veya aynı anlamıyla şirket menfaatine zarar vermediği sürece mevcut olabileceğini belirtmiştir. (**Kaya**, s. 260). Bu cümleden de anlaşılacağı üzere, iki kavramın birbirine eşdeğer olduğu düşüncesindedir. *Kaya*’ya göre şirket sırrı, ortaklığın korunması gereken menfaatleri olarak tanımlanmaktadır. (**Kaya**, s. 266). Ayrıca bkz: **Karasu**, *Rekabet Etme Yasağı*, s. 153. İsviçre Federal Mahkemesi BGE 82 II 222 kararında ortaklık sırrı kavramını, “Ortaklığın meşru menfaatlerinin ifşa edilmemesinin gerektirdiği ekonomik hayata ilişkin tüm veriler” şeklinde tanımlamıştır. (**Kaya**, s. 266’dan naklen). Öğretideki başka tanımlar için bkz: **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 287-288; **Fatih Yurtbaşı**, *Anonim Ortaklıklarda Özel Denetim*, 1. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2019), s. 363 vd; **Muhammed Sulu**, *Ticari Sırların Korunması*, 3. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2020), s. 25; **Mehmet**

Yargıtay da şirket sırrını, “Ticarette ve sürümde özel bilgileri, becerileri ve yöntemleri itibariyle diğer kurum ve işletmelere karşı rekabet gücünü korumak amacına taalluk eden gizli bilgiler” olarak tanımlamıştır.⁵⁴⁶ Şirket ortakları da bu sırra sahip çıkmalıdır. Ortakların sır saklama yükümlülüğüne aykırı eylemlerde bulunması şirketin menfaatlerine önemli ölçüde zarar verebilmekte ve şirketin işleyiş amacını zor duruma sokabilmektedir.⁵⁴⁷ Eğer şirketin menfaatleri için gizli kalması gereken bilgiler açığa çıkarsa, bilginin sır niteliği kaybolur ve şirket menfaatine büyük zarar verilmiş olur.⁵⁴⁸ Bilgi, şirkete zarar verecek amaçla isteniyorsa ve önemli oranda menfaati zedeliyorsa zarar tehlikesi var demektir.⁵⁴⁹ Böyle bir durumda bilgi talebinin karşılanmaması gerekir. Zira, TTK m. 614/2 hükmüyle şirket sırrı olmasa dahi şirkete zarar verme tehlikesi söz konusu olduğunda bilgi vermektan kaçınabileceği öngörülmüştür.⁵⁵⁰ Ayrıca, şirket sırrı kavramının, ortağın bilgi alma ve inceleme hakkının vazgeçilmez niteliğine zarar gelmemesi açısından dar yorumlanması gerektiği savunulmaktadır.⁵⁵¹ Talep edilen her bilginin şirket sırrı kapsamında değerlendirilmesi, hakkın kullanılmasını son derece zorlaştıracaktır. Bu sebeple talebin engellenmesinde aşırıya kaçılmamalı, şayet talebin müdürler tarafından şirket sırrı olduğu bildiriliyorsa, bunun şirkete zarar verme tehlikesi olduğunu açıkça ortaya koymalıdır.⁵⁵² Limitet şirket ortağının bilgi alma hakkının objektif sınırını şirketin zarar görme tehlikesi kapsamında şirket sırrı çizer. Bu sınıra dayanarak bilgi vermektan kaçınmak

Selim Erdoğan, *Gizlilik Sözleşmesi ve Türk Hukukunda Sır ve Sırların Korunması*, 1. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2022), s. 32 vd.

⁵⁴⁶ Yargıtay 7. Ceza Dairesi 1986/17826 Esas, 1987/4019 Karar, 08.04.1987 Tarihli kararı, www.lexpera.com.tr (Erişim Tarihi: 07/05/2024).

⁵⁴⁷ **Gökhan Aktepe**, “Limited Ortaklıklarda Ortakların Ve Müdürlerin Sır Saklama Yükümlülüğü”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 21 S. 3 (2017): 137.

⁵⁴⁸ **Aktepe**, s. 138.

⁵⁴⁹ **Kaya**, s. 268.

⁵⁵⁰ **Çamoğlu**, s. 159.

⁵⁵¹ **Aktepe**, s. 144.

⁵⁵² **Aktepe**, s. 144; **Kaya**, s. 270.

için zararın gerçekleşmesi şart olmayıp, zararın oluşması açısından tehlikenin var olması yeterli olup, ortağın elde ettiği bilgileri şirketin zararına olacak şekilde kullanıp kullanmadığının tespit edilmesi şart değildir.⁵⁵³ Kanun koyucu en ufak bir zarar ihtimalinde bile şirketin geleceğini düşünerek bilgi vermekten kaçınmaya imkan tanımıştır. Ancak hükümde “gerekli ölçüde” ifadesi kullanıldığından, zarar görme tehlikesinin varlığı ile bilgi almanın kullanılmasının engellenmesinin arasında ölçülü davranılmalı; engelleme kararı objektif, somut ve gerekçeli bilgilere dayanmalıdır.⁵⁵⁴ Özetle müdürlerin, herhangi bir gerekçe göstermeden bilginin şirket sırrı kapsamına girdiği belirtilerek hakkın kullanımını reddetmesi mümkün olmayıp, müdürün bu iddiasının kabul görmesi için şirketin menfaatinin tehlikeye düştüğü somut olarak belirtilmeli ve tehlikenin gerçekleşme ihtimali olmalıdır.⁵⁵⁵

Müdürler tarafından kanunda belirtilen engellemenin yapılabilmesi için, ortağın bilgiyi talep ettiğinde şirketin zararına kullanması ihtimalinin somut verilere dayanması ve muhtemel olması gerekmektedir.⁵⁵⁶ Bunun sonucunda da ortağa hemen müdahale edilmelidir. Ancak yukarıda da belirtildiği gibi bu müdahale sonucunda ortağın hakkı sadece gereken kısım kadar sınırlanmalı, her durumda hakkın kullanımı tamamen yasaklanmamalıdır.⁵⁵⁷

Zarar kavramına hangi tür zararların gireceği yoruma açık bir konudur. *Karasu*'ya göre, zarardan sadece para değeri olan maddi zararlar anlaşılmalı, maddi zarar dışındaki değerleri de anlaşılmalıdır.⁵⁵⁸ Buna örnek olarak, şirketin itibarı, marka değeri, imajı vb. manevi zararlar gösterilebilir.⁵⁵⁹ Bunlara aykırılık oluşturan

⁵⁵³ **Yavuz**, s. 52; **Bilge**, s. 444; **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 511; **Çamoğlu**, s. 159. *Çamoğlu*, önemli olmayan zarar tehlikesinde bilgi alma ve inceleme talebinin reddedilmemesi gerektiğini belirtmektedir. (**Çamoğlu**, s. 159).

⁵⁵⁴ **Yavuz**, s. 52; **Çamoğlu**, s. 159; **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 282.

⁵⁵⁵ **Pulaşlı**, *Şerh*, 4. bs., § 42, N. 282.

⁵⁵⁶ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 511.

⁵⁵⁷ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 511.

⁵⁵⁸ **Karasu**, *Rekabet Etme Yasağı*, s. 154; **Bilge**, s. 444-445; **Kaya**, s. 268.

⁵⁵⁹ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 109. Örneğin, bir konu hakkında bilgi verilmesi şirketin itibarına zarar verecekse veya güven sarsmaya neden olacaksa bu bilginin açığa çıkmamasında şirketin menfaatinin olduğu kabul edilir. (**Karasu**, *Rekabet Etme Yasağı*, s. 154).

durumlarda da şirketin zarar gördüğü kabul edilir ve talebin reddi gerekir. Ancak zarar tehlikesinin oluşup oluşmadığının tespit edilebilmesi için ticari teamüller kıstas alınarak değerlendirme yapılmalıdır.⁵⁶⁰ Ticari teamüllerin⁵⁶¹ dikkate alınması demek, müdürlerin tüm özeni göstererek görevlerini yerine getirmesi⁵⁶² ve basiretli davranıp bilginin şirketin menfaatlerine zarar verecek şekilde kullanacağını anladığı durumlarda ortağın bilgi almasının engellenmesi gerektiği anlamına gelmektedir.⁵⁶³ Ancak bunun da çok soyut kalmaması gereklidir. Başka bir deyişle, basiretli davranan müdürün, ortağın şirkete zarar vermesi ile ilgili şüphesi çok genel olmamalıdır⁵⁶⁴, somut bir sebebe dayanmalıdır. Çünkü burada ispat yükümlülüğü müdürlerdedir.⁵⁶⁵ Müdürler şüphesinde haklı çıkmazsa, basiretli bir tacir gibi davranma yükümlülüğünü yerine getirememiş olurlar.

Ortağın elde edeceği bilgiyi, şirkete aykırı davranmak için kasıtlı bir biçimde talep etmesi gerekli olmayıp⁵⁶⁶, sadece ortağın bu zarar verici davranışıyla şirketin menfaatlerinin zarar görme tehlikesi arasında uygun illiyet bağı bulunması gerekmektedir.⁵⁶⁷

⁵⁶⁰ **Bilge**, s. 445; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 110-111.

⁵⁶¹ Ticari teamül, uzun zaman boyunca uygulanan, alışlagelmiş davranışlardır. Bknz: **Tuğçe Nimet Yaşar**, *Anonim Şirketler Hukukunda Uyum (Compliance)*, 1. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2020), s. 227. Ticari faaliyetlerle ilgili olan teamüllere ticari teamül denilmektedir. Bknz: **İsmail Kayar**, *Ticaret Hukuku*, 4. bs. (İstanbul: Seçkin Yayınları, 2017), s. 101.

⁵⁶² Müdürlerin görevini yerine getirirken özen yükümü ile ilgili detaylı bilgi için bknz: **Yıldız**, *Limited Ortaklıklarda Müdürlerin Sorumluluğu*, s. 68 vd. Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğü ile ilgili detaylı bilgi için bknz: **Hasan Pulaşlı**, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Mütessesil Sorumluluğu”, *Batider*, C. XXV, S. 1 (2009): 52 vd.

⁵⁶³ **Bilge**, s. 445; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 111.

⁵⁶⁴ **Bilge**, s. 445.

⁵⁶⁵ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 111.

⁵⁶⁶ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 110.

⁵⁶⁷ **Bilge**, s. 445.

Ortağın aldığı bilgiyi şirkete zarar vermek için kullandığında, şirketin bağlı ortaklıklarının bundan etkilenip etkilenmeyeceği, etkilendiği takdirde bunun bilgi vermekten kaçınma teşkil edip etmeyeceği konusunda kanun limitet şirketlere ilişkin kısımda bir düzenleme içermemektedir. *Bilge*'ye göre, şirketin bağlı ortaklıklarının gördüğü zarar, ana şirkete de zarar vereceğinden, böyle bir durumda ortağın bilgi talebini reddetmek gerekmektedir.⁵⁶⁸ *Çamoğlu*, şirketin gördüğü zararın bağlı şirketleri kapsadığını belirtmektedir.⁵⁶⁹ *Can* da, bağlı ortaklığın zararı limitet şirketin zararına yol açacağından, bağlı ortaklığın zarar görme tehlikesinin varlığı da bilgi vermekten kaçınma sebebi olarak değerlendirilmesi gerektiğini düşünmektedir.⁵⁷⁰ Zira anonim şirkette bilgi alma hakkına ilişkin 437/2 maddesinde, hakkın kapsamına bağlı ortaklıkların da dahil olduğu belirtilmiştir. Katıldığımız görüşe göre, hakim şirket olan limitet şirketin bağlı olduğu şirketler zarar görürse, bu zarar direkt olarak limitet şirketi de etkileyeceğinden ve tam tersi bir durumda limitet şirketin gördüğü zarar bağlı şirkete de zarar vereceğinden, bilgi vermekten kaçınma sebebi olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

⁵⁶⁸ **Bilge**, s. 445.

⁵⁶⁹ **Çamoğlu**, s. 160.

⁵⁷⁰ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 109.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BİLGİ ALMA VE İNCELEME HAKKININ KULLANILMASININ ENGELLENMESİ VE HUKUKİ SÜREÇ

4.1. Genel Olarak

Pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkının ortaklıktan kaynaklanan hak türü olduğu yukarıda detaylıca anlatılmıştır. Ancak buna rağmen diğer ortaklık haklarında olduğu gibi bu hakka da gereği gibi riayet edilmeyebilir. Bazı durumlarda bilgi vermekle yükümlü olan kişiler bilgi alma taleplerini haksız yere reddedebilir veya kendilerine verilen yetkiyi aşabilir. Böyle bir durumda şirket pay sahibi hakkını sağlıklı bir biçimde kullanmak amacıyla tedbir almak isteyebilir. Pay sahibine kanun tarafından verilen hakların kullanılırken, gerçekleşmesi istenen amacın sağlanması için bu hakların kullanımının kolaylaşması imkanını oluşturacak kanuni düzenlemelere de yer verilmesi gerektiği gibi, sağlıklı bir şekilde kullanılmadığında ilgili mercilere başvuru imkanı sağlayacak düzenlemelere de yer verilmesi gerekmektedir. İşte bu noktada karşımıza reddedilen bilgi alma taleplerine karşı başvurulabilecek hakların ne olduğunu içeren ve pay sahiplerinin haklarının etkinliğinin artmasını sağlayan TTK madde 614/2 ve 614/3 hükmü çıkmaktadır.

TTK'nın söz konusu hükümlerine göre, müdürlerin bilgi vermektan kaçınmasına karşı başvuru yolları vardır. Madde 614/2'de müdürlerin bilgi talebini reddetmesi kararına karşı ortakların genel kurula başvurabileceği, madde 614/3'te ise genel kurulun hakkı haklı neden olmadan engellemesi halinde mahkemeye başvuruda bulunabileceği hüküm altına alınmıştır. Madde hükmünde genel kurulun bilgi alma talebini haksız yere reddetmesinden bahsetmektedir.⁵⁷¹ Bu ibare genel kurula geniş bir taktir hakkı verildiği ve genel kurulun daha geniş bakış açısına sahip olduğunu göstermektedir.⁵⁷²

⁵⁷¹ Benzer düzenleme İsvBK madde 802'de vardır. Söz konusu düzenleme uyarınca, “*Şirket üyesinin elde ettiği bilgileri şirket dışı amaçlarla şirkete zarar verecek şekilde kullanma riski varsa, genel müdürler bilgi vermeyi reddedebilir*”.

⁵⁷² **Can**, *Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler*, s. 54

Pay sahibinin genel kurula başvurması sonucunda, genel kurul ortağın lehine olacak şekilde karar verirse, bilgi alma ve inceleme hakkını kullanabilecektir. Ancak genel kurulda ortağın lehine karar çıkmazsa, yani genel kurul müdürün talebi reddetme kararını onaylarsa, ortak mahkemeye başvurabilecektir. İşte bu yolların tümü öğretilen hakkın kullanımının engellenmesine karşı başvuru yolları olarak nitelendirilmektedir.

4.2. Bilgi Vermekten Kaçınmaya Karşı Başvuru Yolları

4.2.1. Kaçınma Kararına Karşı Genel Kurula Başvuru

Müdürler, pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkını kısmen ya da tamamen engellediğinde, pay sahibinin genel kurula başvurarak taleplerinin yerine getirilmesini isteme hakkı vardır (TTK m. 614/2 son cümle).⁵⁷³ Yani Türk hukuk sisteminde genel kurula başvuru pay sahibi tarafından yapılır.⁵⁷⁴ Birden fazla ortağın bilgi alma ve inceleme talebi reddedilirse, her biri ayrı ayrı genel kurula başvurmalıdır.⁵⁷⁵

Türk hukukunun aksine Alman hukukundaki düzenlemeye göre, müdürün talebi reddetmesi için ilk olarak genel kuruldan karar alması gerekmektedir (GmbHG 51a/II son cümle). Ancak her iki düzenlemede de genel kurulun görevi, pay sahibinin bu hakkını kullanıp kullanamayacağına ilişkin bir karar vermesidir.⁵⁷⁶

TTK'nın söz konusu maddesinde hüküm altına alınan genel kurula başvuru hakkı, müdürlerin sadece ortağın bilgi alma ve inceleme taleplerini reddetme sebebinin şirkete zarar verme tehlikesinin varlığı olmasından kaynaklı olarak engellemesi halinde başvurabileceği bir hak olmayıp, aynı zamanda bu konu dışında başka sebeplere dayanarak hakkın kullanılmasını kısmen veya tamamen olmak suretiyle

⁵⁷³ Limitet şirketlerde genel kurulun toplanması ve karar alması konusunda ayrıntılı bilgi için bkz: **Abdullah Erdoğan**, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Limited Şirket Genel Kuruluna İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XVII, S. 3 (2013): 40 vd.

⁵⁷⁴ Talepte bulunan pay sahibinin ortaklık sıfatı genel kurula başvurmadan önce sonra erdiyse, madde 614 uyarınca artık genel kurula başvuru hakkı bulunmamaktadır. Bu nedenle ilk olarak başvuran kişinin pay sahibi olup olmadığının tespiti genel kurul tarafından yapılmalıdır. (**Can, Limited Şirketler**, s. 129).

⁵⁷⁵ **Can, Limited Şirketler**, s. 128.

⁵⁷⁶ **Şener, Limited Ortaklıklar Hukuku**, s. 512.

kısıtlanması halinde de başvurulabilecek bir düzenlemedir.⁵⁷⁷ Neticeten başvuru yapılmasında konunun ne olduğu önemli değildir, önemli olan pay sahibinin hakkının kullanılmasının engellenmesidir.

Yapılan başvuru sonucunda, genel kurul toplanıp bir karar verir. Genel kurul başvuruya olağan genel kurul toplantısında karar verebileceği gibi, olağanüstü şekilde toplanarak da karar verebilir.⁵⁷⁸ TTK madde 620’de belirtildiği gibi, toplantı sırasında kararın toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınması gerekmektedir.⁵⁷⁹ Öte yandan genel kurula başvuru süresinin ne olduğu kanunda izah edilmemiştir. Ancak başvurunun dürüstlük kurallarının uygun olacak şekilde çok uzun süre geçmeden makul bir süre içinde yapılması gerekmektedir.⁵⁸⁰ Zira müdürlerin ret kararından çok uzun süre sonra genel kurula başvurulması hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olabilecektir.⁵⁸¹

Genel kurul toplantısı sırasında, talebi reddedilen ortağın oy kullanıp kullanamayacağına dair öğretilerde tartışmalar olduğunu yukarıdaki açıklamalarda bahsetmiştik. Orada bahsedilenler dışında ek bilgi ve görüşlerden bahsetmek gerekmektedir. Tekrar etmek gerekir ki, kanunda buna ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır.

Yavuz’a göre, kanunun 619. maddesinde hangi durumlarda genel kurulda oy kullanılmayacağına dair kurallar tek tek sayılmış ancak maddede ortağın bu konuda

⁵⁷⁷ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 512-513. Ortakların bu hakkı kullanmak için ilk önce müdürlere başvurması, müdürlerin de talebi reddetmesi üzerine ortakların genel kurula başvuruda bulunması ve bunun üzerine genel kurulun karar vermesi, ortak sayısı fazla olan limitet şirketler açısından pratik bir çözüm olduğu belirtilmektedir. (**Bilge**, s. 446).

⁵⁷⁸ **Yavuz**, s. 52; Genel kurul toplantısının niteliğine ilişkin bkz: **Can**, *Limited Şirketler*, s. 132-133. Yazar, pay sahibinin başvurusu üzerine genel kurulun derhal toplanması gerektiğinden, olağanüstü genel kurul toplantısı niteliğinde olduğunu belirtmektedir. Ancak istisnai hallerde olağan genel kurul toplantısında konunun görüşülebileceğini belirtmektedir.

⁵⁷⁹ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 514; **Yavuz**, s. 52.

⁵⁸⁰ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 132.

⁵⁸¹ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 136.

oy kullanamayacağına dair bir açıklama bulunmadığından, kararın oylanmasında talebi reddedilen ortağında oy kullanabileceği kabul edilmelidir.⁵⁸²

Aynı görüşe sahip *Şener*'e göre, madde 619'da böyle bir düzenleme bulunmadığından, hakkının kullanılması engellenen ortak da genel kurulda oy kullanabilir.⁵⁸³

Bilge'ye göre, genel kurul bilgi alma talebi reddedilen ortak hakkında bir yargıya varmaya çalıştığından, bu konuda talebi reddedilen ortak oy kullanamaz.⁵⁸⁴

Katıldığımız görüşe göre, TTK'da hangi hallerin varlığı halinde pay sahibinin oy hakkını kullanamayacağı belirtilmiş ve bu düzenleme içinde bilgi alma talebi reddedilen ortağın genel kurul toplantısında kendisiyle ilgili verilecek olan kararda oy kullanamayacağına dair düzenleme yapılmamıştır. Dolayısıyla pay sahibinin bu konuda kendi lehine oy kullanabileceği düşüncesindeyiz.

Değınilecek bir diğler husus ise, TTK madde 617/1 hükmünce genel kurulun toplantıya çağırılmasında müdürler görevlidir. Ancak buradaki sorun, pay sahibinin talebini reddeden kişi zaten müdür olduğundan, bu ret kararı üzerine kendisini haklı bulduğu için genel kurulu toplantıya çağırıp çağırmayacağı şüphelidir.⁵⁸⁵ Bu yüzden genel kurulu toplantıya çağırarak başka kişiler olup olmadığı irdelenmelidir. Bu noktada karşımıza TTK madde 617/3. maddesi çıkmaktadır. Söz konusu düzenlemede anonim şirket hükümlerine atıf yapılarak, azınlıkların da genel kurulu toplama yetkisinin bulunduğu görülmektedir (TTK m. 617/3 yollamasıyla m. 411).⁵⁸⁶ Azınlık pay sahiplerinin genel kurulu toplantıya çağırması ile ilgili düzenlemeler madde 411 ve 412'de yapılmıştır. Bu düzenlemelerin limitet şirketin özellikleri dikkate alınarak

⁵⁸² **Yavuz**, s. 52-53.

⁵⁸³ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 514.

⁵⁸⁴ **Bilge**, s. 446.

⁵⁸⁵ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 514; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 128.

⁵⁸⁶ Her ne kadar 411. Maddenin kenar başlığı azlık olarak yazılmışsa da, bu hak azınlık hakkıdır. Bu kavram teknik anlamıyla, esas sermayenin %10'una sahip ortakları ifade etmektedir. (**Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 537, DN: 42). Azınlığa ilişkin detaylı bilgi için bkz: **Esra Kaya**, "Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları", *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 93, S. 2 (2019): 139 vd. Limitet şirketlerde azınlığın genel kurulu toplantıya çağırmasına ilişkin detaylı bilgi için bkz: **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 536 vd.

uygulanması gerekmektedir.⁵⁸⁷ Ancak bu durumda azınlığın pay oranı olan %10'dan daha az orana sahip olan ortakların genel kurulu toplantıya çağırma yetkisinin olup olmayacağı sorunu karşımıza çıkar. Bu durumda Şener'e göre, bilgi alma ve inceleme hakkı bakımından istisna sağlanarak, pay oranı %10'un altında olan ortaklar da genel kurulu toplantıya çağırma yetkili olmalıdır.⁵⁸⁸ Aksi takdirde müdürler, hakkını kötüye kullanarak bilerek genel kurulu toplantıya çağırmayabilir ve azınlık kadar pay oranı olmayan ortakların da bilgi alma ve inceleme taleplerini haklı neden olmaksızın kısıtlayabilirler.

Genel kurul, yapılan başvuru sonrasında, müdürlerin kararını doğru bulup pay sahibinin başvurusunu reddedebileceği gibi, müdürlerin kararının yanlış olduğuna kanaat getirip ortağın bilgi alma ve inceleme hakkını kullanmasına izin de verebilecektir.⁵⁸⁹

4.2.2. Genel Kurulun Başvuruya Olumlu Cevap Vermesi

Pay sahibinin genel kurula başvurusundan sonra genel kurul bilgi alma talebine olumsuz (ret) ya da olumlu cevap verebilir. Genel kurulun cevap vermesi onun görevidir.⁵⁹⁰ Genel kurul toplandıktan sonra karar alırken pay sahibinin talep ettiği ve müdürün de talebi reddettiği konu ile bağlıdır.⁵⁹¹ Genel kurula başvurulduktan sonra kuruldun olumlu sonuç çıkarsa, müdürler ortağın bilgi alma ve inceleme hakkını gerekli ortamı sağlayarak kullanılmak zorundadır. Çünkü genel kurul sadece karar organı olduğundan kararı kendisi uygulatamaz.⁵⁹² Bu karara rağmen müdür ortağın bu hakkını kullanmazsa, kanunda düzenleme altına alınan özen ve bağlılık

⁵⁸⁷ Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 536.

⁵⁸⁸ Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 513. Aynı görüş için bkz: Can, *Limited Şirketler*, s. 130-131.

⁵⁸⁹ Altaş, "Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirket Ortaklarının Bilgi Alma, İnceleme ve Özel Denetim İsteme Hakları", s. 67.

⁵⁹⁰ Can, *Limited Şirketler*, s. 137-138.

⁵⁹¹ Can, *Limited Şirketler*, s. 139. Nitekim bu husus kanunun 614. Maddesindeki "bu konuda" ibaresi ile de anlaşılmaktadır.

⁵⁹² Can, *Limited Şirketler*, s. 141.

yükümlülüğüne aykırı hareket etmiş olacaktır. Bunun sonucu olarak da müdürün görevini yerine getirmemesi durumunda sorumluluklarına gidilebilir.⁵⁹³

4.2.3. Bilgi Alma Talebinin Haksız Olarak Reddi veya Engellenmesi Halinde Mahkemeye Başvuru

Bireysel hak olarak tanınan bilgi alma ve inceleme hakkının etkinliğinin artması için dava hakkıyla güçlendirilmesi gerekmekte olup, pay sahibinin bu hakkının haksız olarak engellenmesi halinde hakkın kullanımının mahkeme aracılığı ile sağlanması yasal bir zorunluluk olarak değerlendirilmektedir.⁵⁹⁴ TTK'nın m. 614/3'te düzenlenen hükme göre, pay sahibinin bilgi alma ve inceleme talepleri genel kurul tarafından haksız yere engellenirse pay sahibi bu hakkını kullanmak için mahkemeye başvurarak, bilgi alma ve inceleme hakkını mahkeme aracılığıyla kullanabilir. Mahkemeye başvurarak açılacak olan dava öğretilde "bilgi alma davası" olarak adlandırılmaktadır.⁵⁹⁵ Bilgi alma davası, diğer davalardan bağımsız olup, başka bir davanın sonuçlanmasına yardımcı olan ya da delil tespiti niteliği taşıyan bir dava değildir.⁵⁹⁶ Başka bir deyişle kendine özgü yargılama konusu olan ve kendine özgü talep içeren bir dava türüdür.⁵⁹⁷ Bu davayı açma imkanı bütün ortaklara tanınmıştır. Kanun koyucu her fırsatta pay sahibinin haklarını korumaya çalışarak, yapılan düzenleme ile bilgi alma ve inceleme hakkını mahkemenin vereceği karar ile kullanabilmesine ve bu doğrultuda haklarını daha etkili hale getirmesine imkan sağlamıştır.⁵⁹⁸ Başka bir deyişle, pay sahibinin haklarının, yerine getirmekle yükümlü olan kişiler tarafından ihlal edilmesi halinde pay sahibine koruma sağlayan bir yoldur.⁵⁹⁹

Benzer düzenleme Alman hukukunda GmbHG 51b düzenlemesinde de mevcuttur. Söz konusu düzenlemeye göre, her ortağın istediği bilgi verilmediğinde ya da inceleme

⁵⁹³ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 142.

⁵⁹⁴ **Bozkır**, s. 129.

⁵⁹⁵ **Can**, *Limited Şirketler*, s. 150; **Ünal**, s. 305.

⁵⁹⁶ **Ünal**, s. 306.

⁵⁹⁷ **Ünal**, s. 306.

⁵⁹⁸ **Karasu**, s. 97; **Ünal**, s. 306.

⁵⁹⁹ **Kaya**, *Özel Denetim*, s. 73.

yapmasına izin verilmediğinde mahkemeye başvuruda bulunabileceği hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu hakkın mahkeme aracılığıyla kullanılmasında, hakkın kullanılması açısından mahkemelerin yaklaşımı ve rolü büyük bir yere sahip olup, mahkemece bilgi alma hakkı ile şirketin saklamak istediği bilgi arasında bir denge oluşturulması gerekmektedir.⁶⁰⁰ Açılan davada mahkeme, ilk önce hakkın pay sahibi tarafından kullanılmadığını tespit edecek, daha sonra reddedilen bilgi alma ve inceleme talebinin reddine ilişkin sebeplerin haklı olup olmadığı, keyfilik taşıyıp taşımadığı konusunda bir inceleme yapacaktır.⁶⁰¹ Eğer ortağın talebinin şirkete zarar vereceği veya talebin şirket sırrı kapsamında kaldığı kanaatine ulaşırsa, davayı reddetmesi gerekmektedir. Dava pay sahibi lehine sonuçlanırsa, mahkemenin vereceği kararda hakkın kullanım şekli ve zamanı ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmesi, kararın uygulanabilirliğinin kolaylaşması açısından önemlidir.⁶⁰² Nitekim Yargıtay bir kararında, sadece mahkeme kararında yer alan hükümlerin icrasının yapılabileceğini belirtmiştir.⁶⁰³

4.2.3.1. Dava Şartları

Pay sahibinin, hakkını kullanmak amacıyla mahkemeye başvurabilmesi için şirket içi yolları tüketmesi gerekmektedir. Şirket içi yollar tüketilmeden açılan dava reddedilmelidir.⁶⁰⁴ İlk olarak bilgi alma ve inceleme hakkını kullanması

⁶⁰⁰ **Hamdi Yasaman**, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda Hakimin Genişleyen Rolü”, *Banka Ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 25 S. 4 (2009): 90; **Sümer**, s. 284.

⁶⁰¹ **Şener**, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 515.

⁶⁰² **Sümer**, s. 285.

⁶⁰³ “...İlamların infazı sırasında icra müdürlüklerince ilamın hüküm kısmı dikkate alınarak kararların infazının yapılması gereklidir. İcra dairesi, ilamların hüküm bölümünü aynen infazla görevlidir. Sınırlı yetkili icra mahkemesinin hükümde yer almayan bir hususu yorum yoluyla ilama eklemesi, yada var olan bir hususu çıkarması olanağı yoktur. Bu bakımdan takibe konu ilamın hüküm kısmı ilamlı icranın şeklini de belirler...” Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 17/06/2009 tarih ve 2009/12-239 E. 2009/268 K. Sayılı kararı, www.lexpera.com.tr (Erişim Tarihi: 07/05/2024).

⁶⁰⁴ **Kendigelen/Kırca**, s. 313.

gerekmektedir.⁶⁰⁵ Bu şart müspet (olumlu) dava şartı olarak nitelendirilmektedir.⁶⁰⁶ Bunun sonucu olarak da, müdürler ortağın bilgi alma taleplerini reddettiğinde ortak ilk başta genel kurula başvurmalı, genel kurul da bilgi alma ve inceleme talebini reddettiğinde dava yoluna gidilmelidir.⁶⁰⁷ Yani genel kurula başvurmadan direkt olarak dava açması yasal olarak mümkün değildir.⁶⁰⁸ Pay sahibinin iç yolları tüketmesi, kanun hükümlerince dava açma hakkına sahip olabilmesi için ön şarttır. İkinci şart ise, pay sahibinin bilgi alma ve inceleme talebinin, engellenmek ve kısıtlanmak suretiyle kullanamadığı için sonuçsuz kalması gerekmektedir. Bu da olumsuz dava şartı olarak nitelendirilmektedir.⁶⁰⁹ Bu iki şartın varlığı dava şartı olarak nitelendirilmelidir. Şöyle ki, dava şartı, HMK madde 114 ve 155'te düzenlenmiş olup, davanın esasıyla ilgili inceleme yapılabilmesi için gerekli olan şartlardır.⁶¹⁰ Bilgi alma talebi reddedilen pay sahibinin de dava açabilmesi için bilgi alma hakkının kullanılması ve bu talebin sonuçsuz kalması gerekmektedir. Bu durumlar olmadan dava açamayacaktır. Bu kapsamda bu şartların HMK madde 114/2⁶¹¹ uyarınca dava şartı olup olmayacağına dair TTK'da hüküm olmasa da, belirtilen şartların eksikliği halinde dava açılmayacağından, bu şartların dava şartı olarak kabul edilmesi gerekmektedir.⁶¹²

⁶⁰⁵ **Bozkır**, s. 133; **Dolu**, s. 218.

⁶⁰⁶ **Bozkır**, s. 133; **Atalay**, s. 68. Olumlu dava şartı, talebin bilgi vermekle yükümlü kişiye karşı ileri sürülmesidir. (**Dolu**, s. 219).

⁶⁰⁷ **Bilge**, s. 447; **Yavuz**, s. 53.

⁶⁰⁸ **Bilge**, s. 447; **Sümer**, s. 264.

⁶⁰⁹ **Bozkır**, s. 133; **Dolu**, s. 219

⁶¹⁰ **Hakan Pekcanitez**, *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku*, 15. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2017), s. 1217.

⁶¹¹ HMK'nın 114/2. Maddesine göre; "Diğer kanunlarda yer alan dava şartlarına ilişkin hükümler saklıdır".

⁶¹² **Sümer**, s. 269.

4.2.3.2. Davacı

Davada, davacı sıfatına haiz olan kişi subjektif hakkın sahibi olan kişidir.⁶¹³ Söz konusu davada da davacı sıfatı bilgi alma ve inceleme hakkı reddedilen limitet şirket pay sahibine verilmiştir. Dolayısıyla bilgi alma ve inceleme hakkını kullanmayan pay sahibinin davada taraf sıfatı bulunmamaktadır.⁶¹⁴

Davayı açan pay sahibinin, usul hukuku kuralları gereğince dava ve taraf ehliyetine sahip olması gerekmektedir.⁶¹⁵ Pay sahibi 18 yaşından küçükse veya kısıtlıysa, bu durumda pay sahibi adına dava açma yetkisi yasal temsilcisine aittir.⁶¹⁶

Dava açıldıktan sonra davacı olan pay sahibinin, payını üçüncü bir kişiye devrettiği durumlarda, ortaklık sıfatının sona erdiğinden, ortaklık sıfatına bağlı olarak kullanılan bilgi alma ve inceleme hakkı da sonlanacağından, davadaki aktif husumet ehliyetinin de bitmesi gerekmektedir.⁶¹⁷

4.2.3.3. Davalı

Bilgi talebi reddedilen pay sahibi, davayı şirket tüzel kişiliğine karşı açacaktır. Bir başka deyişle, davanın davalı tarafı limitet şirket tüzel kişiliğidir. Davalı limitet şirket ise, davacının ortak olduğu ve bilgi alma veya inceleme hakkının kullanılmadığı şirkettir. Bu dava ile ortak, bilgi verme yükümlülüğü altında olan şirketi, bilgi vermeye mahkum ettirir.⁶¹⁸

⁶¹³ **Sümer**, s. 270.

⁶¹⁴ **Kaya**, *Özel Denetim*, s. 75-76; **Ceylan**, s. 112; **Kaya**, s. 327-328.

⁶¹⁵ **Ceylan**, s. 112; **Pekcanitez**, *Pekcanitez Usul*, s. 559 vd.

⁶¹⁶ **Ceylan**, s. 112

⁶¹⁷ **Sümer**, s. 271. Yargıtay'ın genel kurulun iptaline ilişkin kararında benimsediği görüşün aynısı, bilgi alma ve inceleme talebi reddedilen ortağın açtığı davada da geçerli olacağı öğretide kabul edilmiştir. Söz konusu kararda, genel kurul kararının iptali için dava açan ortağın davacı sıfatının dava kesinleşene kadar devam edeceği, dava devam ederken payını devrederse de davanın husumet yokluğu sebebiyle reddedileceğini belirtmiştir. Karar için bknz: Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 19/01/2015 tarih ve 2014/15157 E. 2015/608 K. Sayılı kararı, www.lexpera.com.tr (Erişim Tarihi: 07/05/2024).

⁶¹⁸ **Bilge**, s. 447.

4.2.3.4. Dava Açma Süresi

Kanunda, söz konusu davanın açılabilmesi için limitet şirketler bakımından öngörülen bir süre yoktur. Halbuki anonim şirketlere ilişkin düzenlemeleri içeren TTK madde 437/5'te, "Reddi izleyen on gün içinde, diğer hallerde makul bir süre sonra" demek suretiyle, davanın hangi sürelerde açılması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Davanın açılabilmesinin kanun tarafından süreye bağlanması, davanın hızlı sonuçlandırılması amacına hizmet etmektedir.⁶¹⁹

Anonim şirketlerde, bilgi alma ve inceleme talebi haksız yere reddedilen ortak, talebin reddedildiği tarihten itibaren on gün içinde mahkemeye başvurabilecekken, diğer hallerde makul süre sonra başvurabilecektir. Hükümde makul sürenin ne olduğu belirtilmemiştir. Bu nedenle makul süreye ilişkin çelişkiler olduğu için doktrinde eleştiriler mevcuttur.⁶²⁰

Kanunda diğer haller olarak belirtilen haller olarak ortağın talebinin cevapsız bırakıldığı, kullanılmasının ertelendiği durumlarda makul süre beklendikten sonra dava açılmalıdır.⁶²¹

Limitet şirketler açısından ise kanunda herhangi bir süre öngörülmediğinden, davaların daha hızlı sonuçlandırılması amacı dikkate alındığında, madde 437/5'teki 10 günlük süre uygulanmalıdır.⁶²²

4.2.3.5. Yetkili ve Görevli Mahkeme

Açılan bir davada, hangi mahkemenin ilgileneceğini belirleyen kurallara görev ve yetki kuralları denmektedir.⁶²³

⁶¹⁹ **Bozkır**, s. 140.

⁶²⁰ Görüşlere ilişkin bkz: **Atalay**, s. 67; **Sümer**, s. 275; **Ünal**, s. 318.

⁶²¹ **Betül Birinci**, "Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı", (Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019), s. 135; **Bozkır**, s. 142.

⁶²² Öğretide *Can*, TTK madde 437'deki on günlük süre limitet şirketler açısından yol gösterici olsa da bu hususta madde 614'te açıkça bir ifade yer almadığından somut olaya göre yorum yapıp makul sürede dava açılması gerektiğini savunmaktadır. (*Can, Limited Şirketler*, s. 153).

⁶²³ Detaylı bilgi için bkz: **Ali Çetin Aslan**, *Medeni Usul Hukukunda Görev*, 1. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2022), s. 9 vd; **Hülya Taş Korkmaz**, "6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Görev, Yetki Ve Yargı Yeri Belirlenmesine İlişkin

Bilgi alma ve inceleme taleplerinin yerine getirilmesi için açılacak olan davada, HMK madde 14'te düzenleme altına alınan tüzel kişilere karşı açılacak davalarda belirlenen yetki kuralına göre, "Tüzel kişinin merkezinin bulunduğu yer mahkemesi kesin yetkilidir" (HMK m. 14/2). Dolayısıyla şirket pay sahibi hakkını kullanabilmek için açacağı davada yetkili mahkeme limitet şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemedir.

Bilgi alma ve inceleme taleplerinin yerine getirilmesi için açılacak olan davada görevli mahkeme, davanın ticari dava sayılıp sayılmadığına göre belirlenecektir. Bu kapsamda TTK madde 4/1-a uyarınca, TTK'da hüküm altına alınan hususlardan doğan uyuşmazlıkların ticari dava niteliğine haiz olduğu belirtilmiştir. Kuşkusuz ki pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkı da TTK kapsamında düzenlendiği için, ticari dava niteliğinde olup, görevli mahkeme de asliye ticaret mahkemeleri olacaktır. Zira anonim şirketlere ilişkin madde 437/5'te de "...şirketin merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesine başvurabilir." demek suretiyle yetkili ve görevli mahkemeye açıkça işaret edilmiştir.

4.2.3.6. Yargılama Usulü

HMK kapsamında iki tane yargılama türü vardır; basit yargılama türü ve yazılı yargılama türü.⁶²⁴ Basit yargılama türü, yazılı yargılamaya göre daha basit ve hızlı sonuçlanır.⁶²⁵ Bunun sebebi yargılama aşamasında cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçeleri bulunmamaktadır (HMK m. 317).

Kanunda anonim şirket pay sahiplerinin bilgi alma hakkına ilişkin açıklamaları davada açık ve net bir şekilde basit yargılama usulünün uygulanacağı belirtilmiş, ancak limitet şirketlerde hangi usulün uygulanacağına dair bir açıklama yapılmamıştır. *Bilge*, bu durumu eleştirerek, anonim şirketlerdeki gibi limitet şirketlerde de basit yargılama usulüyle davanın sonuçlandırılması gerektiği düşüncesindedir.⁶²⁶ Kanunda limitet şirketlere ilişkin böyle bir hüküm yer almasa da, TTK madde 1521'de "Ticaret

Hükümlerinin Değerlendirilmesi", *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, C. 8, Özel Sayı, (2013): 1754 vd.

⁶²⁴ **Pekcanitez**, *Pekcanitez Usul*, s. 2089 vd.

⁶²⁵ **Pekcanitez**, *Pekcanitez Usul*, s. 2092.

⁶²⁶ **Bilge**, s. 447.

şirketlerinde, ortakların veya pay sahiplerinin şirketle veya birbirleriyle şirket ortaklığından veya pay sahipliğinden kaynaklanan davalarda veya şirketin yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri, müdürleri, tasfiye memurları ya da denetçilerine karşı açılacak davalarda basit yargılama usulü uygulanır.” hükmü mevcuttur. Dolayısıyla net bir şekilde basit yargılama usulü ile davanın sonuçlandırılması gerekmektedir. Çünkü yargılaması uzun yıllar süren bir davanın sonuçlanması, hakkın kanunda düzenleniş amacına hizmet etmeyeceği gibi, ortağın bu hakkı kullanma amacına da hizmet etmez. Bu kapsamda davanın imkanlar dahilinde en kısa sürede sonuçlandırılması gerekmektedir.⁶²⁷

Öğretide, yargılamanın duruşmalı veya duruşmasız olarak yapılmasına ilişkin farklı görüşler mevcuttur. *Atalay*, mahkemenin duruşmalı olarak yapılması gerektiğini ileri sürmektedir.⁶²⁸ *Ünal’a göre*, davanın hızlı sonuçlandırılması önemli olduğundan, tarafların veya tanıkların dinlenmesinin gerekli olmadığı hallerde dava duruşmasız görülmelidir.⁶²⁹ *Sümer*, iddia ve savunmaların değerlendirilmesi için davanın duruşmalı görülmesi gerektiğini savunmaktadır.⁶³⁰ Kanaatimizce, basit yargılama usulü gereği, görülen dava duruşmasız yapılmalıdır. Çünkü burada amaçlanan davanın ivedi bir şekilde sonuçlandırılması olup bir an önce pay sahibinin talep ettiği bilgiye kavuşmasının sağlanmasıdır. Ancak istisnai olarak hakim tarafından tarafların veya tanıkların dinlenilmesi gerektiği durumlarda da davanın duruşmalı olarak görülmesinin sorun teşkil etmeyeceği düşüncesindeyiz.

4.2.3.7. İspat Yükü

İspat yükü, HMK madde 190 gereği bir vakıanın hukuki sonucundan hak çıkaracak kişinin o vakıayı ispatla yükümlü tutulmasını ifade eder.⁶³¹

Bilgi alma ve inceleme hakkına ilişkin açılan davada da ortak, şirketten bilgi alma talebinde bulunduğunu ancak bu talebin haksız yere reddedildiğini ispat yükü

⁶²⁷ **Karasu**, s. 97; **Ünal**, s. 319; **Can**, *Limited Şirketler*, s. 159.

⁶²⁸ **Atalay**, s. 74.

⁶²⁹ **Ünal**, s. 319.

⁶³⁰ **Sümer**, s. 279.

⁶³¹ **Pekcanitez**, *Pekcanitez Usul*, s. 1693. Ayrıca bkz: **Murat Yavaş**, “Medeni Yargılamanın Amacı Bağlamında İspat Yükü Kavramı”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 21, S. 2, (2015): 742 vd.

altındadır.⁶³² Bu vakıaları ispatladığı taktirde dava lehine sonuçlanacak ve söz konusu hakkını kullanabilecektir. Davalı olan şirket ise, ret sebebi olan pay sahibinin ortaklığın menfaatine zarar veren davranışlar sergilediğini ispat yükü altındadır.

Hakimin davacı ortak lehine karar verebilmesi için ispatın ölçüsünün ne olacağını belirlenmesi gerekmektedir. İspat ölçüsü, vakıanın ispatlanmış olduğunun kabulü için hakimde oluşan kanaatin ölçüsünü ifade eder.⁶³³ İspat ölçüsü bakımından tam ispat ve yaklaşık ispat kavramları karşımıza çıkar. Tam ispatta, vakıanın gerçekleşip gerçekleşmediğine hakimin vicdanen tam olarak inanması gerekmektedir.⁶³⁴ Yaklaşık ispatta ise hakim davacının ispat etmek istediği konuyu muhtemel yani gerçek olma ihtimalini kuvvetli görmelidir.⁶³⁵ Görülen davada ispat ölçüsünün ne olacağına ilişkin doktrinde farklı görüşler vardır. *Kaya*'ya göre, davada pay sahibi, bilgi alma ve inceleme hakkının kullanımının haksız yere engellendiğini ileri sürdüğünden ve bunu ispatlamakla yükümlü olduğundan, şirkete karşı zayıf bir konumdadır. Bu nedenle pay sahibinden tam ispatla davayı ispatlaması beklenmemelidir.⁶³⁶

Çelebi'ye göre, TTK'nın özü dikkate alındığında, pay sahibine bilgi verildiğinde şirket sırlarının açığa çıkma ihtimali olduğunda vakıanın ileri sürülmesinde tam ispat söz konusu olmalı, bilgi alma talebinin haksız olarak reddedildiği durumda ise yaklaşık ispat aranmalıdır.⁶³⁷

Atalay, somut olaya göre ispat ölçüsünün belirlenmesi gerektiğini düşünmektedir. Yazara göre ortağın bilgi alma ve inceleme talebinde bulunduğu ispatında tam ispat ölçüsü olmalıdır.⁶³⁸ Bilgi verildiğinde şirket sırlarının ortaya çıkacağı nedeniyle bilgi alma talebinin reddedildiği vakıada ise yaklaşık ispat ölçüsü dikkate alınmalıdır.⁶³⁹

Ünal, pay sahibinin bilgi alma talebinde bulunduğu ispatı için tam ispat olması gerektiğini, ancak talebin reddinin haksız olduğuna ilişkin ispatın pay sahibinde

⁶³² **Atalay**, s. 69; **Bozkır**, s. 152-153.

⁶³³ **Bozkır**, s. 153; **Pekcanitez**, *Pekcanitez Usul*, s. 1714.

⁶³⁴ **Pekcanitez**, *Pekcanitez Usul*, s. 1718.

⁶³⁵ **Pekcanitez**, *Pekcanitez Usul*, s. 1720; **Atalay**, s. 70.

⁶³⁶ **Kaya**, s. 332.

⁶³⁷ **Çelebi**, s. 553.

⁶³⁸ **Atalay**, s. 70.

⁶³⁹ **Atalay**, s. 72.

olduğunu, ancak reddin haksız olmadığına ilişkin vakıaların şirket tarafından mahkemeye sunulmaması halinde yaklaşık ispat ölçüsü ile reddin haksız olduğunun kabul görmesi gerektiğini savunmaktadır.⁶⁴⁰

4.2.3.8. Mahkeme Kararı ve Kararın Kesinliği

TTK madde 614/3 hükmü, yapılan yargılama sonucunda mahkeme kararının niteliği açısından düzenleme içermektedir. İlgili hükmün son cümlesinde, bilgi alma ve inceleme hakkını kullanmak için dava açıldığında, davanın kabul veya reddi kararının kesin hüküm olacağı belirtilmiştir. Nitekim Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, bir kararında mahkemenin vermiş olduğu kararın kesin olduğunu gerekçe göstererek bu konudaki temyiz taleplerinin reddine karar vermiştir.⁶⁴¹

Kararın kesin olması, o karara karşı istinaf veya temyiz yoluna başvurulamayacağı anlamına gelmektedir.⁶⁴² Bu düzenlemeyle verilecek karar ilk derece mahkemesinde kesinleşecek, başka bir yargı yoluna gidilemeyecektir. Kanunda kararın kesin olarak düzenlenmesiyle bir an önce bilgi alma talebinin yerine getirilmesi amaçlanmıştır.⁶⁴³ Anonim şirketlerde bilgi alma ve inceleme hakkının düzenlendiği madde 437/5'te de açılan davada mahkeme kararının kesin olduğu hüküm altına alınmıştır. Ancak maddenin gerekçesinde “Beşinci fıkra mahkeme kararının hızla verilmesini sağlamaya ve temyizi de kısa sürede sonuçlandırmaya yönelik hükümleri de içermektedir.” denmektedir. Bu ifadeden anlaşıldığı üzere ortağın bilgi alma hakkına hemen ulaşabilmesi ve üst yargı merciine başvurma imkanının var olması amaçlanmıştır.⁶⁴⁴

⁶⁴⁰ Ünal, s. 315-316.

⁶⁴¹ Yargıtay 11. HD., E. 2013/17573 K. 2014/7526 T. 16.4.2014 kararında; “...Dava, 6012 sayılı TTK'nın 614. maddesine dayanan ortağın bilgi alma ve inceleme hakkının kullanılması hususunda izin verilmesi istemine ilişkin olup, mahkemece yukarıda özetlendiği şekilde davanın kabulüne karar verilmiştir. Mahkemece verilen karar davalı vekili tarafından yasal süresi içerisinde temyiz edilmiş ise de TTK'nın 614/3 madde ve fıkrası uyarınca mahkemece verilen kararın kesin olması nedeniyle temyizi kabil bir karar değildir...” www.lexpera.com.tr (Erişim Tarihi: 01/05/2024).

⁶⁴² Can, Limited Şirketler, s. 157.

⁶⁴³ Can, Limited Şirketler, s. 157.

⁶⁴⁴ Bozkır, s. 156.

Ancak gerekçenin bu ifadesi doktrinde görüş ayrılıklarına sebep olmuştur. Kimi yazarlar, madde metninde hükmün kesin olduğunun açıkça belirtilmesi dikkate alındığında mahkemenin kabul veya ret kararına karşı kanun yoluna başvurulamayacağını savunmuştur.⁶⁴⁵ Aksi görüşe sahip yazarlar ise, mahkemenin kabul kararları kesin olup temyiz yoluna başvurulamayacağı, ret kararları ise kesin olmayıp temyiz yoluna gidilebileceğini savunmuştur.⁶⁴⁶ Buradan mantıkla kabul kararlarının kesin olması, pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkını hemen kullanabilmesini sağlamak; ret kararlarının kesin olmayıp temyize tabi tutulması ise pay sahibinin en azından geç de olsa hakkını kullanabilmesi düşüncesidir.⁶⁴⁷

Bu konuya ilişkin Yargıtay'ın benimsediği görüş ise kararın kesin olduğu ve bu sebeple de üst yargı yoluna başvurulamayacağıdır.⁶⁴⁸ Alınan kararların bazıları oy çokluğu ile alınmıştır. Çoğunluğa katılmayan üyelerin gerekçeleri ise kabul kararların kesin, ret kararlarının ise temyize tabi olması gerektiğidir. Ancak Yargıtay'ın kararın

⁶⁴⁵ **Dolu**, s. 61; **Akdağ Güney**, s. 41; **Karasu**, s. 97; **Ceylan**, s. 108; **Kendigelen/Kırca**, s. 314.

⁶⁴⁶ **Can**, *Eleştiriler*, s. 109.

⁶⁴⁷ **Bozkır**, s. 157-158.

⁶⁴⁸ Yargıtay 11. HD. E.2016/143, K.2016/6500, T.13.06.2016 kararında; “...TTK'nın 437. maddesi uyarınca mahkemece verilen kararlar kesin nitelikte olduğundan davacılar vekilince temyiz edilen kararın temyiz kabiliyeti bulunmamaktadır.” Yargıtay 11. HD. E.2015/13744, K.2017/1501, T.14.03.2017 kararında; “...TTK'nın 437/... m. gereği kesin olarak karar verilmiş, kararın davacı vekili tarafından temyizi üzerine mahkemenin 18/09/2015 tarihli ek kararı ile kararın kesin olması nedeniyle temyiz isteminin reddine karar verilmiştir.” Bu karar oy çokluğuyla alınmış olup, karşı oy gerekçesi; kararın kesinliği hali davanın kabulüne ilişkin kararlara yönelik olduğundan, eldeki davada davanın reddine karar verilmiş olması nedeniyle temyiz yolu açık bulunmasıdır. Yargıtay 11. HD. E. 2016/1162, K. 2017/3675, T. 13.06.2017 kararında; “davanın reddine kesin olarak karar verilmiş, kararın davacı vekili tarafından temyizi üzerine mahkemenin 08/09/2015 tarihli ek kararı ile kararın kesin olması nedeniyle temyiz isteminin reddine karar verilmiştir.” Bu karar da oy çokluğuyla verilmiş olup, karşı oy gerekçesi; mahkeme kararı kesindir şeklindeki düzenlemeden, mahkemenin istemin kabulüne karar vermesi halinde kararın kesin olacağı anlaşılmakta olup, şayet istemin reddine karar verilmiş ise bu karara karşı kanun yolunun kapalı olduğu söylenemez.

kesin olacağına ilişkin bu görüşü istikrarlı bir şekilde devam etmektedir. Aksini savunan yazarların görüşleri ile Yargıtay kararları çelişmektedir.

Doktrinde, kabul kararlarının kesin, ret kararlarının temyize tabi olması gerektiği görüşü kabul edilirse, bu görüşün limitet şirketler açısından da uygulanması gerekmektedir. Ancak limitet şirketlerdeki 614. maddenin gerekçesinde “temyizi de kısa sürede sonuçlandırmaya yönelik hükümleri de içermektedir” şeklinde bir hüküm olmadığından ve Yargıtay’ın görüşü de ilk derece mahkemesinin kararlarının kesin karar olduğu yönünde olduğundan, ilk derece mahkeme kararları kesin karar hükmündedir.

SONUÇ

Limitet şirketlerde, pay sahiplerinin haklarının korunması ve şirket ile pay sahibi arasındaki menfaatlerin dengelenmesi, başka hukuk sistemlerinde olduğu gibi Türk hukuk sisteminde de önemli konulardan biridir. Bu dengenin sağlanamaması şirkete emeği ve sermayesiyle ortak olan pay sahibi açısından olumsuz durum teşkil edecek ve pay sahibinin şirketten uzaklaşmasına neden olacaktır. Ayrıca pay sahibinin haklarının korunmasına ilişkin kanuni düzenlemelerin yetersiz kalması da uygulama eksikliğine ve öğretide fikir ayrılıklarına sebep olabilecektir. İşte bütün bu sıkıntıların yaşanmaması adına şirketteki şeffaf yapının oluşması ve pay sahibine yeterli olacak şekilde bilgi akışının sağlanması için kanun koyucu güncellenen TTK ile pay sahipliği haklarına yenilikler getirmiş, eksik kalan kısımları yeniden güncelleyerek öğretideki tartışmaların önüne geçmeye çalışmıştır. Pay sahibinin, şirketin iş ve işlemleri hakkında bilgi alıp işleyişten haberdar olabilmesini sağlayan bilgi alma ve inceleme hakkı TTK madde 614'te yeniden düzenlenerek, mülga kanuna nazaran daha ayrıntılı kurallar getirmiştir. Kanun, mevcut sistemde limitet şirket pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme haklarını genişleterek düzenleme altına almıştır.⁶⁴⁹ Ancak bu düzenleme, anonim şirketlerdeki pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkına nazaran yine dar kapsamda kalmış, eksik kalan hususlar bakımından anonim şirket kurallarına atıf yapmak gerekmiştir. Dolayısıyla hakkın kapsamı itibariyle anonim şirkete göre daha farklı ve ayrıntılı bir düzenleme yapılmamıştır.⁶⁵⁰ Yine de genel anlamda bakıldığında limitet şirkette pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkı, güncellenen kanun hükümleri karşısında güçlü bir pay sahipliği hakkı olarak karşımıza çıkmaktadır.⁶⁵¹

⁶⁴⁹ **Yasaman**, s. 94.

⁶⁵⁰ **Mehmet Helvacı**, N. Uzel & M. Evlek & A. Kendigelen & N. Yıldız & İ. C. Soykan (edt.), “Yargıtay Kararları Işığında Sermaye Şirketlerinde Usul Hukuku Sorunları”, *Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu*, (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2018), s. 265; **Ozan Can**, Ufuk Tekin, Yasin Barış Özelci (edt.), “Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Talebinin Reddine İlişkin Yerel Mahkemece Verilen Kararın Kesin Olduğu Yönündeki Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Kararlarına Yönelik Eleştiriler”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu*, (Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2021), s. 108.

⁶⁵¹ **Şener**, *Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, s. 717.

Şirket yönetimde devamlılığın ve işleyişteki istikrarın aksamaması için hem pay sahiplerinin hem de müdürlerin, şirket ile ilgili olan ama şirketin menfaatine zarar vermeyecek her türlü konuda bilgi sahibi olması gerekmektedir. Nitekim Türk Ticaret Kanunu bu gerekliliği karşılamak amacıyla 614. maddede limitet şirket ortaklarının bilgi alma ve inceleme hakkını düzenlemiştir. Yapılan bu düzenleme ile hak, mülga kanundaki düzenlemelere nazaran daha kapsamlı düzenlenmiş olup, pay sahibinin hakkı kullanacağı zaman ve konuların sınırı ortadan kalkmış, pay sahiplerine bu hakka ilişkin daha fazla koruma sağlanmaya başlanmıştır. Bu sayede hem ortaklar hem de azınlık pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkı bilinçli bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Pay sahibinin bu hakka ihtiyaç duymasının en önemli nedeni, şirkete koymuş olduğu sermayeye karşılık şirketin durumu, planları, hesapları, harcamaları vb. gibi yapılan bütün işlemlerden bilgi sahibi olmak istemesidir. Pay sahibinin bunu talep etmesi kadar doğal bir durum yoktur. Bu hakkın kullanılmasıyla pay sahibi talep ettiği konularda bilgilenecek, şirket bünyesindeki kontrol mekanizmasının sağlanmasıyla menfaatleri korunacak ve pay sahipliği sıfatından kaynaklanan başka haklarını daha bilinçli ve etkin olarak kullanacaktır. Ayrıca, bu hakkını kullanan pay sahipleri, şirket bünyesinde yapacağı işlerde daha etkin rol alabilecektir. Sağladığı bu imkanlar neticesinde hakkın kullanılması hem pay sahibinin diğer haklarını hem de şirkette yapılacak iş ve işlemleri olumlu olarak etkilediği uygulamada kabul edilmiştir.

Bilgi alma ve inceleme hakkının diğer ortaklık haklarından bağımsız olarak kullanılabilmesi, her ortağın kanundan kaynaklanan bu hakka eşit bir şekilde sahip olması, kullanılması için herhangi bir şarta tabi olmaması, istisna durumlar dışında engellenememesi, haksız yere engellendiği takdirde davaya konu edilebilmesi bu hakkın özellikleridir.

Ayrım yapılmaksızın her pay sahibi, bilgi alma hakkına uygun olarak şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında bilgi talebinde bulunabileceği gibi, belirli konular için de inceleme talebinde bulunabilir. Pay sahiplerinin bu taleplerini bilgi vermekle yükümlü olan şirket tüzel kişiliği adına müdürler yerine getirmekle görevlidir.⁶⁵² Şirketin bütün işleri ifadesinin içeriğine nelerin girdiği konusunda kanunda açık düzenleme bulunmasa da, ortaklığı şirket içinde ya da şirket dışında ilgilendiren bütün konuların

⁶⁵² **Pulaşlı**, *Şirketler*, § 35, N. 139.

girdiği kabul edilmektedir.⁶⁵³ Böylece bazı istisnalar dışında, şirket hakkındaki tüm detaylara ilişkin olarak ortaklar bilgi sahibi olabilmektedir. Bu istisnalar ise şirkete zarar verme ihtimali bulunan bilgi talepleridir. Kanundaki düzenleme uyarınca, ortağın bilgi alma ve inceleme talebi şirketin menfaatlerinin zarar görmesi sonucunu doğuruyorsa, böyle bir durumun varlığı halinde, ortaklara bilgi vermekten kaçınılabilecektir. Dolayısıyla müdürler ortağın bu hakkını sınırlamış olacaktır. Ancak kanun bu kısıtlamaların keyfi ve haksız yere olmasını engellemiştir. Bu sınırlamaya karşı bilgi talebi reddedilen ortak ilk olarak genel kurula başvuracak, genel kuruldan da olumlu cevap alamadığı takdirde son başvuru merci olan mahkemeye başvurarak dava yoluna gidecektir. Yargılama sonunda ortağın bilgi alma ve inceleme hakkını kullanma talebinin kabul edilmesi halinde, müdürler ortağın bilgi talebini karşılamakla veya inceleme istediği evrak ve belgeleri temin etmekle yükümlü olacaktır. Ancak tekrar belirtmek gerekir ki, bilgi vermeyi engelleyen müdürün kararına karşı genel kurula başvuran ortağın oy hakkından yoksun olup olmadığı doktrinde tartışmalara neden olduğu çalışma konumuzda yer verilmiştir. Buna göre, bazı yazarlar oydan yoksunluk hallerinin kanunda açıkça yazdığını ve bu yazılanlar arasında ortağın genel kurulda bu konuda oy kullanamayacağına ilişkin bir maddenin yer almadığını bu sebeple oy kullanabileceğini; bazı yazarlar ise ortağın kendi lehine oy kullanması kaçınılmaz olduğundan oyda yoksun olması gerektiğini savunmaktadır. Kanaatimizce, TTK'da hangi hallerin varlığı halinde pay sahibinin oy hakkını kullanamayacağı belirtilmiş ve bu düzenleme içinde bilgi alma talebi reddedilen ortağın genel kurul toplantısında kendisiyle ilgili verilecek olan kararda oy kullanamayacağına dair düzenleme yer almadığından pay sahibinin bu konuda kendi lehine oy kullanabileceği düşüncesindeyiz.

Bilgi verme ve inceleme hakkının, kanuni düzenlemeler ve doktrindeki görüşler çerçevesinde hukuki niteliğinin vazgeçilmez, bireysel ve bağımsız olduğunu çalışmamızda belirtmiştik. Hakkın vazgeçilmez, bireysel ve bağımsız niteliği olduğuna ilişkin doktrinde fikir birliği olmakla birlikte, çalışmanın ilk bölümlerinde belirttiğimiz gibi, hakkın müktesep hak olduğuna ilişkin doktrindeki görüş ayrılıkları mevcuttur. Bir kısım yazarlar hakkın müktesep hak niteliğine haiz olmadığını, bir kısım yazarlar ise hakkın müktesep hak niteliğinde olduğunu belirtmektedir.

⁶⁵³ Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, s. 506.

Pay sahibinin talep ettiği bilgi almanın kapsamına, m¼d¼rler hakkında bilgi talebi, gizli yedek akçeler hakkında bilgi talebi ve bağlı işletmeler hakkında bilgi taleplerinin girdiğini s¼ylemiřtik. Bu kapsamda ¼zellik arz eden kısım bağlı işletmeler hakkında bilgi talebidir. Limitet şirket pay sahibinin de bağlı işletmeler hakkında bilgi alma hakkının kullanımının, anonim şirketlerdeki bu konuya ilişkin d¼zenlemelere atıf yapılarak m¼mk¼n olduğu kabul edilmektedir. Kanunun 437/2. maddesinde a¼ıkça “Bilgi verme y¼k¼m¼, 200¼nc¼ madde çerçevesinde şirketin bağlı şirketlerini de kapsar.” şeklinde h¼k¼m bulunmaktadır. Ancak bu d¼zenlemede sadece bilgi alma talebi d¼zenlenmiř, inceleme yapılıp yapılmayacağına dair bir a¼ıklama bulunmamaktadır. Çalışmamızın içeriğinde belirttiğimiz gibi, bu durum bazı g¼r¼ř ayrılıklarına sebep olmuştur. Kimi yazarlar inceleme yapılabileceğini, kimi yazarlar ise kanunda a¼ıkça yazmadığından inceleme yapılamayacağını belirtmiştir. Bizim de katıldığımız g¼r¼ře g¼re, TTK’da a¼ıkça h¼k¼m altına alınan d¼zenlemeler neticesinde, hakim şirket pay sahibi, bağlı şirkete ilişkin belgeler ¼zerinde inceleme yapabilmesi olanaklı değildir. Kanunda a¼ıkça buna izin verilmemesinin kanun koyucunun bilinçli bir tercihi olduğu, ve bu sebeple de bağlı şirket belgeleri ¼zerinde hakim şirket pay sahibinin inceleme yapamayacağı kanaatindeyiz.

Çalışma bir b¼t¼n olarak değerlendirildiğinde değinilen bilgiler ışığında g¼r¼lmektedir ki, 6102 sayılı TTK ile limitet şirket pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkı 6762 sayılı TTK’ya g¼re kanunda daha detaylı bir şekilde d¼zenleme altına alınmış, kanunda olan boşluklar da gerek anonim şirketlere atıflarla, gerekse de ¼đretideki g¼r¼řler yardımıyla doldurulmaya çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

- Akbaý, Direnç “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıklar Hukukunda Azınlığın Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkı Yoluyla Korunması” Doktora Tezi. Dokuz Eyllnniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.
- Akdağ Güney, Necla. “Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Aktif ve Pasif Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı zerine Bazı Düşünceler”, *Regesta Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 4, S. 1 (2019): 37-56.
- Aktaş, Sururi. “Pozitif Hukukta Boşluk Kavramı”, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 14, S. 1-2 (2010): 1-28.
- Aktepe, Gökhan. “Limited Ortaklıklarda Ortakların Ve Müdürlerin Sır Saklama Yükümlülüğü”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 21 S. 3 (2017): 137-166.
- Altaş, Soner. “Limited Şirket Müdürlerinin Bilgi Alma Ve İnceleme Hakları”, *Mali zm Dergisi*, Yıl: 24, S. 125 (2014): 145-151. (Anılış: Altaş, *Müdürler*)
- Altaş, Soner. “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirket Ortaklarının Bilgi Alma, İnceleme ve zel Denetim İsteme Hakları”, *Regesta Ticaret Hukuku Dergisi*, Yıl: 2011, S. 1 (2011): 65-78. (Anılış: Altaş, “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirket Ortaklarının Bilgi Alma, İnceleme ve zel Denetim İsteme Hakları”)
- Altaş, Soner. *Anonim Şirketler*, 12. bs. Ankara: Seçkin Yayınları, 2023.
- Arkan, Sabih. *Ticari İŞletme Hukuku*, 21. bs. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2015.
- Arslan, Nurcan. “Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Miras Yoluyla Kazanılması”, *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi*, C. 5, S.1 (2021): 61-93.
- Aslan, Ali etin. *Medeni Usul Hukukunda Görev*, 1. bs. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2022.
- Atalay, Oğuz. “Anonim Şirketlerde Bilgi Alma Ve İnceleme Haklarının Mahkeme Aracılığıyla Kullanılması”, *Dokuz Eyllnniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 16, S. 2014 (2015): 53-76.

- Aydın, Beyza Nur. “Anonim Ve Limited Şirketlerde Pay Kavramı Ve Pay Devri”
Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022.
- Aydın, Fazıl. *En Son Değişiklikler İle Yeni Türk Ticaret Kanununda Limited Şirketler*,
1. bs. Ankara: Bilge Yayınevi, 2013.
- Aydoğan, Fatih. “Federal Almanya'da Limited Şirketler Kanunu'nda (GmbHG)
Yapılan Değişiklikler – Yenilikler (MoMiG)”, *Banka ve Ticaret Hukuku
Dergisi*, C. 25, S.3 (2009): 391-421.
- Ayhan, Rıza., Özdamar, Mehmet., Çağlar, Hayrettin. *Ticari İşletme Hukuku*, 8. bs.
Ankara: Yetkin Yayınları, 2015.
- Bahtiyar, Mehmet ve Esra Hamamcıoğlu, *Yeni TTK'ya Göre Anonim Ortaklık Genel
Kurul Toplantıları*, 1. bs. İstanbul: Beta Yayınları, 2014.
- Bahtiyar, Mehmet. *Ortaklıklar Hukuku*, 11. bs. İstanbul: Beta Yayınları, 2016.
- Bahtiyar, Mehmet. *Ticari İşletme Hukuku*, 18. bs. İstanbul: Beta Yayınları, 2017.
- Bahtiyar, Mehmet. *Makaleler II*, 1. bs. (İstanbul: Beta Yayınları, 2008), s. 169-174.
- Baş, Seda “Limited Şirketlerde Payın Haczi, Rehni ve İntifa Hakkına Konu Olması”,
Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XI, S. 2 (2021):
903-940.
- Başaran, M. Şakir ve Fazıl Aydın. *Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Tüm
Yönleri İle Limited Şirketler*, 1. bs. Ankara: Bilge Yayınevi, 2011.
- Berzek, Ayşe Nur. “Anonim Ortaklıkta Pay Üzerinde İntifa Hakkı Sahibinin Oy Hakkı
Ve Oy Hakkına Bağlı Diğer Haklar”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Dergisi*, C VI, S. 1-4 (2002): 223-227.
- Bilge, Mehmet Emin. Limited Şirketlerde Ortakların Bilgi Alma Hakkı “Yürürlükteki
Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Hükümleri
Çerçevesinde”, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*,
C. 9, S. 1 (2005): 429-449.
- Bilgili, Fatih ve Ertan Demirkapı. *Şirketler Hukuku Dersleri*, 6. bs. Bursa: Dora
Yayınları, 2018. (Anılış: Bilgili/Demirkapı, *Şirketler Hukuku Dersleri*)
- Bilgili, Fatih ve Ertan Demirkapı. *Şirketler Hukuku*, 9. bs. (Bursa: Dora Yayınları,
2013), s. 615. (Anılış: Bilgili/Demirkapı, *Şirketler Hukuku*)

- Bilgili, Fatih ve M. Fatih Cengil. “Limited Şirket Genel Kurulunda Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 0, S. 1 (2017): 69 – 121.
- Bilgili, Fatih ve İdil Nur Gürbüz Gökberk, “Anonim Şirketlerde Eşit İşlem İlkesi Çerçevesinde Bilgi Alma Hakkı”, *Prof. Dr. Hasan Pulaşlı'ya Armağan*, 1. bs. Ankara: Adalet Yayınevi, 2023, s. 197-217.
- Birinci, Betül. “Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı”, Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.
- Bozkır, Betül. “Anonim Şirket Pay Sahibinin Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkı” Yüksek Lisans Tezi. İbn Haldun Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2023.
- Bozkurt Yaşar, Sevgi. “Anonim Şirketlerde İşadamı Kararı İlkesinin (Business Judgment Rule) Uygulanması” Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- Bozkurt, Tamer. “Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Devri, Devir Sınırlamaları ve Özellikle Yasal İntikallerde Ortaya Çıkabilecek Bazı Sorunlar”, *Ticaret Hukukunda Genç Yaklaşımlar*, (Editörler: Emek Toraman Çolgar & Abdurrahman Kayıklık), 1. bs. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2021, s. 363-423.
- Bozkurt, Tamer. *Şirketler ve Kooperatifler Hukuku*, 8. bs. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2013.
- Bozkurt, Tamer. *Ticaret Hukuku*, 2. bs. İzmit: Kuram Yayınları, 2018.
- Can, Ozan. *Limited Şirketlerde Ortakların Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı*, 1. bs. Ankara: Turhan Kitabevi, 2015 (Anılış: Can, *Limited Şirketler*)
- Can, Ozan. “Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Talebinin Reddine İlişkin Yerel Mahkemece Verilen Kararın Kesin Olduğu Yönündeki Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Kararlarına Yönelik Eleştiriler”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu*, (Editörler: Ufuk Tekin, Yasin Barış Özelci), Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2021, s. 105-120. (Anılış: Can, *Eleştiriler*)
- Can, Ozan. “Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortaklarının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine

- Düşünceler”, *Ankara Barosu Dergisi*, S. 2 (2015): 45-66. (Anılış: Can, *Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler*)
- Candar, Esmâ. “Limited Şirketlerde Haklı Nedenle Çıkma” Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022.
- Casper, Matthias. “Liability of the Managing Director and the Shareholder in the GmbH (Private Limited Company) in Crisis.” *German Law Journal*, C. 9, S. 9 (2008): 1125 - 1140.
- Ceylan, Çiğdem. “Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı” Yüksek Lisans Tezi. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2019.
- Çağırğan Tuncer, Senar ve Yasin Ulusoy, “Yedek Akçeler”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ’a Armağan, C. 19, S. 2017, s. 1971-1996.
- Çakır, Ayşe. “Anonim Şirketlerde Payın Devri” Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.
- Çamoğlu, Ersin. “Limited Ortağın Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Kullanılması ve Sınırları”, *Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 143-162.
- Çamoğlu, Ersin. “Limited Ortağın Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Kullanılması ve Sınırları”, *Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan*, (İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık, 2017), s. 143-161.
- Çelebi, Ali Ergin. “Şirketler Topluluğunda Hâkim Şirket Pay Sahiplerinin Bağlı Şirketler Hakkında Bilgi Alma Hakkı”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 2 (2018): 517-575.
- Demirkapı, Ertan ve Ali Haydar Yıldırım. “İsviçre Borçlar Kanunu'nda Limited Ortaklıklar Hukuku Alanında Yapılan Yeni Düzenleme”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 24, S. 3 (2008): 435-466.

- Demirkapı, Ertan. “Limited Ortaklıkta Payın Devir Vaadi İşleminin Konusu ve Hukuki Niteliği”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 9, Özel Sayı (2007): 815-848.
- Develi Ayverdi, Emine. *Limited Şirket Esas Sermaye Payının Rehni*, 1. bs. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2021.
- Dinç, Serhan. “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Limited Şirketin Unsurları İle Limited Şirketlerde Pay Ve Ortak Kavramları”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, S. 29 (2017): 135-166.
- Dinç, Serhan. *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na göre Limited Ortaklıklarda Kuruluş Ve Kuruluştan Doğan Hukuki Sorumluluk*, 1. bs. Ankara: Seçkin Yayınları, 2017. (Anılış: Dinç, *Limited Ortaklıklarda Kuruluş Ve Kuruluştan Doğan Hukuki Sorumluluk*)
- Dolu, Ali Murat. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkı*, 1. Bs. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2017.
- Ekşi, Dağlar. “Limited Şirketlerde Yönetim Organı: Müdür” Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.
- Erdem, Nuri. “6102 Sayılı Yeni TTK.’ya Göre Anonim Ortaklık Pay Sahiplerinin Müktesep (Kazanılmış) Hakları”, *Regesta Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 2, S. 1 (2012): 29-44.
- Erdoğan, Abdullah. “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Limited Şirket Genel Kuruluna İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XVII, S. 3 (2013): 39-60.
- Erdoğan, Mehmet Selim. *Gizlilik Sözleşmesi ve Türk Hukukunda Sır ve Sırların Korunması*, 1. bs. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2022.
- Eroğlu, Ender Canan. “Türk Ticaret Kanunu Ve Tasarı Açısından Anonim Şirketlerde Hisse Senetlerinin Devri” Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
- Göktürk, Kürşat. “Anonim Şirket Pay Sahipliği Haklarının Kullanılmasında Muhalefet Şartı”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 8, S. 2 (2017): 53-78.

- Helvacı, Mehmet. “Yargıtay Kararları Işığında Sermaye Şirketlerinde Usul Hukuku Sorunları”, *Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu*, (Editörler: N. Uzel & M. Evlek & A. Kendigelen & N. Yıldız & İ. C. Soykan), İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2018, s. 251-276.
- Helvacı, Mehmet. vd. “Özellikle Anonim Şirket Açısından Şirket Menfaati Kavramı”, *Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan*, 1. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017), s. 309-329.
- Karahan, Sami (edt). *Şirketler Hukuku*, 2. bs. Konya: Mimoza Yayınları, 2013.
- Karakılıç, Hasan. *Limited Ortaklıkta Rekabet Yasağı*, 1. bs. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2019.
- Karasu, Rauf. “Ausübung Des Informationsrechts Der Gmbh-Gesellschafter Durch Dritte Im Deutschen Recht”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 52, S. 3 (2003): 317-332. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/628958> (Erişim Tarihi: 03/02/2024).
- Karasu, Rauf. “Limited Şirketlerde İdare Yetkisi Olmayan Ortakların Şirketle Rekabet Etme Yasağı”, *Banka Ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 22 S. 3 (2004): 141-175. (Anılış: **Karasu**, *Rekabet Etme Yasağı*)
- Karasu, Rauf. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 23, S. 2, (2005): 73-110.
- Karasu, Rauf. *Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler*, 2. bs. Ankara: Yetkin Yayınları, 2015. (Anılış: **Karasu**, *Emredici Hükümler*)
- Karataş, A. Atakan. *Limited Şirketlerde Ortakların Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı*, (2018).
- Kaya, Arslan. “Özel Denetim İsteme Hakkının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı ile İlişkisi”, *Banka Ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 31, S. 1 (2015): 61-84 (Anılış: Kaya, *Özel Denetim*)
- Kaya, Arslan. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*, 1. bs. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2001.

- Kaya, Esra. “Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 93, S. 2 (2019): 139-158. (Anılış: E. Kaya)
- Kayar, İsmail. *Ticaret Hukuku*, 4. bs. İstanbul: Seçkin Yayınları, 2017.
- Kendigelen, Abuzer. *Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, 3. bs. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2016.
- Kendigelen Abuzer ve İsmail Kırca, *Şirketler Hukuku Cilt III*, 1. bs. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2022.
- Kırca, Çiğdem. “Örtülü (Gizli) Boşluk Ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (TELEOLOGISCHE REDUKTION)”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 50, S. 1 (2001): 91-119.
- Kortunay, Ayhan. *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Edinme Hakkı*, 1. bs. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015.
- Lieberam-Schmidt, Sabine. “Die Stimmrechtsvertretung im Aktien- und GmbH-Recht”, Universität Siegen, 2010.
- Moroğlu, Erdoğan. “Nama Yazılı Pay Senetlerinin Borsada İşlem Görmesi ve Yargıtay Kararları”, *Ticaret Hukuku Ve Yargıtay Kararları Sempozyumu*, 5 Nisan 1996, (Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1996), s. 39-73.
- Moroğlu, Erdoğan. *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, 7. bs. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Moroğlu, Erdoğan. *Makaleler*, 1. bs. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2010.
- Narbay, Şafak. “6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Pay Ve Pay Senetlerinin Devri”, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 16, S. 3-4 (2012): 201-251.
- Nerad, Hasan. “Limited Şirketlerin Geleceği Bir Deneme”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 7, Özel Sayı (2005): 223-238.
- Oğuzman M. Kemal ve Nami Barlas. *Medeni Hukuk*, 22. bs. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2016.
- Okutan Nilsson, Gül. “Türk Şirketler Topluluğu Hukukunun Hedefleri Bakımından İşlevsel Bir İnceleme ve Özellikle Hâkim Şirketin Bilgi Alma Hakkı”,

- Karşılaştırmalı Şirketler Topluluğu Hukuku*, 1. bs. (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018), s. 35-49.
- Okutan Nilsson, Gül. *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Şirketler Topluluğu*, 1. bs. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2009.
- Parlak, F. Tülay. "Limited Şirketlerde Bilgi Alınması, İncelenmesi Ve Kısıtlanması", *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 94, S. 1 (2020): 158-177.
- Paslı, Ali. *Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi (Corporate Governance)*, 2. bs. İstanbul: Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, 2005.
- Pekcanitez, Hakan, vd. *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku*, 15. bs. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2017.
- Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku I*, 13. bs. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014.
- Pulaşlı, Hasan. "Anonim Şirketlerde Özel Denetçi Atanması İsteminin Mukayeseli Hukuk Açısından Değerlendirilmesi", *Prof. Dr. Hamdi Yasaman'a Armağan*, 1. bs. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 589-611.
- Pulaşlı, Hasan. "Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Şirketler Topluluğunun Temel Nitelikleri Ve Hakim Şirketin Güven Sorumluluğu", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 11, S. 1-2 (2007): 259-277.
- Pulaşlı, Hasan. "Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 18, S. 2, (2012): 587-600.
- Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 8. bs. Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Şerhi*, 4. bs. Ankara: Adalet Yayınevi, 2022. (Anılış: Pulaşlı, *Şerh*, 4. bs)
- Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Şerhi*, 5. bs. Ankara: Adalet Yayınevi, 2024. (Anılış: Pulaşlı, *Şerh*, 5. bs)
- Pulaşlı, Hasan. "Türk, İsviçre ve Alman Hukukuna Göre "İktisadi Amaç" Kavramının Şirket ve Dernekler Bakımından Değerlendirilmesi", *Batider*, C. XXXII, S.2 (2016): 21-72.

- Pulaşlı, Hasan. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Müteselsil Sorumluluğu”, *Batider*, C. XXV, S. 1 (2009): 27-63.
- Sayın, Hediye Bahar. “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Toplantı Dışında Bilgi Alma Hakkının Konusu”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S. 124, (2016): 485-496.
- Seyman, Seda. *Şirketler Hukuku Şerhi*, (Editör: Kemal Şenocak), 1. bs. İstanbul: Seçkin Yayınları, 2023.
- Sulu, Muhammed. *Ticari Sırların Korunması*, 3. bs. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2020.
- Sümer, Burak. “Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkı” Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022.
- Şahin, Seçil. “Limited Şirketlerde Müdür” Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.
- Şener, Oruç Hami. *Teorik Ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, 2. bs. Ankara: Seçkin Yayınları, 2015. (Anılış: Şener, *Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*)
- Şener, Oruç Hami. *Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku*, 1. bs. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017. (Anılış: Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*)
- Taş Korkmaz, Hülya. “6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun Görev, Yetki Ve Yargı Yeri Belirlenmesine İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, C. 8, Özel Sayı, (2013): 1753-1818.
- Taşdelen, Nihat. “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticari Defterler”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 3 S. 1 (2012): 257-294
- Tekinalp, Ünal. *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, 4. bs. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2015.
- Tokcan, F. Pelin. *Limited Ortaklıkta Oy Hakkından Yoksunluk*, 1. bs. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2018.
- Üçışık, Güzin. “Türk Hukukunda Anonim Ortaklıklarda Kamuyu Aydınlatma İlkesi”, *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 3, S. 1 (2009): 1-23.

- Ülgen, Hüseyin, vd. *Ticari İşletme Hukuku*, 5. bs. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2015.
- Ünal, Bahadır. *Alman ve Türk Hukukunda Anonim Şirket Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*, 1. bs. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2021.
- Vries, H. P./ Juenger, F.K, “Limited Liability Contract: The GmbH”, *Columbia Law Review*, C. 64, S. 5 (1964): 866-886.
- Yasaman, Hamdi. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda Hakimin Genişleyen Rolü”, *Banka Ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 25 S. 4 (2009): 73-94.
- Yaşar, Tuğçe Nimet. *Anonim Şirketler Hukukunda Uyum (Compliance)*, 1. bs. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2020.
- Yavaş, Murat. “Medeni Yargılamanın Amacı Bağlamında İspat Yükü Kavramı”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 21, S. 2, (2015): 741-762.
- Yavuz, Mustafa. “Limited Şirketlerde Bilgi Alma Ve İnceleme Hakkı”. *Vergi Raporu*, S. 160 (2013): 50-54.
- Yıldız, Şükrü. *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku*, 1. bs. Denizli: Arıkan Yayınları, 2007. (Anılış: Yıldız, *Limited Şirketler*)
- Yıldız, Şükrü. “Limited Ortaklıklarda Müdürlerin Sorumluluğu”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 12, S. 24 (2013): 61-79. (Anılış: Yıldız, *Limited Ortaklıklarda Müdürlerin Sorumluluğu*)
- Yıldız, Şükrü. *Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi*, 1. bs. Ankara: Seçkin Yayınları, 2004. (Anılış: Yıldız, *Eşit İşlem*)
- Yurtbaşı, Fatih. *Anonim Ortaklıklarda Özel Denetim*, 1. bs. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2019.

İnternet Kaynakları

- Akbulak, Yavuz. “TTK Yönünden Bilgi Alma Hakkı”. <https://blog.lexpera.com.tr/ttpk-yonunden-bilgi-alma-hakki/> (Erişim Tarihi: 25.11.2023).

Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung - GmbHG

https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gmbhg/englisch_gmbhg.pdf

(Erişim Tarihi: 23/01/2024).

<https://www.manyas.net/sirketler-toplulugu/> (Erişim Tarihi: 09/03/2024).

<https://karararama.yargitay.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 01/05/2024).

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>

<https://www.lexpera.com.tr>

Özsan, Cansu. “Limited Şirket Ortaklarının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı”,

<https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/limited-sirket-ortaklarinin-bilgi->

[alma-ve-inceleme-hakki#p0274](https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/limited-sirket-ortaklarinin-bilgi-) (Erişim Tarihi: 25/02/2024).

Tümer, Sedef Burçin. “6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanun'unda Anonim Şirketlerinde Pay Kavramı ve Menkul Kıymetler”,

https://www.agchukuk.com/images/makaleler/6102_sayili_yeni_turk_ticaret_k
[anununda_anonim_sirketlerde_pay_kavrami_ve_menkul_kiymetler-19.pdf](https://www.agchukuk.com/images/makaleler/6102_sayili_yeni_turk_ticaret_k)

(Erişim Tarihi: 24/04/2024).

ÖZGEÇMİŞ

Afra FIRAT

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Özel Hukuk (Tezli), 2024.

Lisans: İstanbul Altınbaş Üniversitesi, 2020.

B. MESLEKİ DENEYİM

2020-2021 Stajyer Avukat,

2021 ve sonrası Serbest Avukat.

